

ÉVES JELENTÉS

2017

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK
2017. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

2017

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2017. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki összefoglaló	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	11
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	11
2.2. Az MNB szervei, vezetői	12
2.3. Az MNB szervezete	15
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	15
3. Beszámoló az MNB 2017. évi tevékenységéről	20
3.1. Monetáris politika	20
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	25
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	30
3.4. Szanálás	38
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	39
3.6. Devizatartalék-kezelés	41
3.7. Készpénz-logisztikai tevékenység	44
3.8. Statisztikai szolgálat	49
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	51
3.10. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	53
3.11. Az MNB 2017. évi eredményének alakulása	54
3.12. Az MNB gazdálkodása	55
3.13. A KBER-bizottságok bemutatása	60
3.14. Az MNB kutatási tevékenysége	61
3.15. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák	62
4. Kiegészítő információk az MNB 2017. évi felügyeleti tevékenységéről	69
4.1. Intézményfelügyelés	69
4.2. A lefolytatott vizsgálatok	69
4.3. Engedélyezés és jogérvényesítés	70
4.4. Piacfelügyelet	73
4.5. Fogyasztóvédelem	74
4.6. Hatósági perképviselés	76
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	77

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2017. évi auditált beszámolója	81
1. Auditori jelentés	82
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	86
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	87
4. Kiegészítő melléklet	88
4.1. Az MNB számviteli politikája	88
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2017. évi mérlegére és eredményére	92
4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	93
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	93
4.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	93
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	94
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	95
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	96
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	97
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	98
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	98
4.12. Befektetett eszközök	100
4.13. Céltartalék és értékvesztés	107
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	107
4.15. Saját tőke alakulása	108
4.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	108
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	109
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	111
4.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	114
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	114
4.21. Egyéb eredmény	115
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	115
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	116
4.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	117
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	119

A) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2017. évi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

2017-ben folytatódott a magyar gazdaság dinamikus bővülése. Az éves átlagos infláció 2,4 százalék volt. A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2017 folyamán az alapkamat tartós fenntartása mellett a nemkonvencionális eszköztár alkalmazásával, illetve kibővítésével biztosította a középtávú inflációs cél fenntartható elérhetőségét és a reálgazdaság ennek megfelelő ösztönzését.

Az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram (NHP) 2017. március 31-én lezárult. A program három szakaszában együttesen közel 40 000 mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező finanszírozáshoz több mint 2800 milliárd forint összegben. A 2016 januárjától 2017 márciusáig tartó harmadik, kivezető szakasz igénybevétele ebből mintegy 685 milliárd forint volt; e szakaszban a hitel(rész)ek lehívására – a Monetáris Tanács decemberi döntése alapján – 2019 közepéig van lehetőség. A program fontos szerepet játszott a hitelezési fordulat megvalósulásában: az NHP elindítását követően a kv-hitelezés korábban tapasztalt évi 5–7 százalékos visszaesése megállt, majd 2015-től fokozatosan emelkedésnek indult, 2016-ban és 2017-ben pedig már az – MNB által a hosszú távon fenntartható gazdasági növekedéshez szükségesnek tartott – 5–10 százalék közötti sávban alakult. Az MNB becslései szerint az NHP mintegy 2 százalékponttal járulhatott hozzá 2013 és 2016 között a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatást pedig mintegy 20 ezer fővel növelhette.

A három hónapos betét 2016 őszén bevezetett mennyiségi korlátozása az alapkamat 0,9 százalékon való tartós fenntartása mellett 2017-ben is folytatódott. A Monetáris Tanács a három hónapos betéti állomány mértékét 2017 folyamán negyedévenként egyre alacsonyabb összegben határozta meg: az I. negyedév végén 750, a II. negyedév végén 500, a III. negyedév végén 300, míg az utolsó, IV. negyedévben 75 milliárd forint volt a mennyiségi korlát értéke. A három hónapos betét mennyiségi korlátozása hatékonyan biztosította a laza monetáris kondíciók fennmaradását mind a bankközi, mind az egyéb releváns piacokon, elősegítve többek között a hitelezés további erősödését. A mennyiségi korlátozás rendszerét kiegészítő, 2016 októberétől alkalmazott finomhangoló swapeszközök körét a Monetáris Tanács 2017. március végén hosszabb, 6 és 12 hónapos futamidejű eszközökkel bővítette, hozzájárulva ezzel a bankközi likviditás szabályozásához és a monetáris politikai keretrendszer hatékony működéséhez. A Monetáris Tanács 2017. szeptemberi értékelése szerint a három hónapos betéti korlátozás

betöltötte szerepét, így a három hónapos betéti állomány előretekintve a 2017. végi 75 milliárd forintos szinten maradt. 2017 decemberétől a Monetáris Tanács a kiszorítandó likviditás mennyiségéről dönt, és ehhez képest határozza meg a jegybanki swapeszközök állományát. Az egynapos betétállomány átlagos értéke 2017 I. negyedévében 451, a II. negyedévében 324, a III. negyedévében 528, a IV. negyedévében pedig 428 milliárd forintot tett ki.

A mennyiségi korlátozás teljesítette kitűzött célját, azaz a három hónapos betétből kiszorított likviditás mind a bankközi, mind az egyéb releváns piacokon csökkentette, illetve alacsonyban tartotta a hozamokat. A három hónapos BUBOR jegyzések az év folyamán 34 bázisponttal, 3 bázispontra csökkentek, a három hónapos diszkontkincstárjegy hozamok 7 bázispontot csökkenve év végére –1 bázispont körül alakultak.

A Monetáris Tanács 2017 szeptemberében bejelentette, hogy fontosnak tartja, hogy a laza monetáris kondíciók a hozamgörbének ne csak a rövid, hanem a hosszabb szakaszán is érvényesüljenek. Ennek biztosítása érdekében az MNB 2017. november 21-én két nem konvencionális eszköz 2018. januári bevezetéséről döntött, amelyek a monetáris politikai eszköztár szerves részét képezik. A döntés értelmében egyrészt egy monetáris politikai célú, feltétel nélküli, 5 és 10 éves futamidejű kamatcsere-eszközt (MIRS) vezetett be, amelynek 2018 I. negyedévére vonatkozó keretösszegét a Monetáris Tanács 300 milliárd forintban határozta meg. A MIRS-eszközt a partnerbankok 2018. január elejétől rendszeres, kéthetente meghirdetett tenderek keretében vehetik igénybe. Másrészt a jegybank egy célzott jelzáloglevél-vásárlási programot is indított, amelynek keretében 3 éves vagy annál hosszabb eredeti futamidejű jelzálogleveleket vásárol. Mindkét program segíti a hosszú kamatfixálású hitelek, illetve kiemelten ezen belül a fix kamatozású lakossági jelzáloghitelek arányának növekedését is. A két program operatív részleteit az MNB 2017. december 21-én tette közzé, a jelzáloglevél-vásárlások 2018. januárban kezdődtek.

2017 februárjában sor került a Piaci Hitelprogramban (PHP) tett hitelezési vállalkozások 2016-ra vonatkozó banki teljesítésének ellenőrzésére. A programban résztvevő bankok kv-hitelezésüket a vállalt 195 milliárd forinttal szemben 302 milliárd forinttal növelték 2016-ban, amely 155 százalékos teljesítést jelent bankrendszeri szinten. Annak érdekében, hogy a bankok hitelezési vállalkozásait 2017-re vonatkozóan

emelni tudják, a Monetáris Tanács május 24-én a Piaci Hitelprogram második szakaszának elindításáról határozott, amelynek keretében a 2017. július eleji kamatcsere-tenderein (HIRS-tenderein) a bankok további 57 milliárd forinttal emelték vállalásaikat. A 2017-es vállalások ellenőrzésére az év hitelezési eredményeinek ismeretében 2018 februárjában került sor.

A lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó elszámolási és forintosítási feltétel nélküli swapeszközök negyedévente esedékes lejáratai 2017-ben összesen több mint 330 milliárd forinttal szűkítették a bankrendszer likviditását, az utolsó ügyletek 2017 decemberében futottak ki.

A magyar bankrendszer sokkellenálló képessége mind likviditási, mind pedig tőkeellátottság szempontjából robusztus és tovább erősödött 2017 során, a kedvező jövedelmezőségi folyamatok pedig hozzájárulnak ennek fenntartásához. A hazai működési környezetet széles körű élénkülés jellemezte: a hitelezésben és az ingatlanpiacon egyaránt folytatódó bővülés volt megfigyelhető. A hitelezési folyamatokban mind a vállalati, mind pedig a háztartási szegmensben folytatódó növekedés volt tapasztalható, és a kkv hitelezésen túl a teljes vállalati szektoré is elérte a fenntartható bővülést támogató 5–10 százalékos növekedési sávot, így teljesen megszűnt a bankrendszer hitelezési aktivitásán keresztül gyakorolt, növekedést ciklikusan visszafogó hatása, amely a válságot követő évekre egyre csökkenő mértékben volt jellemző.

Az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában 2017-ben a pénzügyi stabilitási kockázatok alakulásának monitorozása, a korábban felállított makroprudenciális eszköztár finomhangolása, valamint a bankrendszer hatékonyabb működésének ösztönzése állt. Az MNB makroprudenciális területe a többi érintett szakterülettel együttműködve 2017 tavaszán kialakította a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” termékekre vonatkozó feltételrendszert és az ahhoz kapcsolódó online összehasonlító oldalt. 2017-ben hatályba lépett a forint lejáratú eltérést korlátozó jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató, valamint a jelzáloglevél-piac mélyítése érdekében a BÉT-tel közösen kialakításra került két jelzáloglevél-index is. Az MNB által végzett átfogó FinTech kutatás eredményei alapján érdemi igény mutatkozik egy Pénzügyi Innovációs Platform, illetve Pénzügyi Innovációs Tesztkörnyezet felállítására. Az MNB megkezdte e keretrendszerek felállításának előkészítését, a Pénzügyi Innovációs Platform esetében 2018 elején megindult a tényleges működés. A makroprudenciális eszköztár utókövetésének részeként 2017 decemberében második alkalommal adta ki az MNB Makroprudenciális jelentését.

A 2017. évi felügyeleti feladatellátást az előretekintő stratégiai szemlélet, a gyors reagálás jellemezte.

Az MNB továbbra is a megújított módszertanának gyakorlati alkalmazásával – a proaktivitás követelményét érvényre juttatva – látta el a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét.

A változó és egyes részeiben megújuló szabályozórendszer, illetve a piaci törekvések az MNB számára új kihívásokat generáltak. A hitelintézetek körében az IFRS átállás, a szövetkezeti integrációs folyamatok és a hozzá illesztett felügyeleti stratégia éles üzemi alkalmazása, biztosítási területen a Szolvencia II. szerinti működés felügyelete, tőkepiacon a befektetők bizalmára érdemes és biztonságosan funkcionáló intézményrendszer érdekében megtett lépések, továbbá fogyasztóvédelmi területen az „etikus” koncepciónak való intézményi megfelelés kontrollja, mind a stabilitás és az egészséges növekedés irányába ható intézkedések.

A hazai piac meghatározó szereplőivel szoros együttműködésben, egyre szélesebb körben folynak az üzleti modell elemzések. Az új megközelítésnek köszönhetően az MNB átfogóbb képet kap a felügyelt intézmények profitabilitásának, stratégiájának és üzleti modelljének fenntarthatóságáról, továbbá az elemzés során folytatott párbeszéd eredményesen támogatja az intézmények stratégiaalkotási, tervezési és kockázatkezelési folyamatait.

A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel bevezetésével a hazai piacon széles körben elérhető, közérthető, áttekinthető feltételrendszerű, egyszerű és gyors ügyintézés mellett felvehető kedvező árazású lakáscélú jelzálog kölcsönök kerültek forgalomba.

A pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében az MNB a partnerszervezeteivel, illetve egyes gazdasági szereplőkkel végzett együttműködése eredményeként számos kampányban a társadalom széles körét érintően juttatta célba információs anyagait és üzeneteit.

Az MNB 2017-ben a szanalási tervezés (egyedi és csoportszintű, egyszerűsített szanalási tervek készítése) folyamatában jelentős eredményeket ért el, kiemelendő, hogy az MNB koordinálása mellett elkészült és valamennyi érintett külföldi szanalási hatóság által egyhangúlag elfogadásra került a határon átnyúló bankcsoportra vonatkozó, csoportszintű szanalási terv. Az MKB Bank Zrt. vonatkozásában lefolytatott szanalási eljárást követően a szanalási törvény által meghatározott kötelezettségének eleget téve, az MNB által kiadott független értékelő megállapította, hogy a Szanalási Alapnak a korábbi tulajdonos és a hitelezők felé kártalanítási kötelezettsége nem merült fel. A szanalási tevékenység módszertanának fejlesztése érdekében az MNB módszertani megbeszélést folytatott a Visegrádi Együttműködés országai (V4) hatóságainak képviselőivel.

Az MNB Igazgatósága 2017 elején döntött arról, hogy a jegybank tulajdonában álló GIRO Zrt. fogja létrehozni az azonnali fizetési rendszer központi infrastruktúráját. A fejlesztés révén 2019 közepére valósul meg az a pénzforgalmi alaprendszer, amelyhez csatlakozva a magyarországi pénzforgalmi szolgáltatók képesek lesznek azonnali fizetési szolgáltatást nyújtani ügyfeleik számára. Az új rendszer megvalósítása segíti a FinTech cégek piacra lépését, amely ösztönzi az innovatív fizetési megoldások létrehozását.

Az MNB aktívan részt vett az új pénzforgalmi irányelv (PSD2) implementációjában, többek között a Nemzetgazdasági Minisztériummal és az Európai Bankhatósággal együttműködve. A PSD2 hazai jogba történő átültetése, az azonnali fizetési rendszer létrehozása, illetve a korábbi ellenőrzési tapasztalatok miatti módosítási igények indokoltá tették, hogy a jegybank új rendeletet alkosson a pénzforgalom lebonyolításáról, amely 2017 decemberében megjelent a Magyar Közlönyben.

2017 februárjában csatlakozott a KELER Zrt. az Európai Központi Bank által üzemeltetett TARGET2-Securities (T2S) platformhoz, a páneurópai értékpapír-kiegyenlítés infrastruktúrájához. A csatlakozás miatt átalakult a T2S-projekttel kapcsolatos harmonizációs munkacsoport.

Az MNB részt vett az EKB kiberbiztonsági munkacsoportjában, amelynek keretében folyamatosan figyelemmel kísérte a pénzügyi infrastruktúrák IT-biztonsági felkészültségét, és együttműködött más jegybankokkal.

A KELER KSZF központi szerződő fél széles körű tevékenységének és nemzetközi terjeszkedési szándékának köszönhetően az MNB vezette – nemzetközi tagokat is magában foglaló – engedélyező kollégium 2017-ben több ügyet is tárgyalt. Ezek között kiemelkedik a romániai árutőzsde számára nyújtandó elszámolási és garanciavállalási szolgáltatás, amely központi szerződő fél minőségében a KELER KSZF első határon átnyúló szolgáltatása lesz.

Az MNB devizatartalékai a 2017-es év során 1,0 milliárd euróval mérséklődtek, így 2017. december végén 23,4 milliárd euro volt az állomány. Az év folyamán a devizatartalék szintjének csökkenését legnagyobb mértékben az adósságtörlesztési célú, a lakossági devizahitelek forintosításához, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának deviza pilléréhez köthető kifizetések magyarázzák, amelyeket nagyrészt kompenzáltak az Európai Bizottságtól beáramló uniós támogatások, valamint a forintlikviditást nyújtó devizawap tenderek során kapott devizamennyiség.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2017. december 31-én 5114 milliárd forint volt, mely 12 százalékos,

533 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A 2017-es év során is jelentősen növekedett a forint készpénzállomány, amelynek fő okaiként továbbra is a megtakarítási célú készpénztartást, illetve a fogyasztás bővülését azonosíthatjuk. A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is meghatározó szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegyek darabszámának 67, értékének pedig 95 százalékát tették ki 2017 végén.

Az MNB 2017-ben összesen 4066 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei a hitelintézetek és a Magyar Posta számára.

A korábbi éveknek megfelelően, a forintbankjegyek hamisítása 2017-ben is nagyon alacsony mértéket mutatott, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 716 darab volt. 2017-ben ismét a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amelyek az összes hamisítvány 83 százalékát tették ki.

Az MNB 2014 és 2019 közötti időszakban a „Fejlődés és tradíció” jegyében megújítja a forgalomban lévő forint bankjegysorozatot. A hat címletet tartalmazó bankjegysorozatból elsőként a megújított 10 000 forintos bankjegy jelent meg a készpénzforgalomban 2014-ben, de ennek a címletnek még a régi változatával is fizethetünk. 2017 folyamán a 2000, az 5000 forintos címletek már teljesen megújultak, mivel 2016-ban sor került az új verziók kibocsátására, valamint a régi változataik bevonására is. A 2015 decemberében forgalomba hozott, megújított 20 000 forintos bankjegy régi változatának bevonása szintén megtörtént 2017. december 31-én. A megújított 1000 forintosok rendelettel való jogi kibocsátására 2017. augusztus 24-én került sor. Az új ezer forintos bankjegyek készpénzforgalomban való megjelenése 2018. március 1-től, elterjedése az igényekhez igazodóan, fokozatosan várható.

Az MNB-tv. értelmében, valamint a 2014 óta érvényes – az érmegyűjtési kedv ösztönzését célzó – értékesítési politika szellemében 2017-ben 10 témában 19 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany, 7 ezüst és 10 színesfém (2 önálló érmeképű) emlékpénz. 2017-ben az MNB egy új 50 forintos címletű forgalmi érme emlékváltozatot is forgalomba hozott. Az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják 2016 óta a verdejelben megjelenő biztonsági elemek.

A Statisztikai és felügyeleti célú adatgyűjtés integrációja projekt eredményes munkájának lezárásaként az MNB 2017 évtől részletező adatgyűjtést vezetett be a hitelintézetek számára, amely alapján egységes struktúrában publikálja mind a hazai, mind a nemzetközi számviteli előírásokat alkalmazó hitelintézetek felügyeleti és statisztikai adatait.

2017-ben az MNB több szakterületét érintő projekt indult az új, egységes jegybanki hitelregiszter kialakítására, amely megbízható adatokkal támogatja a hitelnyújtók felelős hitelezését és a jegybankban széles körű elemzési lehetőségeket nyújt a hitelezési folyamatok monitorozására.

2017-ben az eddigi legátfogóbb statisztikai információkat jelentette meg az MNB a háztartások vagyonáról és finanszírozási folyamatairól „A háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján” című kiadványában.

2017-ben az MNB-nek 38,3 milliárd forint nyeresége képződött. A kamateredmény nyereségbe fordult, ami a jegybank önfinanszírozási programjának köszönhető.

A működési költségek 2017. évi tényleges összege 37 508 millió forint volt, ami az előző évben felmerült kiadásokat 6 százalékkal haladta meg.

A 2016. évi összeghez viszonyított költségnövekedés egyrészt a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, főként az átlaglétszám emelkedése következtében, elsősorban a betöltetlen státuszok egy részének feltöltése által, továbbá a pénzügyi kultúra és a közgazdasági oktatás színvonalának emelésének elősegítése, valamint az IT biztonság- és az információtechnológiai rendszerek működtetése terén mutatkozó többletfeladatok ellátása érdekében. Másrészt növekedtek a banküzemi általános költségek, amit döntően az egyéb költségeken belül a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel népszerűsítő, többéves médiakampány 2017. évre jutó kommunikációs költségei indokoltak.

A 2017-ben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott összege – a beruházási célú előleg kifizetésekkel együtt – 4980 millió forint volt, amelynek túlnyomó része a normál üzletmenethez kapcsolódó – többnyire informatikai – beruházási kiadás volt.

Az MNB Igazgatósága 2017-ben elfogadta az MNB középtávú (2017–2019) környezetvédelmi stratégiáját, amelynek fókuszában az MNB épületeinek környezettudatos fejlesztése, valamint a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése áll. A környezetvédelmi stratégia megvalósulását egy 15 pontból álló környezetvédelmi program (stratégiai akcióterv) támogatja.

Az MNB középtávú stratégiájában az épületeivel kapcsolatosan azt a vállalást tette, hogy a nemzetközi környezetvédelmi szabvány (BREEAM In-Use) követelményei alapján az MNB műemléki védelem alatt álló székházi épületére és

a Logisztikai központra megszerezett „Very Good” minősítési szintet fenntartja, megerősíti.

A készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének javítása kapcsán az MNB készpénzgyártásában érintett leányvállalatainak részletes környezetvédelmi felülvizsgálata alapján megfogalmazott tulajdonosi elvárásnak eleget téve a Pénzjegynyomda Zrt. és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. 2017-ben bevezette az MNB-ben működő környezeti menedzsmentrendszerrel (KÖVHIR) azonos rendszert és megszerezte a környezettudatos működést elismerő nemzetközi akkreditációt, az EMAS tanúsítványt. A készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése kapcsán a 2017–2019 közötti középtávú stratégiai időszakban a készpénzellátási lánc harmadik szegmense, a készpénzlogisztikai szolgáltatók környezeti teljesítményének feltérképezése került a fókuszba.

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül, fenntartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és értéket teremt, a társadalmi kohéziót erősítő szakmai és össztársadalmi célok megvalósításához támogatást nyújtson. A tevékenység irányait meghatározó stratégia fő elemei: a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatási-kutatási infrastruktúra fejlesztése, a nemzeti kultúra támogatása és értékmegőrzés, valamint a karitatív célú kezdeményezésekhez való hozzájárulás. A jegybank társadalmi felelősségvállalási aktivitásának 2017. évi eredményei jelentősen hozzájárultak a stratégiai célok megvalósításához.

Az MNB 2017-ben a közvélemény folyamatos és széles körű tájékoztatása érdekében 355 sajtóközleményt jelentetett meg, 31 sajtótájékoztatót tartott és 63 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, online portálokon és saját honlapján. A kommunikáció fókuszában a monetáris politikát és a pénzügyi stabilitást érintő döntések, tudnivalók bemutatása, a legfontosabb jegybanki döntések ismertetése, a Monetáris Tanács ülései eredményeinek a közzététele, illetve a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeinek megjelenítése állt.

Az MNB 2017 őszén kampányt indított a „Minősített fogyasztóbarát lakáshitel” programra, a minősített hitelek felvételének lehetőségére vonatkozó figyelemfelhívás, ösztönzésében és közvetve pedig a felelős hitelválasztásra és a pénzügyi tudatosságra való ösztönzés érdekében. Emellett folytatódott a bankjegycsereprogram lépéseiről szóló információk közvetítése a széles nyilvánosság felé.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924.

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNB-tv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNB-tv.-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNB-tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNB-tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNB-tv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank és – a Pénzügyi Felügyelet

Európai Rendszeréből eredő tagságból származó feladatok kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNB-tv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egé-

szét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, a túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
- kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét
- a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése, vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,
- d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;
- ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügyek bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNB-tv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felölősségével.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló információ és szakmai tudás támogatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz

háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB-tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB-tv. határozza meg.

Ugyancsak az MNB-tv. határozza meg az MNB szerveit, a következőképpen: a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyam-politika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;
- a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretokról való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;
- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2017-ben Nagy Márton alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2017-ben:

- Dr. Matolcsy György, elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 4-től,
- Nagy Márton, alelnök 2015. szeptember 1-jétől,
- Dr. Gerhardt Ferenc, alelnök 2013. április 22-től,
- Dr. Windisch László, alelnök 2013. október 2-től,
- Dr. Báger Gusztáv, 2015. július 6-tól,
- Dr. Cinkotai János Béla, 2011. március 22-től, 2017. március 22-ig,
- Dr. Kardkovács Kolos, 2016. szeptember 12-től,
- Dr. Kocziszy György, 2011. április 5-től, majd újraválasztva 2017. április 6-tól,
- Pleschinger Gyula, 2013. március 5-től,
- Dr. Parragh Bianka, 2017. március 23-tól.

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB-nek a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanalási hatósági feladatokkal, valamint a prudenciális felügyelettel kapcsolatos döntéshozó testülete, és ezen feladatokkal kapcsolatban a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az MNB nevében jár el a kapcsolódó hatósági eljárásokban. A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;

– elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;

– nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

– megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;

– szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;

– szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

– az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;

– évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit; és

– döntést hoz a pénzügyi közvetítőrendszer feletti felügyelet, valamint a szanalási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

- az MNB elnöke, elnökként,
- a monetáris politikáért és hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, továbbá

- az MNB elnöke által kijelölt vezetőként a statisztikáért és pénzügyi infrastruktúráért felelős alelnök,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként a monetáris politikáért és közgazdasági elemzésekért, valamint a pénzügyi szervezetek felügyeletéért felelős ügyvezető igazgatók,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként 2017. február 23-tól az engedélyezésért és jogérvényesítésért, valamint a makroprudenciális politikáért felelős ügyvezető igazgatók, valamint
- a főigazgató.

Az MNB-tv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződésmódosítás és
- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke, mint az igazgatóság elnöke és az MNB al-elnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB-tv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

A **felügyelőbizottság** az MNB-tv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB-tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanalási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB-tv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik. A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart.

Az Országgyűlés 2015. július 6-án választotta meg a felügyelőbizottság tagjait, tekintettel a korábbi felügyelőbizottság mandátumának lejáratára.

A felügyelőbizottság tagjai 2017-ben:

- Dr. Papcsák Ferenc, elnök,
- Madarász László,
- Molnár István,
- Dr. Nyikos László,
- Dr. Szényei Gábor András, valamint
- Dr. Tóth Attila Simon.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását az igazgatóságon és tagjain túl a főigazgató, valamint a döntések legmagasabb szintű végrehajtóiként az ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

2017 során az MNB szervezeti felépítésének módosítására az elnök, a monetáris politikáért és hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, a statisztikáért és pénzügyi infrastruktúráért felelős alelnök, továbbá a főigazgató által irányított területeket illetően került sor. A módosítások célja elsődlegesen a hatékonyság növelése volt.

A szervezeti változások eredményeként kialakult, a feladatok ellátására hivatott munkaszervezet 2017. december 31-i felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbit az EKB igazgatóságának tagjai, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökei alkotják.

Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU valamennyi tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben résztvevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM-II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáféréseire vonatkozó tilalmat. Ezen felül részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

A KBER-tagok száma 2017-ben nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részese, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális hányadának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, amelyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz. A tőkekulcsok legutóbbi kiigazítására 2013 második felében került sor. Ennek eredményeként az MNB EKB alaptőkéjéből való részesedése 2014. január 1-jével 1,3740 százalékról 1,3798 százalékra nőtt és azóta 2015–2017-ben nem változott.

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Gerhardt Ferenc
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Nagy Márton
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Dr. Windisch László
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Báger Gusztáv
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Cinkotai János Béla
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kardkovács Kolos
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszky György
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Parragh Bianka
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

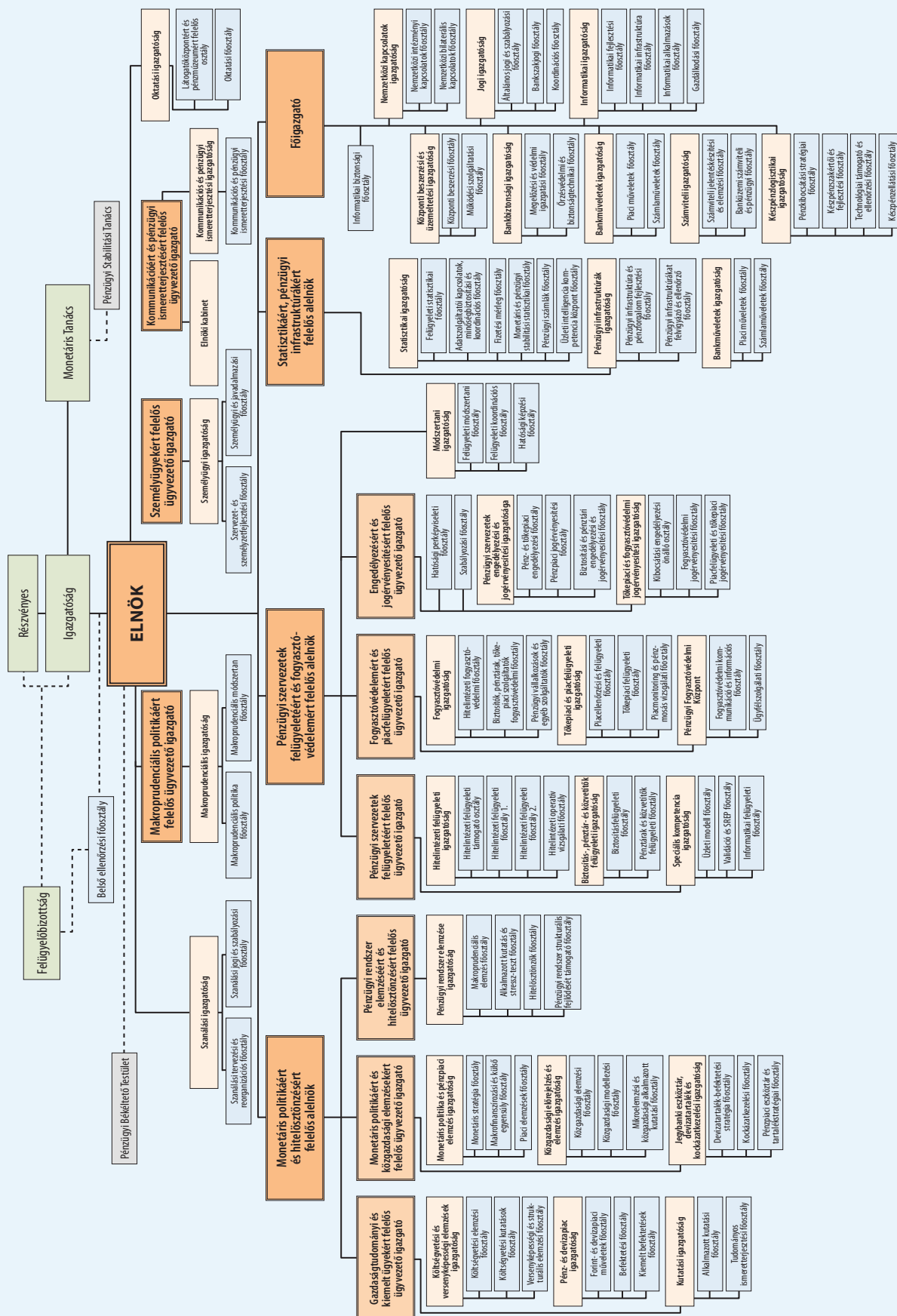
Balról jobbra: Dr. Tóth Attila Simon, Dr. Nyikos László, Madarász László, Dr. Papcsák Ferenc (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Molnár István

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fő-

rumok tevékenységét a 3.13. fejezet mutatja be.) A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4–5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről KBER-összetételben.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2017-ben is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése – 2017. december 31.

3. Beszámoló az MNB 2017. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

Az MNB Monetáris Tanácsa 2017 folyamán az alapkamat tartós fenntartása mellett a nemkonvencionális eszköztár alkalmazásával, illetve kibővítésével törekedett választ adni az alacsony inflációs környezettel kapcsolatos kihívásokra, a középtávú inflációs cél fenntartható elérése és a realgazdaság megfelelő ösztönzése érdekében. A jegybank hosszú távon az árstabilitás elérésével és fenntartásával, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításával tud hozzájárulni a gazdasági növekedéshez és a kiszámítható makrogazdasági környezethez.

Nemzetközi pénzügyi folyamatok

A globális pénzügyi hangulat az év során változóképpen, de összességében pozitívan alakult. Az I. negyedévben a befektetési kedvet elsősorban az új amerikai kormány intézkedéseivel, illetve a Fed és az EKB márciusi döntésével kapcsolatos várakozások alakították. A II. negyedévben a piaci hangulat szempontjából meghatározó volt a francia elnökválasztás és az OPEC termeléskorlátozás kiterjesztése. Az időszak során az EKB érdemben lefelé módosította inflációs előrejelzését, aminek hatására a piaci szereplők a laza monetáris kondíciók hosszabb idejű fenntartására számítottak. Az amerikai és európai részvényindexek tovább emelkedtek, az S&P 500 és a DAX indexek is új csúcsokat értek el. A III. negyedévben a piaci folyamatokat a geopolitikai kockázatok erősödése mellett egyes jegybanki döntések és nyilatkozatok, valamint a Brexithez kötődő tárgyalások befolyásolták. A negyedév során az EKB ismét lefelé módosította inflációs előrejelzését. A koreai feszültség hatására a kockázati mutatók kezdetben jelentősen emelkedtek, majd korrigáltak. Az utolsó negyedévben erős kockázattürelmi hajlandóság jellemezte a pénz- és tőkepiacokat. A piaci folyamatokat a nagy jegybankok döntései, valamint az európai politikai események alakították. A főbb tőzsdeindexek újabb történelmi csúcsokra emelkedtek, miközben a kockázati mutatók továbbra is alacsonyak maradtak. Az euro erősödése mögött leginkább az eurozónában megjelent kedvező makroadatok állhattak. Az EKB bejelentette, hogy 2018 szeptemberéig csökkentett mennyiséggel folytatja az eszközvásárlásokat. A piaci szereplők az első kamatem-

lést ekkor 2019 közepére várták. A Fed 2017. decemberi kamatemelését követően az árazott kamatpálya nem változott érdemben. A régió országaiban várt inflációs pályák és az inflációs célkövető rendszerek sajátosságai miatt a piaci árazások eltérő időzítésű jegybanki reakciókat valószínűsítenek (a cseh jegybank inflációs célja 2 százalék, a román és a lengyel jegybanké 2,5 százalék). A cseh jegybank 2017 áprilisában megszüntette a 2013-tól laza monetáris kondíciókat biztosító árfolyamellátás kötelezősítését, majd augusztusban és novemberben az irányadó ráta 20, illetve 25 bázispontos emeléséről döntött. A román jegybank októberi, illetve novemberi kamatdöntő ülésén a kamatfolyosó 25–25 bázispontos szűkítéséről határozott.

Belföldi gazdasági környezet

A 2017-es éves átlagos infláció 2,4 százalék volt. 2017 elején a korábbi olajárcsökkenés inflációt visszafogó hatásának kifutásával párhuzamosan a fogyasztóiár-index a toleranciasávba emelkedett, majd az év folyamán stabilan ebben a tartományban tartózkodott. A középtávú kilátásokat megragadó inflációs alapfolyamat-mutatók az év folyamán végig stabil inflációs környezetet jeleztek. Az év során folytatódott a magyar gazdaság dinamikus bővülése. 2017-ben egyúttal folytatódott a fegyelmezett költségvetési gazdálkodás, ami biztosította a GDP-arányos adósságráta csökkenését. A gazdaság finanszírozási képessége továbbra is folyamatosan támogatta a külső tartozás és a gazdaság külső sérülékenysége csökkenését. A Monetáris Tanács decemberben úgy ítélte meg, hogy a belső kereslet élénkülésével párhuzamosan a hazai kibocsátás a potenciális szintje közelében alakult. A decemberi kamatdöntő ülés közleménye szerint a magyar gazdaság növekedése 2018-ban dinamikus marad, majd a decemberi előrejelzés feltevései mellett 2019-től lassul. Az inflációs cél fenntartható elérése 2019 közepére várható.

Hagyományos monetáris politikai intézkedések

A Monetáris Tanács 2017-ben nem változtatott az irányadó kamatláb mértékén, a ráta 2016. május vége óta változatlanul, a historikusan alacsony, 0,90 százalékos értékén áll.

Az év végén a Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy az inflációs cél fenntartható eléréséhez az alapkamat, valamint a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása szükséges rövid és hosszú lejáratokon. A jegybanki alapkamat tartós fenntartásának hitelességét a piaci várakozások is visszaigazolták, hiszen a hozamvárakozások alacsony szinten alakultak.

Nemhagyományos monetáris politikai intézkedések

Az alapkamat tartós tartása mellett az év során a Monetáris Tanács több, korábban bejelentett nemkonvencionális eszközt alkalmazott, ezenkívül nemkonvencionális eszköztárának következő évi kibővítéséről döntött. A három hónapos betéti eszköz I. negyedév végi 750 milliárd forintos állományát a Monetáris Tanács negyedévenként 500, majd 300, végül 75 milliárd forintban korlátozta. A mennyiségi korlátozással a jegybank a pénzpiaci hozamok mérséklődésén keresztül érte el a monetáris kondíciók lazítását és a gazdasági növekedés ennek megfelelő mértékű ösztönzését. A három hónapos BUBOR lényegében 0 százalék közelében alakult. A Monetáris Tanács értékelése szerint a három hónapos betétállomány fokozatos korlátozása betöltötte szerepét, így az állomány 2017. év végi 75 milliárd forintos mennyiségi korlátja nem csökken tovább. A bankrendszer likviditási folyamataival kapcsolatos bizonytalanságokat az MNB a 2016. októberben bevezetett, és a 2017. márciusban hosszabb, 6 és 12 hónapos futamidőkkel kiegészített finomhangoló eszközökkel kezelte. Az átmeneti, célzott eszközként alkalmazott Növekedési Hitelprogram teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött célokat, így a Monetáris Tanács döntése értelmében 2017. március 31-ig kivezetésre került.

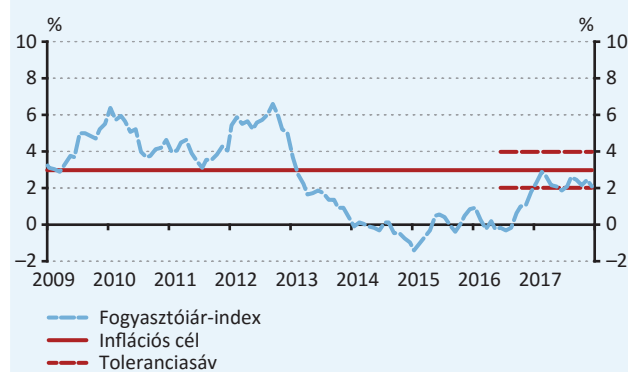
A bankközi kamatok szélsőséges ingadozásainak korlátozására az MNB az egynapos lejáraton aszimmetrikus kamatfolyosót tart fenn. A jegybank az inflációs cél elérésének többszöri későbbre kerülésére válaszul, szeptemberi összehangolt intézkedéseinek keretében, az egynapos betéti kamatot 10 bázisponttal –0,15 százalékra csökkentette. 2017 során a Monetáris Tanács kommunikációjában hangsúlyosan jelent meg, hogy az inflációs cél fenntartható eléréséhez a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása szükséges. Ezt szem előtt tartva szeptembertől a Monetáris Tanács a kamatdöntő ülések közleményében rendszeresen jelezte, fontosnak tartja, hogy a laza monetáris kondíciók a hozamgörbének nemcsak a rövid, hanem hosszabb szakaszán is érvényesüljenek. Ennek biztosítása érdekében a Monetáris Tanács két nemkonvencionális eszköz 2018. januári bevezetéséről döntött, amelyek a jövőben monetáris politikai eszköztár szerves részét képezik. A döntés értelmében

a Monetáris Tanács feltétel nélküli, 5 és 10 éves futamidejű kamatcsere-eszközt (MIRS) vezet be, amelynek 2018 I. negyedévére vonatkozó keretösszegét 300 milliárd forintban határozta meg. Emellett az MNB egy célzott programot is indít, amelynek keretében hároméves vagy annál hosszabb futamidejű jelzálogleveleket vásárol. Mindkét program segíti a hosszú kamatfixálású hitelek arányának növekedését is. Év végére a három hónapos BUBOR 0,03 százalékra, a három hónapos diszkontkincstárjegy-hozam pedig –0,01 százalékra mérséklődött. A Monetáris Tanács célja teljesült, a hosszú hozamok az utolsó negyedévben jelentősen mérséklődtek, ami leginkább az MNB előretekintő iránymutatásának és a jegybanki kamatcsere-eszközök, illetve a jelzáloglevél-vásárlási program novemberi meghirdetésének az eredménye volt.

Inflációs folyamatok 2017-ben

Az év elején a korábbi olajárcsökkenés inflációt visszafogó hatásának kufutásával a fogyasztóiár-index a toleranciasávba emelkedett, majd ezt követően stabilan ebben a tartományban alakult. Az éves infláció decemberben 2,1 százalék, az éves átlagos infláció 2017-ben 2,4 százalék volt.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása

Forrás: KSH, MNB.

Az inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók a 2017-es év folyamán stabilan, 2 százalék körül alakultak, amelyet főként az alacsony importált infláció és a visszafogott inflációs várakozások támogattak. A dinamikus, kétszámjegyű béremelkedés mérsékelt hatással volt az infláció alakulására, amit részben a 2017 eleji járulék- és társaságiadó-csökkentés vállalati költségeket visszafogó hatása magyarázott. A bővülő fogyasztás fogyasztói árakra gyakorolt hatása mérsékelt maradt, amit a fogyasztásnövekedés – kisebb árhatással járó tartós iparcikkek felé irányuló – szerkezete magyarázott.

1. táblázat

A fogyasztóiár-szint változása és komponensei

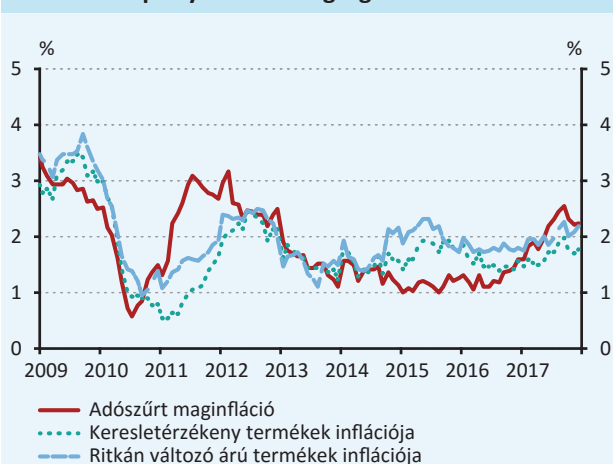
(százalékos Change az előző év azonos időszakához képest)

	2015	2016	2017	2017			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	1,2	1,4	2,3	1,8	2,1	2,8	2,7
Feldolgozatlan élelmiszerek	4,8	0,4	0,9	0,0	0,8	0,5	2,2
Járműüzemanyag és piaci energia	-11,0	-6,3	7,1	15,6	5,0	4,1	3,6
Szabályozott árak	-0,7	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,0
Fogyasztóiár-index	-0,1	0,4	2,4	2,6	2,1	2,4	2,3
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	-0,2	0,6	2,8	3,1	2,5	2,8	2,8

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindeksznél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet.
Forrás: KSH.

2. ábra

Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

A monetáris politikai eszköztár változásai

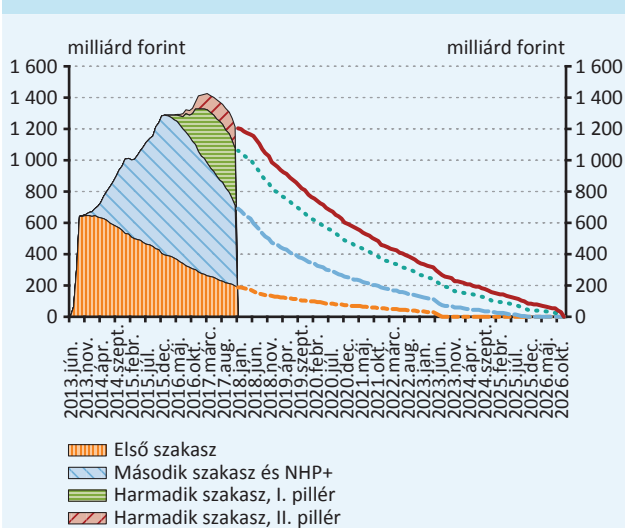
Növekedési Hitelprogram

A 2017. március 31-én lezárult Növekedési Hitelprogram (NHP) három szakaszában együttesen közel 40 000 mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező finanszírozáshoz több mint 2800 milliárd forint összegben, összesen 78 ezer hitel- és lízingügylet keretében. A 2016 januárjától 2017 márciusáig tartó harmadik, kivezető szakaszban a bankok 685 milliárd forint összegben nyújtottak finanszírozást a hazai mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, ezzel a 700 milliárd forintos keretösszeg 98 százaléka felhasználásra került. A kivezető szakasz keretében létrejött ügyletek esetében a hitel(rész)ek lehívására nyitva álló időszakot a Monetáris Tanács 2017. decemberi döntésével 2019 közepéig meghosszabbította, továbbá az MNB megteremtette annak lehetőségét, hogy az adósok bankváltás esetén is az NHP keretein belül maradván válthassák ki e szakaszban felvett korábbi hitelüket.

A kint lévő állomány 2017 I. negyedévében elérte csúcspontját, meghaladva az 1400 milliárd forintot, ami a teljes kkv-hitelállomány mintegy harmadát teszi ki. Innentől az állomány fokozatos leépülése várható: 2020 közepére mintegy felére, azaz 700 milliárd forint közelébe, 2023 elejére pedig mintegy negyedére, tehát 350 milliárd forint közelébe csökkenhet, mielőtt 2026 végén a hitelek teljes egészében kifutnak (3. ábra).

3. ábra

Az NHP keretében létrejött hitelállomány felépülése és várható alakulása

Megjegyzés: a harmadik szakasz devizapillére keretében nyújtott hitelek nem növelik az MNB mérlegét, miután a forinthitelt egy csereügylet formájában a jegybank visszaveszi, és helyette eurót ad a devizatartalékokból. Forrás: MNB.

A hosszú futamidőre is elérhető fix, kedvező kamatú, árfolyamkockázattól mentes NHP-s hitelek kiszámíthatóságot biztosítottak a kkv-k számára, ami lehetővé tette üzleti tevékenységük bővítését, elhalasztott és új beruházások megvalósítását. Az összes szakaszban együttvéve mintegy

1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet szolgálta új beruházások finanszírozását. Az MNB becslései szerint az NHP összességében mintegy 2 százalékponttal járulhatott hozzá 2013 és 2016 között a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatást pedig mintegy 20 ezer fővel növelhette.

Az MNB monetáris politikai eszköztára

A három hónapos betét 2016 őszén bevezetett mennyiségi korlátozása 2017-ben az alapkamat 0,9 százalékon való tartása mellett folytatódott. A Monetáris Tanács döntései értelmében az MNB 2017 egyes negyedévei végére vonatkozóan egyre erőteljesebben korlátozta a három hónapos betéthez való banki hozzáférést. A jegybank a betéti tendereken a Monetáris Tanács döntésének megfelelően fokozatosan csökkentette az elfogadott mennyiségeket, amelynek következtében az állomány a negyedévek végére elérte az előre meghatározott mennyiségi korlát értékét. A tartósan laza monetáris kondíciók és a kizorítási hatás fenntartása érdekében az MNB 2017-ben összesen 82 forintlikviditást nyújtó, finomhangoló swaptendert tartott, ebből 40-et az 1 hónapos, 23-at a 3 hónapos, 7-et a 6 hónapos, 12-t pedig a 12 hónapos futamidőkn.

A Monetáris Tanács 2017. szeptemberi értékelése és döntése értelmében a három hónapos betéti korlátozás betöltötte szerepét, ennek megfelelően a három hónapos betéti állomány 2017 decemberét követően nem csökken tovább a 2017. év végi 75 milliárd forintos szintről, amely a bankrendszeri likviditás rendszerszintű csökkenése miatt a mennyiségi korlátozás során kialakult laza monetáris kondíciók fenntartásával konzisztens.

A kamatfolyosó alja (egynapos betéti kamat) a Monetáris Tanács szeptember 19-i döntésével 10 bázisponttal, $-0,15$ százalékra csökkent, míg a felső széle (egynapos hitelkamat) 2017 végéig változatlan maradt, értéke 0,9 százalékot tett ki.

A mennyiségi korlátozás teljesítette kitűzött célját, azaz a három hónapos betétből kizorított likviditás mind a bankközi, mind az egyéb releváns piacokon csökkentette, illetve alacsonyan tartotta a hozamokat. Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az év folyamán – a többi releváns rövid hozamhoz hasonlóan – 0 százalék közelében tartózkodott. A januári 5 bázisponttól májusig 10 bázispontra emelkedett a HUFONIA átlaga, majd októberben és novemberben -4 bázisponttal csökkentve a negatív tartományba került. Az évet a HUFONIA -1 bázispontos decemberi átlagos értékkel zárta. A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok 2017 elejétől az első félév végéig tovább mérséklődtek. A három hónapos BUBOR jegyzések az év folyamán 34 bázisponttal, 3 bázisponttal csökkentek, a három hónapos diszkontkincs-

tárjegy hozamok 7 bázispontot csökkenve év végére -1 bázispont körül alakultak. A három hónapos swapügyletekből számolt implikált forinthatamok 9 bázisponton zártak, míg mélypontjukat november végén érték el -43 bázisponttal. A BUBOR-ra vonatkozó határidős kamatláb-megállapodásokból (FRA-kból) származtatott három hónapos hozam az időszak I. negyedévében 19 és 35, a II. negyedévben pedig 16 és 20 bázispont között ingadozott. A III. negyedévben a hozam lecsökkent 0 és 13 bázispont közé, a IV. negyedévben pedig 2–5 bázispont körül szóródott.

A Monetáris Tanács szeptemberben célként határozta meg, hogy a laza monetáris kondíciók a hozamgörbének ne csak a rövid, hanem a hosszabb szakaszán is érvényesüljenek. Ennek biztosítása érdekében az MNB két nemkonvencionális eszköz 2018. januári bevezetéséről döntött, amelyek a monetáris politikai eszköztár szerves részét képezik.

– Egyrészt a jegybank egy monetáris politikai célú, feltétel nélküli, 5 és 10 éves futamidejű kamatcsere-eszközt (MIRS) vezetett be, amelynek keretében az MNB 6 havi BUBOR-t fizet az ügyletben résztvevő partnerbank által fizetett éves fix kamatláb ellenében. Az eszköz 2018 I. negyedévére vonatkozó keretösszegét a Monetáris Tanács 300 milliárd forintban határozta meg. Az IRS-eszközt a partnerbankok 2018. január 18-tól rendszeres, kéthetente meghirdetett tendereken érhetik el.

– Másrészt az MNB egy célzott jelzáloglevél-vásárlási programot is indított, amelynek keretében 3 éves vagy annál hosszabb eredeti futamidejű jelzálogleveleket vásárol. Az MNB mind az elsődleges, mind a másodlagos jelzáloglevél-piacokon vásárol, az elsődleges kibocsátásokon történő vásárlások prioritizálása mellett. A program keretösszege az aktuálisan kibocsátott forintban denominált jelzáloglevél-állomány legfeljebb 50 százaléka. A jelzáloglevél-vásárlások 2018. januárban kezdődtek meg.

A bevezetett nemkonvencionális programok a deklarált monetáris politikai cél mellett segítik a hosszú kamatfixálású hitelek, illetve ezen belül különösen a fix kamatozású lakossági jelzáloghitelek arányának növekedését is. A programok operatív részleteit az MNB 2017. december 21-én tette közzé.

2017 februárjában sor került a Piaci Hitelprogramban (PHP) tett hitelezési vállalások 2016. évi banki teljesítésének ellenőrzésére. A programban résztvevő bankok kkv-hitelezésüket a vállalt 195 milliárd forinttal szemben 302 milliárd forinttal növelték 2016-ban, amely 155 százalékos teljesítést jelent bankrendszer szinten. A résztvevő 17 bank vagy bankcsoport közül 15 túlteljesítette az előzetes vállalását, amíg két intézmény esetében a teljesítés elmaradt a vállalástól. A tájékoztatóban rögzített feltételeknek megfelelően az MNB

a nemteljesítés mértékéig – egy banknál részlegesen, illetve egynél teljesen – lezárta az érintett bankok HIRS ügyleteit. Egy bank önkéntes lezárását is figyelembe véve 2017-re a bankok HIRS állománya 679 milliárd forintot, hitelezési vállalása pedig 170 milliárd forintot tett ki.

Annak érdekében, hogy a bankok hitelezési vállalásaikat 2017-re vonatkozóan emelni tudják, a Monetáris Tanács május 24-én a PHP második szakaszának elindításáról határozott. A második szakaszban az első szakasz jegybanki eszközei (HIRS és preferenciális betét) csak mennyiségükben korlátozott mértékben álltak a bankok rendelkezésére. A jegybank által felajánlott feltételes kamatcsere ügyletek addicionális keretösszege 300, míg a preferenciális betétállományé 150 milliárd forint volt. Az egyedi banki vállalások emelése érdekében a PHP második szakaszában a kiemelkedő arányú hitelnövelést vállaló bankok arányaiban nagyobb mértékben részesültek az addicionális preferenciális betéti eszközökből. Az MNB a PHP második szakaszának tenderét 2017. július 6-án tartotta, ahol kilenc bank 228 milliárd forint értékben vállalta kvv-hitelezése növelését, amely 150 milliárd forint addicionális preferenciális betét elhelyezési lehetőséget jelentett. Így összességében a HIRS állomány 906 milliárd forintra, a preferenciális betét lehetséges maximális állománya pedig augusztus 1-től 489 milliárd forintra emelkedett.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

A likviditásmenedzsment szempontjából a 2017-es évet kiemelten a három hónapos betét 2016 őszén elkezdett mennyiségi korlátozásának folytatása, valamint a jegybanki finomhangoló swapeszközök alkalmazása határozta meg.

2017 folyamán a bankrendszer nettó forintlikviditása (három hónapos betét, pénzforgalmi számlák egyenlege, egynapos betétek jegybanki hitelekkel csökkentett értéke) együttesen 364 milliárd forinttal, 1743 milliárd forintra mérséklődtek. A Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó likviditási hatása 362 milliárd forinttal szűkítette a bankrendszeri likviditást, a készpénzállomány növekedése pedig 559 milliárd forintos likviditásszűkítő hatással járt. Emellett az MNB devizaműveletei (beleértve az év folyamán lejárt, összesen 1082 millió euro értékű forintosítási swapok szűkítő, valamint a finomhangoló swapok bővítő hatását is) összességében 518 milliárd forinttal bővítették a bankrendszeri likviditást. Az MNB a monetáris kondíciók lazán tartása, illetve az ezzel konzisztens kizorítási hatás fenntartása érdekében az autonóm likviditási hatásokat a forintlikviditást nyújtó jegybanki swapok állományának növelésével ellensúlyozta. A jegybanki swapok állománya az év eleji 400 milliárd forintról az első

félév végére 849 milliárd forintra emelkedett, december 20-án 1530 milliárd forintban érte el éves maximumát, év végi állománya pedig 1518 milliárd forintot tett ki.

A három hónapos betét állománya a január eleji 900 milliárd forintról a mindenkori mennyiségi korlátnak megfelelően december végéig 75 milliárd forintra mérséklődött.

2. táblázat		
A három hónapos betéti tenderen benyújtott és elfogadott összesített ajánlatok milliárd forintban		
	Összes ajánlat	Elfogadott mennyiség
17.01.25	292	75
17.03.01	533	325
17.03.29	526	350
17.04.26	253	50
17.05.24	406	175
17.06.21	403	275
17.07.19	124	50
17.08.23	248	125
17.09.20	333	125
17.10.25	132	25
17.11.22	132	25
17.12.20	121	25

A PHP-ban résztvevő bankok a preferenciális betételhelyezési lehetőséget egész évben erőteljesen kihasználták. A preferenciális betétben elhelyezett átlagos állomány 2017 első két hónapjában 390 milliárd forintos felső korlát mellett 294 milliárd forintot tett ki. Márciustól július végéig a 339 milliárd forintra csökkent felső korlát mellett 298 milliárd forintos stabil átlagos betétállomány alakult ki. Augusztustól a júliusi HIRS-tender eredményei következtében megnövelt preferenciális betételhelyezési lehetőség révén az átlagos kihasználtság érdemben, 438 milliárd forintra emelkedett.

Az egynapos betétállomány az I. negyedévben átlagosan 451 milliárd forint volt, majd a II. negyedévben 324 milliárd forintra mérséklődött. A III. negyedévben erőteljes emelkedéssel 528 milliárd forintra ugrott az átlagos érték, majd az utolsó negyedévben 428 milliárd forintot tett ki. A decemberben érdemben emelkedő költségvetési kiadások likviditásbővítő hatása következtében a nettó egynapos betétállomány éves maximumán, 1200 milliárd forint fölért a zárta az évet.

Az év során a mennyiségi korlátozás, illetve a bankrendszer jellemzően likviditástöbbletes helyzetéből adódóan a jegybank hiteleszközeit a partnerbankok csak korlátozott mértékben vették igénybe. Egynapos hitelfolyósításra 79

alkalommal, átlagosan 7,1 milliárd forint összegben került sor 2017-ben. Egyhetes hitelt 11 alkalommal vettek igénybe a bankok; az állomány legmagasabb értéke január elején 120 milliárd forint, éves átlaga pedig 6 milliárd forint volt.

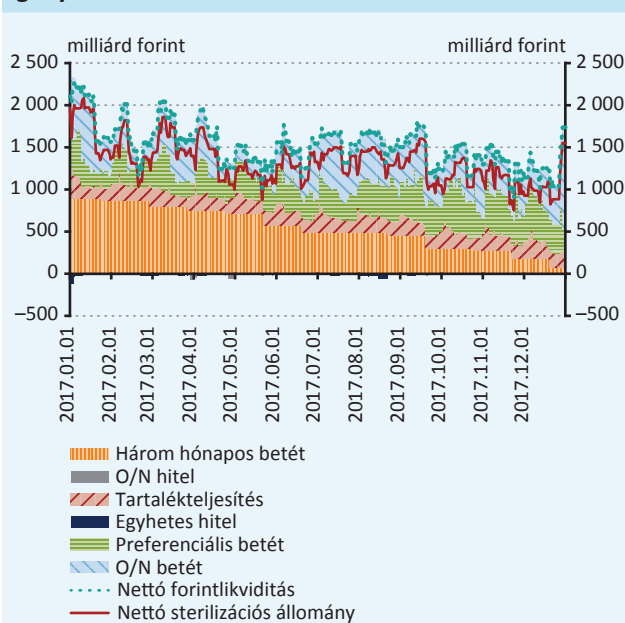
Devizalikviditást nyújtó eszközök

A lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó feltétel nélküli swapügyletek 2017. március 16-án 590 millió, június 21-én 180 millió, szeptember 20-án 65 millió, december 20-án pedig 247 millió euro értékben jártak le, ezzel az MNB-vel szemben fennálló utolsó forintosításhoz kötődő swapügylet is kifutott 2017 decemberében. A bankok összesen mintegy 9,7 milliárd euro értékben vettek devizát az MNB-től 2014 végétől, ebből 2017-ben közel 1,1 milliárd eurót.

Az eurolikviditást nyújtó jegybanki egynapos swapeszköz rendelkezésre állás esetében az utóbbi években bekövetkezett strukturális változások miatt érdemben csökkent a hazai bankszektor swappiaci ráutaltsága, ami indokoltá tette az egynapos swapeszközzel való napi rendelkezésre állás szükségességének felülvizsgálatát. A felülvizsgálat eredményeképpen az MNB a swapeszköz 2017. július 18-i hatályú felfüggesztéséről döntött.

A swappiaci hozamszinteket mind a BUBOR kamatok csökkenése, mind pedig a jegybanki swapeszközök intenzívebb alkalmazása érdemben mérsékelte a 2017-es év egészében. A kiemelt futamidőkön egy hónaptól egy évig bezárólag az implikált kamatok közel 80 bázisponttal mérséklődtek 2017 során. A negyedévek végén jellemző swappiaci volatilitás mérsékelt maradt az év egészében, amíg az év vége átmenetileg érdemi volatilitást okozott, ami elsősorban a rövidebb futamidőkön jelentkezett. Az euro/forint devizacsere piaci felárak esetében a rövid lejáratú jegyzések átlagosan az előző évhez hasonlóan 0 közeli, illetve kissé negatív értékeket hoztak: egynapostól három hónapig enyhén negatív, (–1)–(–4) bázispontos volt az éves átlagos felár. A 6 és 12 hónapos futamidő maradt a kissé pozitív régióban 1, illetve 8 bázispontos értékkel. Egynapos (O/N és tomnext) lejáratokon az árak kisebb volatilitás mellett a szokásos néhány kiugró értéket mutatták. A kiugrások pozitív és negatív irányban is 100–227 bázispont körüli értékek körül szóródtak, az év vége kivételével, amikor ennek többszöröse (O/N: 1600 bázispont, tomnext: 1800 bázispont) volt a jellemző. A hosszabb futamidők esetében a felárak az előző évhez képest valamivel volatilisebben alakultak, nagyobb értékű kiugrásokkal a pozitív irányban: 3 hónapon +67, 6 hónapon +68, 12 hónapon +82 bázispont volt az éves maximális érték, a tavalyi 50 bázispont alatti értékekhez viszonyítva.

4. ábra
A jegybank monetáris politikai eszközeinek igénybevétele

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó, és a forintlikviditás-nyújtó finomhangoló swapok nélkül.

Forrás: MNB.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

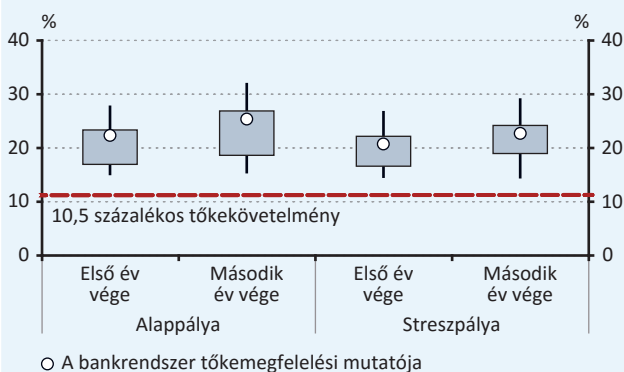
Az MNB-tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagsági szerepéhez kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapírpiaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanálási hatóságként is eljár.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A magyar bankrendszer sokkellenálló képessége mind likviditási, mind pedig tőkeellátottság (5. ábra) szempontjából robusztus és tovább erősödött 2017 során, aminek fenntartásához a kedvező jövedelmezőségi folyamatok is hozzájárultak. A hazai működési környezetet széles körű

élénkülés jellemezte, és mind a hitelezésben mind az ingatlanpiacon bővülés volt megfigyelhető. A hitelezési folyamatokban mind a vállalati, mind a háztartási szegmensben folytatódott a növekedés, és a kkv-hitelezésen túl a teljes vállalati szektor is elérte a fenntartható bővülést támogató 5–10 százalékos növekedési sáv felső részét. A hitelezési folyamatok kínálati feltételeit összegző Pénzügyi Kondíciós Index alapján teljesen megszűnt a bankrendszer hitelezési aktivitásán keresztül gyakorolt, növekedést ciklikusan visszafogó hatás. A reálgazdaság éves bővülésére tehát sem ciklust erősítő, sem növekedést visszahúzó hatás nem volt tapasztalható. A korábban azonosított külső kockázatok enyhültek, de nem szűntek meg teljesen. Számos európai gazdaság bankrendszere küzd a válságból örökölt problémáival, ami a gyenge hitelezési aktivitásukon is tetten érhető. A globálisan alacsony kamatkörnyezet a reáleszközök, köztük az ingatlanok áremelkedését eredményezi, továbbá a sérülékeny országokban az eladósodás növekedése ezzel együtt is magas kockázatot hordoz.

5. ábra
A tőke megfelelési mutató darabszám alapú eloszlása alap- és stresszpályán

Megjegyzés: Független vonal: 10–90 százalékos tartomány; téglalap: 25–75 százalékos tartomány.

Forrás: MNB.

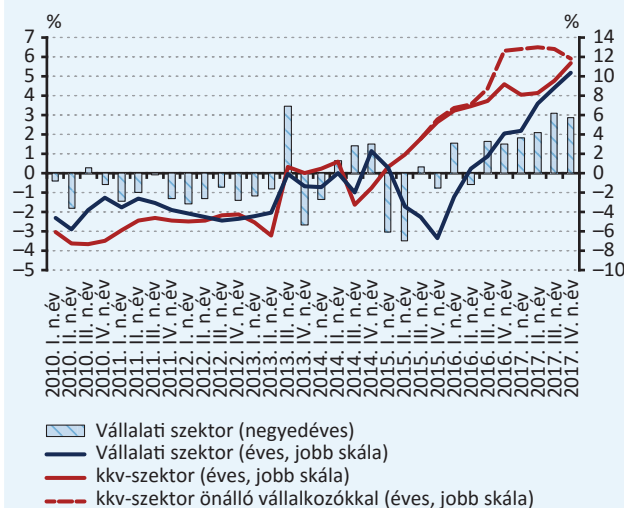
A pénzügyi stabilitás kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő *Pénzügyi stabilitási jelentések* részletesen bemutatják a fő kockázatokat és azok kezelését. A 2017. őszi jelentésben az MNB több aspektusból is vizsgálta a háztartások pénzügyi sérülékenységet, és bemutatta a 2017 nyarán elindított Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek kockázatmérséklő jellemzőit. Elemzések rámutattak, hogy a fix és a változó kamatozású lakáshitelek árazásában fellelhető felárkülönbözet nemzetközi összevetésben is jelentős. A változó kamatozásból fakadó potenciális kockázat a hosszú távon fixált kamatozás ösztönzésével mérsékelhető.

A hazai bankszektor jövedelmezősége hosszú távon vizsgálva kielégítőnek mondható, míg annak jövőbeli szintje a hitelezési aktivitás növelésével és a működési hatékonyság

javulásával biztosítható. Az MNB szabályozó hatósággként is elkötelezett az innovációs lehetőségek iránt, amelyek szervesen hozzájárulhatnak a hazai bankszektor hatékonyságának, valamint versenyképességének növeléséhez.

A hazai hitelezési folyamatokat tekintve a vállalati hitelezés bővülése is folytatódott a vizsgált időszakban, így a hitelállomány éves összevetésben az 5–10 százalékos növekedési sáv felső sávjában bővült tranzakciók alapján (6. ábra). A kkv-hitelezés éves növekedése 12 százalékot tett ki az önálló vállalkozók tranzakcióival együtt, de a növekedés éves üteme ez utóbbi hitelek kiszűrésével is 10 százalékos volt. Az NHP 2017 I. negyedévé végi lezárását követően fennmaradt a kkv-hitelezés dinamikája, ami a teljes vállalati hitelezést is jellemezte.

6. ábra
A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

Megjegyzés: Tranzakció alapú idősor, a kkv-szektor 2015. IV. negyedévé előtti adatai bankrendszeri adatok alapján becsülve.

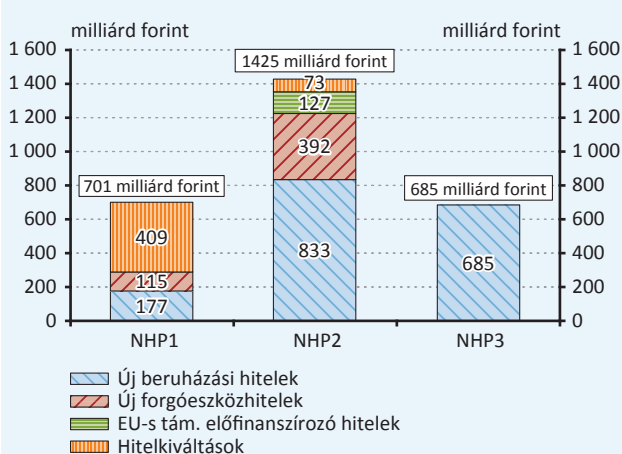
Forrás: MNB.

Az MNB 2013 júniusában indította el a Növekedési Hitelprogramot (NHP) a kkv-k hitelezésében megfigyelt zavarok enyhítése, a pénzügyi stabilitás megerősítése és a gazdasági növekedés elősegítése érdekében. A program harmadik, egyben kivezető szakaszának szerződéskötési időszaka 2017. március 31-én ért véget, a három szakaszban összesen mintegy 2800 milliárd forint kedvező hitel került közel 40 ezer hazai mikro-, kis- és középvállalkozáshoz. Az NHP érdemben hozzájárult a hitelezési fordulat megvalósulásához. A program elindítását követően a kkv-hitelezésben tapasztalt évi 5–7 százalékos visszaesés megállt, majd 2015-től fokozatosan növekedésnek indult, 2016-ban és 2017-ben már az MNB által a hosszú távon fenntartható gazdasági növekedéshez szükségesnek tartott 5–10 százalék közötti sávban alakult. Az NHP hitelek 2017 végén fennálló – azaz a már

visszafizetett, valamint a még le nem hívott hitel(rész)eket nem tartalmazó – állománya 1216 milliárd forint volt, a teljes kkv-hitelállomány közel egyharmadát tette ki.

A megkötött szerződések darabszámát tekintve a három szakaszban összesen közel 78 ezer ügylet jött létre, és az egyes szakaszokban egyre inkább az új, azon belül is a beruházási hitelek kerültek előtérbe; mintegy 1700 milliárd forint hitel- és lízingügylet szolgált az új beruházások finanszírozását. Ennek eredményeképp számos olyan beruházás valósult meg a program keretében felvett kedvező és kiszámítható kamatozású hitelből, amelyek egy része egyébként nem, vagy csak kisebb volumenben jött volna létre (7. ábra). Emellett a program végéhez közeledve csökkent a felvett forinthitelek átlagos hitelmérete is, ami összhangban van a mikrovállalkozások részarányának növekedésével. Ez azt jelenti, hogy egyre nagyobb hányadban tudták a kisebb szereplők a program segítségével finanszírozni tevékenységük bővítését és korszerűsítését.

7. ábra
A hitelcélok megoszlása az NHP egyes szakaszaiban

Megjegyzés: szerződéses összeg szerint.

Forrás: MNB.

Az elmúlt években végrehajtott kamatcsökkentéseknek köszönhetően már a piaci alapú hitelek is kedvező feltételek mellett érhetők el a vállalatok számára, emellett az MNB Piaci Hitelprogramja (PHP) továbbra is segíti a piaci hitelezésre való visszatérést. A visszatérítendő és vissza nem térítendő EU-s források szintén segítik a vállalkozások forráshoz jutását, amit érdemes kihasználni az elkövetkező időszakban. Az intézményi garanciavállalás jelentős szerepet játszhat abban, hogy a kevésbé hitelképes vállalkozások is nagyobb mértékben jussanak forráshoz.

A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján 2017-ben a nagyvállalati és a kkv-szegmens hitelfeltételei egyaránt enyhültek, amit a banki verseny fokozódásával és

a gazdasági kilátások javulásával indokoltak a felmérésben részt vevő bankok. Az intézmények előretekintve is ezen folyamatok fennmaradására számítanak, további enyhítéseket helyezve kilátásba. Az év második felében a piaci várakozásokat meghaladó mértékben növekedett a vállalkozások hitelkereslete. A pozitív meglepetéshez jelentősen hozzájárult az üzleti célú ingatlanhitelek iránti kereslet bővülése is. Előretekintve a bankok a vállalati hitelkereslet fokozódására számítanak, valamint az üzleti ingatlanpiac javuló kilátásai mellett az azt finanszírozó hitelek további keresletbővülését várják.

2017-ben erős piaci kereslet és fokozatosan alkalmazkodó kínálat mellett folytatódott a hazai lakásárak emelkedése. Az éves nominális lakásár-drágulás az MNB lakásárindex értékei szerint szeptember végén kissé meghaladta a 11 százalékos, reálértékben 8,7 százalékos éves lakásár-emelkedés volt megfigyelhető 2017-ben. Országos átlagban a lakásárak szintje a folyamatos emelkedés ellenére is a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szint alatt tartózkodott. Budapesten a lakásárak már elérték az egyensúlyinak tekinthető szintet, így annak ellenére, hogy nem beszélhetünk jelentős túlértékeltségről, a fővárosi piac szoros nyomon követése elengedhetetlen.

A lakáspiac földrajzi alapon és a települések mérete szerint is heterogén képet mutat. Míg a 2014-es lakáspiaci fordulatot követően a piaci forgalom és a lakásárak tekintetében is Budapesten tapasztalható a legnagyobb növekedés, addig 2017-től az előbbitől eltérő folyamatok figyelhetők meg. A fővárosban fokozatosan mérséklődött a lakásárak éves dinamikája, a 2017. III. negyedév végén mért 12,4 százalékos éves drágulás már jelentősen elmaradt az egy évvel korábbi, 20 százalékos feletti árdinamikától. Budapesten – a megnövekedett áraknak is köszönhetően – a lakáspiaci tranzakciók száma is csökkenést mutatott. Ezzel szemben a vidéki városokban a stabil lakásár-növekedés mellett a piaci forgalom is bővült.

2017 során tovább javultak a lakáspiaci keresleti oldalát meghatározó tényezők. A háztartások reáljövedelme évek óta stabil 3–4 százalékos emelkedést mutat, míg a foglalkoztatottsági és munkanélküliségi mutatók is historikus szintekre javultak. A háztartási szektor kedvező jövedelmi és munkaerőpiaci helyzete a piac folytatódó élénkülése irányába mutatott, míg az élénk bérkiáramlás a szektor megtakarításait is nagy mértékben megemelte.

A kedvező keresleti feltételek a lakáscélú hitelezésben is érvényesültek. 2017-ben az új lakáscélú hitelszerződések volumenének folyamatos bővülésével párhuzamosan nőtt a lakásvásárlások hitelből való finanszírozásának szerepe. Az új kibocsátású lakáscélú hitelek volumene 39 százalékkal

bővült éves alapon, míg a lakásvásárlás céljából felvett hitelek száma a piaci tranzakciók arányában tovább emelkedve már valamivel 40 százalék felett maradt. Az új szerződéseken belül egyre nagyobb arányt képviseltek az új lakás építése vagy vásárlása céljából felvett hitelek, valamint az éven túli kamatrögzítésű termékek. Magyarországon a lakáshitelezés GDP-arányos szintje összességében európai és régiós összehasonlításban is alacsony, a hitelezés bővülésére így jelentős tér áll még rendelkezésre. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a lakáshitelek standardjai nem változtak érdemben. A lakáshitelek átlagos kamatfelára a változó és fix kamatozású termékek esetén is csökkent valamelyest, utóbbi típusú termékek felára azonban még mindig magasabb az előbbieknél, amíg összességében a felárak szintje a régiós átlagot is meghaladta.

A lakáspiac kínálati oldalát fokozatos alkalmazkodás jellemezte. Országos szinten a kiadott építési engedélyek 2016-ban megfigyelhető hirtelen megugrását követően immár az újonnan átadott lakások száma is mintegy 61 százalékkal emelkedett az év második felében. A jelenleg építés alatt álló fővárosi újlakás-projektek várható befejezése alapján az átadások 2018 év végén szaporodhatnak meg. Míg 2017-re összesen 3,2 ezer, addig 2018-ra 7,7 ezer új lakás befejezése és átadása várható Budapesten. Azonban a projektek 41 százalékában, időben eltolódott az átadás tervezett időpontja, az épülő új lakások átlagosan valamivel több, mint fél évet csúsznak. A lakáspiac kínálati oldalán továbbra is nehézséget jelent az építőipari vállalkozások által érzékelt munkaerőhiány, amíg az új lakások várható értékesítési idejének növekedése a fejlesztők alkupozíciójának kismértékű romlását jelezheti. A lakásárak növekedési üteme egyelőre meghaladja az építési költségeket, ami kedvező a fejlesztőkre nézve. A költségek esetleges gyorsuló növekedése azonban a jövőben ezt az ösztönző erőt mérsékelheti.

A 90 napon túli késedelmes hitelek állománya már nem jelent kiemelkedő kockázatot a bankrendszer számára. A bankok portfólió tisztítása, a javuló gazdasági környezet, valamint a hitelezés élénkülése egyaránt abba az irányba mutatnak, hogy a nemteljesítő hitelek problémája mind abszolút, mind relatív értelemben csökkent. A 90 napon túli késedelembe lévő hitelek aránya már mind a háztartási, mind a vállalati szegmensben 10 százalék alatti értéket vesz fel. 2017 év végén a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a bővebb definícióval számolva 7,2 százalék a vállalati hitelek, és 10,9 százalék a háztartási hitelek esetében. Bár az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri e háztartások helyzetét, a probléma szociális vetülete elsősorban jogszabályi és költségvetési eszközökkel kezelhető.

A bankrendszer az elmúlt évekhez képest kimagasló nyereséget ért el 2017-ben. Részből egyedi hatásoknak – mint

például az értékvesztés felszabadításnak – köszönhetően a tőkearányos megtérülés 17 százalék fölé emelkedett. Ugyanakkor a tartósan alacsony kamatkörnyezetben a szűkülő kamatmarzsok miatt középtávon nyomás alá került a bankok strukturális jövedelmezősége. Az elmúlt évek racionalizáló lépései ellenére a szektor költséghatékonysága nem javult számottevően. Ennek javítása kulcsfontosságú a tartósan alacsony kamatkörnyezet és a technológiai fejlődés jelentette kihívások kezelésében. Ezt egyrészt a bankrendszer konszolidációja, másrészt a digitalizációban rejlő lehetőségek kiaknázása, valamint a nemteljesítő hitelek leépítése tudná segíteni. A költséghatékonyság javulásának a bankrendszeren belüli verseny, különös tekintettel a lakossági hitelezésben történő árverseny erősödése tudna lökést adni, ami kényszerítené a bankokat a szükséges lépések megtételére.

Pénzügyi tudatosság szolgálatában

Az MNB a 2017 decemberében elfogadott, „A lakosság pénzügyi tudatosságát fejlesztő stratégia” kapcsán, *Pénzügyi tudatosság* címmel konferenciát rendezett. A Nemzetgazdasági Minisztérium szervezésében elindult pénzügyi tudatosságot fejlesztő stratégia kidolgozásához – az MNB mellett – az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Állami Számvevőszék, a Központi Statisztikai Hivatal, a Magyar Államkincstár és a Pénziránytű Alapítvány is hozzájárult szaktudásával. Az eseményen az érintett intézmények legmagasabb szinteken képviseltették magukat. A szakmai kerakasztal-beszélgetésen a stratégia kidolgozásában jelentős szerepet vállaló minisztériumok, szakmai és civil szervezetek, valamint a pénzügyi és oktatási terület képviselői vettek részt. A résztvevők megvitatták a témában végzett kutatási eredményeket és útjára indították a stratégia megvalósítását.

A jegybank makroprudenciális tevékenysége

Az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában 2017-ben a kockázatok alakulásának monitorozása, a korábban felállított makroprudenciális eszköztár finomhangolása, valamint a bankrendszer hatékonyabb működésének ösztönzése állt.

Az MNB makroprudenciális területe a többi érintett szakterülettel együttműködve 2017 tavaszán kialakította a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” termékekre vonatkozó feltételrendszert. A minősítést a pályázati feltételeknek megfelelő egységes feltételrendszerű, átlátható, összehasonlítható, hosszabb kamatperiódusú és kedvező árazású termékek kaphatják meg. A minősítésre vonatkozó pályázati kiírás megjelenése óta a hazai szereplők túlnyomó többsége

már sikeresen pályázott a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” megjelölés és a hozzá kapcsolódó tanúsító védjegy használatára. A bankok által értékesített számos minősített termék objektív összehasonlíthatóságának támogatása érdekében az MNB 2017 szeptemberétől online összehasonlító oldalt is indított, amely a bankok által biztosított árazási képletek alapján pontos, személyre szabott ajánlatokat listáz az érdeklődők számára.

2017-ben lépett hatályba a forint lejáratí elterést korlátozó jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó előírás. A JMM szabályozáshoz köthetően mintegy 360 milliárd forint jelzáloglevél került kibocsátásra. A kibocsátások növekvő volumene miatt az MNB a Budapesti Értéktőzsdével és a piaci szereplőkkel együttműködésben kialakított egy, a jelzáloglevelek várható hozamát számszerűsítő, valamint egy teljes megtérülést reprezentáló indexet. Ezek elősegíthetik a jelzáloglevél-állományok pontosabb árazását, a banki forrásköltségek részletesebb követését és a jelzáloglevél-portfóliók teljesítményének értékelését.

Az MNB 2017-ben aktiválta a problémás projekthitelekkel kapcsolatos rendszerkockázat kezelésére a rendszerkockázati tőkepuffert (Systemic Risk Buffer – SRB). A problémás állományok tisztításában elmaradó két bank számára az MNB a 2017. első negyedéves állományok arányában pótlólagos tőkekövetelményt írt elő, amelyet 2017. július 1-jétől kellett megképezniük az intézményeknek. A tőkepuffer tervezett alkalmazásának bejelentésétől annak aktiválásáig a bankok jelentős mérlegtisztítást hajtottak végre, amely során 71 százalékkal csökkent a bankrendszer problémás kitettségeinek állománya, amíg a fennmaradó kockázattal kapcsolatos sokkellenálló képességet a megképzett tőkepufferek biztosítják.

A PST által elfogadott módszertan alapján az MNB 2017-ben is elvégezte az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SII) körének éves felülvizsgálatát. A 2016. december 31-i konsolidált mérlegadatok figyelembevételével nem változott a rendszerszinten jelentősnek azonosított intézmények köre, továbbra is nyolc hazai bank bizonyult ilyennek. Az intézmények sokkellenálló képességének növelése érdekében az MNB a 2017. január 1-jén indult és 2020-ig tartó időszakban, lépcsőzetesen emelkedve 0,5–2 százalék közötti addicionális tőkepuffer tartását írta elő számukra.

Az MNB negyedévente felülvizsgálja a túlzott hitelezéssel összefüggő ciklikus rendszerkockázat mérséklésére alkalmazható anticiklikus tőkepufferráta (Countercyclical Capital Buffer – CCyB) mértékét. A bankrendszerben 2017-ben nem alakult ki túlzott hitelezés, ezért a Pénzügyi Stabilitási Tanács a hitelezés támogatása érdekében a hazai kitettségekre al-

kalmazandó CCyB ráta mértékét egész évben 0 százalékos szinten tartotta.

Az MNB a nemzetközi szabályozói trendekkel összhangban aktívan nyomon követi a pénzügyi szektorbeli innovációk (Financial Technology – FinTech) térnyerését a hazai pénzügyi szektorban. Az MNB célja, hogy a pénzügyi stabilitás fenntartása mellett támogassa az innovációk elterjedését és ezzel hatékonyabb és versenyképesebb működésre ösztönözze a pénzügyi közvetítés szereplőit. A keretrendszer kialakításának fontos építőköve a hazai piaci folyamatok felmérése, ezért az MNB 2017 második felében átfogó kutatást végzett a fogyasztók, a hitelintézetek, a FinTech cégek, valamint a kockázati tőketársaságok álláspontját és igényeit illetően. A lezajlott piaci felmérés eredményei alapján érdemi igény mutatkozik egy Pénzügyi Innovációs Platform (Innovation Hub), illetve Pénzügyi Innovációs Tesztkörnyezet (Regulatory Sandbox) felállítására. A felmérés eredményei alapján az MNB megkezdte a platformok felállítását, és kiterjesztette a kutatást a biztosítási, pénztári és közvetítői szektor vonatkozásában.

Az MNB makroprudenciális területe több módszertani fejlesztéssel is hozzájárult a pénzügyi stabilitási kockázatok korai felismerését és hatékony kezelését célzó eszköztár működtetéséhez. A legfontosabb eredmények közül kiemelkedik a lakáspiaci alul-, illetve túlértékeltséget mérő modell, amely az MNB lakáspiaci monitoring rendszerébe épült be, valamint a magyar pénzügyi rendszerben megjelenő rendszerszintű stressz mérésére alkalmas új mutató, a Faktor Alapú Pénzügyi Stressz Index (FSI) kifejlesztése. Több ponton továbbfejlesztésre került továbbá az anticiklikus tőkepufferráta felépítését meghatározó módszertan is: elkészült a ciklikus rendszerkockázati térkép indikátorainak ténybecslése, amely lehetővé teszi a mutatók valós idejű értékelését, valamint a hazai bankrendszer tekintetében jelentős harmadik országok azonosítási és monitoring módszertana is továbbfejlesztésre került.

Az alkalmazott makroprudenciális eszköztár utókövetésének részeként 2017 decemberében második alkalommal adta ki az MNB Makroprudenciális jelentését. Az évente megjelenő kiadvány a szélesebb közvélemény számára mutatja be az MNB által feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott intézkedéseket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását.

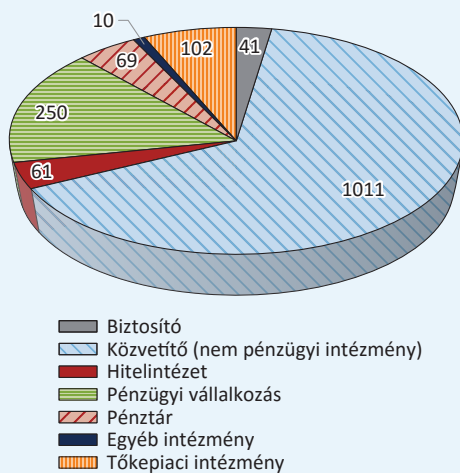
A jegybank szakértői 2017 folyamán is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszer érintő rendszerkockázati értékeléseket, nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

Az MNB 2017. december 31-ei adata alapján összesen 1544 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, az intézmények típus szerinti megoszlását a 8. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények számában az előző évhez mért (≈ 4 százalékos) csökkenés okai a piacokon végbemenő koncentrációs folyamatok, amelyek közül aktualitását és súlyát tekintve kiemelendő a takarékszövetkezetek körében végbement összevonások. Az évben 141 prudenciális és 24 piacfelügyeleti vizsgálat indult, illetve 133 prudenciális és 28 piacfelügyeleti vizsgálat lezárása történt meg. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 1272 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 1150 hatósági döntés született. Az intézkedések során 883,6 millió forint prudenciális intézményi bírság, illetve 651,6 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

8. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása
2017.12.31-én

(darab)

Forrás: MNB.

Hitelintézetek felügyelete

Az MNB a hitelintézetek felügyelete keretében összesen 43 vizsgálatot indított és 10 átfogó, 19 cél, 1 téma, 7 utóvizsgálatot, valamint 1 hatósági ellenőrzést zárt le. Az év folyamán a likviditásmegfelelést érintő helyszíni vizsgálat (ILAAP) 10 hitelintézetnél kezdődött meg, amelyből 5 eljárás lezárásra is került. Az intézményeknél 10, a tőkeMegfelelés belső értékelési folyamatára irányuló (ICAAP) vizsgálat indult, amelyek közül az év végéig 7 zárása történt meg. (3. táblázat)

A hitelintézeti körben lezárt eljárások következtében 2017. évben összesen 326,7 millió forint prudenciális intézményi bírságot szabtak ki. Az MNB továbbra is határozottan fel kíván lépni a jogszabálysértő magatartásformák, valamint a korábbi határozataiban foglaltakat be nem tartó intézményekkel szemben. A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások, a tőkekövetelményre, ügyletminősítésre, ügyfélminősítésre, fedezetek értékelésére, adatszolgáltatásra, Központi Hitelinformációs Rendszerre vonatkozó előírások megsértése, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt került sor.

A nemzetközi trendekkel és az Európai Bankhatóság (EBA) ajánlásával összhangban a hazai felügyeleti tevékenységben is egyre nagyobb teret nyer az üzleti modell alapú megközelítés. A jegybank nagy hangsúlyt fektet a folyamatosan fejlődő keretrendszer alapján végzett üzleti modell elemzésekre és a feltárt kockázatok felügyelt intézményekkel történő megismertetésére. Ez a párbeszéd eredményesen támogatja a bankok stratégiaalkotási, tervezési és kockázatkezelési folyamatait. Az előretekintő – a várható jövőbeli kockázatok felépülését korlátozni és kezelni hivatott – felügyelés támogatását szolgálja az MNB korai figyelmeztető rendszere, amely az esetleges jogszabálysértések mellett a hitelintézetek működésére szabott pénzügyi mutatók alakulását is figyeli.

A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása szempontjából meghatározó a nagybankok tőkeMegfelelésre vonatkozó belső értékelési folyamatának felügyeleti felülvizsgálata (ICAAP–SREP), illetve a tőkekövetelmény megállapításához szükséges belső modellek validációja. Az év során a felülvizsgálatot az MNB az összes – a pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása szempontjából – jelentős bank esetében lefolytatta és számos kockázati modell esetében a bankok kérésére validációs eljárást indított. A gazdasági növekedést támogató PHP kiegészítése, illetve hatékonyabb tétele érdekében a jegybank, mint felügyeleti hatóság a tőkekövetelményben kedvezményt biztosított a hitelintézetek számára az általuk tett növekedési vállalások arányában.

Az ingatlanokkal, valamint az ingatlanfinanszírozási projekthitelekkel összefüggő kockázati és szabályozási környezet sajátosságai felvetették annak szükségességét, hogy a pénzügyi szervezetek jogalkalmazásának elősegítése és a jó gyakorlatok megjelenítése érdekében az MNB ajánlásokat fogalmazzon meg a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezelését, valamint az ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékelését illetően. Ennek érde-

3. táblázat**Hitelintézeteknél, pénzügyi vállalkozásoknál és pénzforgalmi intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma**

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2017-ben lezárt		2017-ben indított	2017.12.31-én folyamatban lévő
		2016. évi	2017. évi		
Hitelintézetek (és Banki Fióktelep)	Átfogó vizsgálat	6	4	9	5
	Célvizsgálat	9	10	22	12
	Témavizsgálat	1	0	1	1
	Utóvizsgálat	1	6	9	3
	Validáció és SREP	4	7	10	3
	ILAAP	0	5	10	5
	Hatósági ellenőrzés	0	1	2	1
Pénzügyi vállalkozások	Célvizsgálat	1	2	5	3
	Témavizsgálat	0	0	1	1
Pénzforgalmi intézmények	Átfogó vizsgálat	1	1	1	0

kében a beszámolási időszakban a szektor bevonásával az MNB kidolgozta a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló ajánlását, amely kitér a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak valamennyi lényeges szempontjára. Az ajánlás leghangsúlyosabb és ennek megfelelően legrészletesebben kidolgozott elemei az értékbecslőkkel, az értékbecslések tartalmával és a piaci érték meghatározásának módszertanával kapcsolatos elvárások, amelyek elősegítik, hogy javuljon az értékbecslések minősége és megbízhatósága. Az elmúlt évek tapasztalatai rámutattak arra, hogy az ingatlanfinanszírozási projekthitelek nagymértékben érzékenyek a gazdasági ciklusokra, így ezek magas koncentrációja és nem kellően prudens kockázati kezelése jelentős veszteségekhez vezethet. Ezen kockázatok kezelése céljából – a szektor bevonásával – kidolgozásra került az ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékeléséről és kezelésének egyes kérdéseiről szóló ajánlás. Az ajánlás iránymutatást ad az ilyen kitétségekkel rendelkező ügyfelek MNB által elvárt monitoringjára, értékelésére és kezelésére vonatkozóan, hogy növelje a hitelintézetek kockázattudatosságát és a kockázatkezelési fejlesztéseket az érintett portfólió vonatkozásában is. E két ajánlás, valamint az EKB által kiadott – jelenleg hazai implementálás alatt lévő – a magas nemteljesítő állományokkal rendelkező intézményekkel szembeni elvárásokat megfogalmazó ajánlás szoros egységet képez, amelynek célja, hogy a válság tapasztalataiból kiindulva megakadályozza a rendszer stabilitását fenyegető tartósan magas nemteljesítő állományok kialakulását.

Az MNB fokozott figyelemmel kísérte a hitelintézetek IFRS számviteli előírásra történő átállását: egyrészt elemezte és értékelte a 2017-ben áttért intézmények áttérésének hatását, másrészt nyomon követte a 2018-ban áttérő intézmények felkészülését. A projekt keretében mind a szektorral,

mind a könyvvizsgáló, tanácsadó cégekkel szorosan együttműködött. Az IFRS felkészülésen belül kiemelt jelentőségű az IFRS9 2018. évi bevezetése, hiszen ez alapjaiban változtatja meg az értékvesztés képzést.

Az MNB változatlanul kiemelt figyelmet szentelt az integrációnak, amely a pénzügyi terület legnagyobb átalakulásán ment keresztül. Egyrészt a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény változása még jobban elhatárolta a takarékszövetkezeti szektor résztvevőinek felelősségi és hatáskörét, másrészt 2017-ben zajlott a szektor legnagyobb átalakítása: az intézmények intenzív egyesülésével 12 takarékszövetkezet jött létre és bevezetésre került az egységes informatikai rendszer is. Az MNB a prudenciális felügyeletért felelős Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezetén (SZHISZ) keresztül a változásokat folyamatosan nyomon követte, ugyanakkor az átalakításnak a szektor kockázataira és folyamataira gyakorolt hatását a helyszínen kívüli és helyszíni vizsgálatokkal is kontrollálja a felügyelet.

A jegybank ugyancsak fokozott figyelemmel kísérte a hitelintézetek adatszolgáltatásának teljesítését, nagy hangsúlyt fektetve az elemzések alapját szolgáló megbízható adatszolgáltatásokra és az adatminőség javítására. A meghirdetett „zéró” tolerancia első lépéseként sektorszintű konzultáció keretében az MNB kommunikálta az elvárásait a szektor felé, illetve az előzetesen feltett kérdésekre gyakorlati válaszokat publikált az intézmények irányába. Az MNB a „zéró” tolerancia jegyében a helyszínen kívüli felügyelés és a helyszíni eljárások keretében több intézménynél vizsgálta a témakört és számos alkalommal intézkedett a nem megfelelő adatok módosítására, a kapcsolódó jelentéskészítési folyamatok kijavítására vonatkozóan, ugyanakkor a korábbi konzultáció tárgyát képező táblákban feltárt hibákat a szankciók meghatározása során súlyosbító tényezőként vette figyelembe.

Az adatszolgáltatások mellett kiemelt terület volt a lakosság túlzott eladósodásának megakadályozására szolgáló jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése is, amelynek érdekében több helyszíni célvizsgálat került lefolytatásra. Az MNB célul tűzte ki a felmerült problémákra való minél rövidebb időn belül történő hatékony intézkedések megtételét, ezért a rendszerproblémát jelző fogyasztói bejelentések, vagy csalásgyanús esetek kapcsán, operatív módon azonnali célvizsgálatok lefolytatásával informálódik a kialakult helyzetről és szükség esetén, soron kívül intézkedik a hiányosságok megszüntetésére.

A pénzügyi intézmények engedélyezési tevékenységének súlypontját 2017-ben is a hitelintézetekben történő befolyásoló részesedésszerzések, a CRR¹ alapján lefolytatott engedélyezési eljárások, a hitelintézeti egyesülések és az egyesülésekhez kapcsolódó egyéb engedélyezési eljárások (például vezető tisztségviselők megválasztásának és az alapszabályok módosításának engedélyezése) képezték. Tovább folytatódott az integráció átalakulása, amelynek keretében módosult egyes intézmények tulajdonosi összetétele és jelentős számú takarékszövetkezet egyesülése következett be. A befolyásoló részesedésszerzések közül kiemelt érdemmel az MKB Bank Zrt. tulajdonosi összetételének változása és a Gránit Bank Munkavállalói Rész tulajdonosi Program Szervezet, Gránit Bankban történő részesedésszerzése. A nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló jogszabály alapján az MNB kiadta az engedélyt az első megbízható szervezőként működő társaság részére, majd nyilvántartásba vette az első nemzeti otthonteremtési közösséget is. Az OTP Bank Nyrt. több jelentős akvizíciót bonyolított le az MNB engedélyével a külföldi leánybankjain keresztül a szomszédos országokban. A beszámoló időszakában került sor a Citibank Europe PLC Magyarországi Fióktelepe lakossági üzletágának ERSTE Bank Hungary Zrt. általi megvásárlást követő integrációjára.

Biztosítók, pénztárak és közvetítők felügyelete

Biztosítási területen 2017-ben 17 új vizsgálat indult és 14 vizsgálat került lezárásra. A biztosítási piachoz kapcsolódóan kiszabott prudenciális bírságok összesen 234,7 millió forintot tettek ki. (4. táblázat)

2017-ben az MNB már öt biztosítónál végzett üzleti modell alapú vizsgálatot. Az eljárások során a jegybank kisebb hiányosságokat ugyan tapasztalt, de összességében kijelenthető, hogy a vizsgált biztosítók a külső környezettel összhangban álló, a rendelkezésre álló erőforrásokkal reálisan

elérhető, a potenciális kockázatokat figyelembe vevő, az intézmény fenntartható jövedelmezőségét biztosító stratégiával és ezzel összhangban lévő üzleti tervvel rendelkeznek, amelyek teljesülését folyamatosan visszamérik.

A Szolvencia II átállás újabb fontos mérföldkövéhez érkezett a beszámoló időszakában: 2017. májusban a biztosítók első alkalommal teljesítették az új, európai szinten egységes éves adatszolgáltatást. A 2016. december 31-re vonatkozó adatok alapján a hazai biztosítási szektor tőke megfelelési mutatója 215 százalék, ami megfelel az uniós átlagnak.

Az MNB etikus életbiztosítási szabályozásának legjelentősebb rendelkezései 2017-ben hatályba léptek. Ennek köszönhetően több jogszabálmódosítás és egy – az MNB által 2016. évben kiadott, a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) biztosításokra vonatkozó – ajánlás is új elvárásokat fogalmazott meg a megtakarítási elemeket is tartalmazó életbiztosításokkal szemben. Az új szabályozói környezet változásának hatására a termékpaletta átalakult, a szerződések száma megkezdődött, a drága unit-linked típusú termékek kivételére kerültek, és a költségek összehasonlítására szolgáló teljes költségmutató (TKM) átlagosan negyedével csökkent. Az MNB az ügyfelek döntéseinek segítése érdekében kifejlesztette és honlapján elérhetővé tette az életbiztosítások költség-összehasonlító alkalmazását, ami a biztosítók által kínált teljes termékpalettát bemutatja és figyelmezteti az ügyfeleket az ajánlott mértéket túllépő eszközalapokra is. Az új szabályozási környezetnek való megfelelést az MNB folyamatosan ellenőrzi: az első éves tapasztalatok a hazai biztosítók esetében összességében pozitívak, azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy az új szabályozói környezet hosszú távon fejti ki teljes körűen hatásait.

Az MNB az átfogó vizsgálatok során a Szolvencia II szabályozásnak való megfelelést ellenőrizte a folyamatos üzelmeltetésre fókuszálva a vállalatirányítási témakörök, a kiemelt funkciók, valamint az intézmény saját kockázat- és szolvenciaértékelési folyamatának működésén keresztül. A jegybank kiemelten vizsgálta továbbá a biztosítók tőke- és tartalékszámításának megfelelőségét. A Szolvencia II szabályrendszeren belül a biztosítók befektetési tevékenységével kapcsolatos „Prudens Személy Elve” mentén az MNB fokozottan ellenőrizte a befektetési stratégia és a szabályozottság megfelelőségét, továbbá értékelte a befektetési tevékenységet, a nyereségesség és a likviditás szempontjaira is fókuszálva. A felügyelet prioritásként kezelte a szavatoló tőke, illetve a biztosítástechnikai tartalékok fedezetét képező eszközök összetételének és minőségének vizsgálatát. A vizsgálatok a felügyeleti adatszolgáltatások kontrollja,

¹ A CRR (Capital Requirement Regulation), az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete, amely a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményeket határozza meg.

4. táblázat

Biztosítóknál, pénztáraknál és közvetítőknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2017-ben lezárt		2017-ben indított	2017.12.31-én folyamatban lévő
		2016. évi	2017. évi		
Biztosítók	Átfogó vizsgálat	5	7	16	9
	Célvizsgálat	1	1	1	0
Pénztárak	Átfogó vizsgálat	8	7	13	6
	Célvizsgálat	2	0	0	0
	Utóvizsgálat	0	2	3	1
Közvetítők	Célvizsgálat	3	2	6	4
	Témavizsgálat	0	0	1	1

a befektetési politikák, továbbá a testületi döntések értékelése területén tártak fel hiányosságokat.

A beszámolási időszakban a szektorspecifikus megállapítások mögöttesei az értékesített termékek szerződési feltételeivel és ügyféltájékoztató dokumentumaival összefüggő, valamint az ügyféltájékoztatáshoz és a panaszkezeléshez kapcsolódó jogszabálysértések voltak. Feltárássra kerültek továbbá a kiszervezési szerződésekkel, terméktervekkel, tartalékolási és számviteli szabályzatokkal, valamint az állománykezelési és nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatos szabálytalanságok is.

A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására került sor különösen a szavatolóátke-szükséglet számítására, a vállalatirányításon belül különösen a kockázatkezelési és a megfelelőségi feladatkör működésére, a biztosítási szerződési feltételek lehetséges, illetve kötelező tartalmi elemeire, valamint a biztosítási termékek díjkalkulációjára vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt; továbbá a felügyeleti adatszolgáltatások megfelelőségével, az informatikai biztonsággal, a biztosítási szerződések állománykezelésével összefüggésben.

A biztosítási engedélyezési terület ügyei közül a Pannónia – egykori MKB – Biztosítók és a CIG Biztosítók fúziójának engedélyezése emelhető ki. A nagyobb számban előforduló ügyeket a különböző közvetítői, illetve személyi engedélyezési eljárások generálták, ugyanakkor kiemelandő, hogy az MNB felügyeleti hatóságként közreműködött az UNIQA Csoport, illetve az érintett biztosítók – köztük az UNIQA Biztosító Zrt. – szavatolóátke-szükséglete részleges belső modell alapján történő számításának engedélyezésére irányuló eljárásban.

A **pénztári szektorban** az év során 13 új és 3 utóvizsgálat indult, valamint 19 vizsgálatot lezártak, amelyek kapcsán összesen 17,7 millió forint bírságot szabtak ki.

A vizsgálatok során az MNB jellemzően a küldöttválasztások szabályozásával és lebonyolításával, a belső kontrollrendszerek hiányosságaival, a szabályzatok naprakészségének hiányával és a számviteli szabályok megsértésével kapcsolatos problémákat azonosított. Ezen túlmenően több esetben tártak fel a vizsgálatok, hogy az intézmények nem tettek eleget a kétévente kötelezően elkészítendő informatikai biztonsági kockázatelemzésre vonatkozó kötelezettségüknek. A befektetési alapokon keresztül végrehajtott befektetésekkel kapcsolatban – részben az MNB erre irányuló fókuszált ellenőrzési tevékenysége eredményeként – a korábbiakhoz viszonyítva már kevesebb alkalommal fordult elő indokolatlannak minősülő többletköltség felszámítása; ezekben az esetekben a felügyeleti felszólítás hatására a vagyonkezelők visszatérítették a többletköltséget, így azokat jóváírták a tagok egyéni számláin.

A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a belső szabályozottság és az ellenőrző bizottság működésének hiányosságai, a hozamjováíráshoz, a pénztári szolgáltatások teljesítéséhez, illetve a tagokkal való elszámoláshoz, a pénztári számvitelhez, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások megsértése miatt, valamint a felügyeleti adatszolgáltatások megfelelőségével összefüggésben került sor.

A felügyeleti módszertan megújításának keretében a pénztáraknál is bevezetésre került az üzleti modell alapú megközelítés, amely az intézmények hosszú távú fenntarthatóságát vizsgálja figyelembe véve többek között a pénzügyi tervezést, a tagdíjmegosztási arányokat, a tagdíjat nem fizetők arányát, valamint azt, hogy a külső környezettel összhangban álló, a rendelkezésre álló erőforrásokkal reálisan elérhető és a potenciális kockázatokat figyelembe vevő stratégiával rendelkeznek-e.

A korábbi évekhez hasonlóan az MNB 2017 decemberében is nyilvánosságra hozta az önkéntes nyugdíjpénztárak

díjterhelését bemutató tájékoztatót, amely a működési és likviditási célú tagdíjlevonásnak, valamint a vagyonkezeléssel összefüggő költségeknek a szintjét viszonyítja a tagi vagyonhoz. A tájékoztató szerint a szektorszintű mutató értéke 2016-ban az előző évhez képest csökkenve 0,8 százalék volt, vagyis a tagokat terhelő levonások mértéke továbbra is alacsonynak tekinthető. Ugyancsak publikálta az MNB a nyugdíjpénztárak 2016-ra, illetve a 2002–2016 közötti időszakra vonatkozó éves, illetve 15 éves átlagos hozamráta; ezek alapján az önkéntes nyugdíjpénztárak az alacsony kamatkörnyezet ellenére 2016-ban szektorszinten 6,6 százalékos vagyonnal súlyozott nettó hozamrátát értek el.

A pénztári engedélyezési területen új intézményként engedélyt kapott a MOK Önkéntes Kölcsönös Kegyeleti Önszegélyező Pénztár, amely közösségi szolgáltatásként nyújt tagjai részére kegyeleti szolgáltatást. Az MNB a működő magánnyugdíjpénztárak közül a Horizont Magánnyugdíjpénztár számára engedélyezte saját járadékszolgáltatási tevékenység folytatását. 2017-ben is több olyan eljárás került lefolytatásra, amely a kisebb pénztárak beolvadásának, illetve végelszámolásának engedélyezésére irányult.

Integrált prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyelés keretében a **közvetítői területen** 2017-ben a 7 új és 5 lezárt prudenciális vizsgálat mellett 17 fogyasztóvédelmi eljárás indult. A kiszabott bírságok összesen 76,4 millió forintot tettek ki.

A beszámoló időszakában kiemelt prioritást élvezett a megfelelő szakmai gondosság meglétének vizsgálata, különös tekintettel az azonos igényre ajánlott új szerződésekre.

A pénzügyi közvetítői felügyelés erősítése érdekében a rendszeres adatszolgáltatásra kötelezettek köre 2017-től kibővült a független pénzügyi közvetítőkkel. Az új kötelezettség teljesítését az MNB kétszer egynapos szakmai konzultációval, valamint az adatszolgáltatásra kötelezettek levélben történő tájékoztatásával segítette, illetve a kapcsolódó anyagokat honlapján közzétette.

A szakmai egyeztetéseket követően az év második felében megtörtént a Biztosítás Értékesítési Irányelv (IDD) hazai implementálása. Az irányelv jelentős változásokat generált a hazai szabályozásban is, amelyek célja, hogy – a pénzügyi tudatosság növelésével – a fogyasztók megalapozottabb döntéseket hozzanak, átláthatóbbak legyenek a piacok és javuljon a pénzügyi termékeket értékesítők munkájának színvonala. Cél, hogy az ügyfelek ugyanolyan szintű védelemben részesüljenek függetlenül attól, hogy milyen értékesítési csatornákon keresztül kötnek szerződést, továbbá a közvetítők motivációja és a javadalmazásuk mikéntje közötti feszültség kezelésre kerüljön.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2017-ben a tőkepiaci intézményeknél az MNB 31 új vizsgálatot indított, valamint 36 vizsgálatot és hatósági ellenőrzést zárt, amelyek kapcsán 232,9 millió forint intézményi és személyi bírság kiszabása történt meg. (5. táblázat) Lefolytatásra került az évben négy olyan operatív típusú vizsgálat is, ahol az MNB bejelentés nélkül végzett helyszíni ellenőrzések keretében szerezt be adatokat az egyes intézményektől. A befektetési vállalkozások esetében 2017-ben tovább folytatódott a piaci konszolidációs folyamat, amelynek keretében több befektetési vállalkozás működési engedélyét visszavonták.

A 2018. január 3-tól alkalmazandó a befektetési vállalkozásokra és szabályozott piacokra vonatkozó követelményeket megfogalmazó szabályozási keretrendszer (MiFID II/MiFIR) – amelynek célja a befektetők fokozottabb védelmének és a pénzügyi piacok teljesebb átláthatóságának biztosítása – jelentős változásokat jelent a szolgáltatók működésében. 2017 folyamán az MNB folyamatosan monitoringozta a befektetési szolgáltatói tevékenységet végző intézmények felkészültségét az új szabályozási rendszer alkalmazására. A tapasztalatok szerint a felügyelt intézmények egyedi kihívásokkal szembesültek ugyan, de jellemzően felkészülten várták a változó jogszabályi környezetnek való megfelelést. Mivel a MiFID II/MiFIR szabályozási keretrendszer kiterjesztette a pénzügyi eszközök körét az árukhoz kapcsolódó származtatott termékekre és a kibocsátási egységekre is, így új intézményi körrel is bővült az MNB felügyeleti spektruma.

Az év felügyeleti tevékenységének egyik fókuszpontjaként szerepeltek a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével, valamint a vagyoni és korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. A 2017-ben hatályba lépett új szabályozási keretrendszer bővülő elvárásokat fogalmazott meg a pénzügyi szektor számára, elsősorban a belső kockázattertelés elkészítésének szabályrendszere, a belső ellenőrző és információs rendszer működtetése, az egyszerűsített és a fokozott ügyfélátvilágítás esetei, illetve azok felügyeleti jóváhagyásának szabályai, a megerősített eljárás esetei, feltételrendszere, valamint a kötelező képzési program kapcsán. A felügyelet a fenti előírásokhoz kapcsolódóan több esetben szabott ki jelentős felügyeleti bírságot, összesen 49,8 millió forint összegben.

Az MNB továbbra is elsődleges prioritásként kezeli a befektetési vállalkozások ügyfélköveteléseinek védelmét. A megbízói tulajdonú eszközök kezeléséhez kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelés elősegítése érdekében a jegybank 2017 augusztusában vezetői körlevelet adott ki a megbízói pénz- és pénzügyi eszközöket kezelő befektetési

5. táblázat**Tőkepiaci intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma**

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2017-ben lezárt		2017-ben indított	2017.12.31-én folyamatban lévő
		2016. évi	2017. évi		
Befektetési alapkezelő (kockázati tőkealap-kezelő kivételével)	Átfogó vizsgálat	10	3	12	9
	Célvizsgálat	1	2	2	0
	Hatósági ellenőrzés	0	0	1	0
Kockázati tőkealap-kezelő	Átfogó vizsgálat	3	0	3	3
Központi értéktár	Átfogó vizsgálat	1	0	0	0
Értéktőzsde	Átfogó vizsgálat	0	0	1	1
Befektetési vállalkozások	Átfogó vizsgálat	7	2	3	1
	Utóvizsgálat	1	1	1	0
	Témavizsgálat	0	0	1	1
	Hatósági ellenőrzés	0	2	2	0
	Célvizsgálat	2	1	5	4

szolgáltatók részére a negyedéves belső ellenőri jelentés felülyeleti elvárásait érintően.

A befektetési alapok és azon belül az ingatlanalapok pénzügyi közvetítőrendszerben betöltött szerepének növekedésével összhangban az MNB a vizsgálatok és a folyamatos felülyelés keretében kiemelten ellenőrizte a likviditáskézelést, a limitek betartását és a vállalatirányítási folyamatokat. Emellett az MNB továbbra is nagy hangsúlyt fektet a befektetési alapkezelők kockázatkezelési tevékenységének és befektetési döntéshozatalának ellenőrzésére, a tőkeemfelelés vizsgálatára, valamint a nyilvánosságra hozatali és ügyféltájékoztatási szabályoknak történő megfelelésre.

A tőkepiaci szereplők engedélyezési eljárásai körében kiemelendők a MiFID II. rendelkezései szerinti tevékenységi engedélyezési eljárások. A 2017-es évben a kibocsátott befektetési alapkezelési működési engedélyek száma folyamatosan emelkedett, ahogy a bejelentett nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok száma is hasonló tendenciát mutatott. A HUPX Magyar Szervezett Villamosenergia-piac Zrt. részére kiadott alapítási engedély révén új tőzsde jött létre Magyarországon, amely a tevékenységi engedélyezést követően a HUDEX Magyar Derivatív Energiatőzsde Zrt. néven megkezdte tőzsdei működését a határidős gáz- és áramügyletek tekintetében.

Piacfelülyelet, kibocsátói felülyelés

Az MNB a beszámoló évében 24 piacfelülyeleti eljárást indított és 28-at zárt le, amelyek következtében több mint 600 millió forint piacfelülyeleti bírságot szabott ki.

A jegybank továbbra is elkötelezett a piacfelülyeleti eljárások korai szakaszában meghozott ideiglenes intézkedések és büntető feljelentések alkalmazása mellett, a piacra torzítóan ható jogosulatlan pénz- és tőkepiaci tevékenységek, illetve a befektetők megkárosítására irányuló magatartások azonnali visszaszorítása érdekében. Tiltott piacbefolyásolásra és bennfentes kereskedelemre vonatkozó szabályok megsértése miatt százmillió, tiltott széfszolgáltatás tevékenység miatt kétszázmillió nagyságrendű felülyeleti bírság is kiszabásra került 2017-ben.

Az MNB a kibocsátókkal kapcsolatos feladatellátása során 3 célvizsgálatot indított és 5 kibocsátói célvizsgálatot zárt le, emellett 37 elmarasztaló határozatot hozott az évben, amelyek során közel 20 millió forint felülyeleti bírságot szabott ki. A célként kitűzött átláthatóbb tőkepiac megteremtése érdekében a felülyelet tovább folytatta arra irányuló intézkedéspolitikáját, hogy a befektetők a lehető legrövidebb úton érthessék el a jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalmú rendszeres és rendkívüli kibocsátói tájékoztatásokat. Ennek érdekében 77 esetben nyilatkoztatta a kibocsátókat a közzétételeik vonatkozásában.

Kibocsátási engedélyezési területen 2017 a vállalatfelvásárlások szempontjából kiemelkedően aktív év volt, mivel öt tőzsdei társaságra vonatkozóan került sor nyilvános vételi ajánlat jóváhagyására. Előbbiekben túl nyolc kötvényprogramhoz, valamint egy részvény, illetve kötvény tőzsdei bevezetéséhez készült tájékoztató közzététele került engedélyezésre. 73 új befektetési alap nyilvántartásba vétele történt meg, valamint három pénzügyi csoport került mentesítésre az EMIR² szerinti biztosítékeszközök cseréjére vonatkozó kockázatkezelési eljárások kialakítása alól.

² A tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, központi szerződő felekről és kereskedési adattárházakról szóló 648/2012/EU rendelet.

Fogyasztóvédelem

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységét 2017-ben nagymértékben meghatározta a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) kialakítása és bevezetése, a folyamatos fogyasztóvédelmi felügyelés keretében az intézmények tevékenységének figyelemmel kísérése, továbbá az így azonosított kockázatok, jogsértő magatartások feltárása és megszüntetése. A szabályozási feladatok közül kiemelendők a fogyasztókkal kapcsolatos bánásmódról szóló, valamint a MiFID II szabályozás implementálása keretében kiadott ajánlások.

Az MFL bevezetésével az MNB célja, hogy minél szélesebb körben elérhető, közérthető, áttekinthető feltételrendszerű, egyszerű és gyors ügyintézés mellett felvehető, kedvező árazású lakáscélú jelzálog kölcsönök kerüljenek forgalomba. Az intenzív piaci konzultációt követően kialakított, a jogszabályi rendelkezéseken túlmutató MFL pályázati keretrendszer 2017. június 1-jei meghirdetését követően, az MNB – a piacon elérhető MFL ajánlatok összehasonlítását segítő – honlapján elérhetővé tette az összehasonlító alkalmazást, ami kontrollált, nagy pontosságú, visszakereshető tájékoztatást ad a potenciális fogyasztók számára. Az MFL pályázati rendszer eredményességét mutatja, hogy a lakáshitelezés gerincét adó intézmények mindegyike elnyerte a minősítést és megkezdte az MFL forgalmazást.

Folyamatos fogyasztóvédelmi felügyelés keretében a visszatérően vizsgálandó témákon túl közel 40 egyedi témakörben tekintette át és elemezte az intézmények magatartását, eljárását az MNB. Ennek eredményeként – nem kívánatos piaci gyakorlat észlelése miatt – összesen 363 darab fogyasztóvédelmi figyelmeztetést bocsátott ki a felügyelet, amelyek a fogyasztók számára aggályos jelenségek, tájékoztatási tartalmak hatékony és azonnali megszüntetését eredményezték. A folyamatos felügyelés keretében is észlelt aggályos piaci gyakorlatok vizsgálata több esetben intézkedéssel és bírsághatározattal zárult. Jogszabálysértés-gyanús esetek kivizsgálása a panaszkezelésre, a teljes hiteldíjmutató számítására és kommunikálására, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok feltárására irányuló 42 célvizsgálat keretében történt. Az intézkedések és a vizsgálatok a hazai székhelyű vállalkozások mellett – különösen a tőkepiacon – a határon átnyúló tevékenységet folytató külföldi székhelyű vállalkozásokat is érintették.

Az MNB 2017-ben hat témavizsgálatot indított 48 intézménynél a tisztességes hitelezés, a KGFB kárrendezéssel összefüggő tájékoztatás, a jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti szabályok, az életbiztosítási igényfelmérő tartalmi elemeiről szóló rendelet, továbbá a fair életbiztosítás ajánlásban foglaltak érvényesülése tárgyában. Az átfo-

gó vizsgálatok keretében – kockázatértékelés alapján – 14 esetben történt fogyasztóvédelmi vizsgálat. Az értékesítési technikák, magatartások, tájékoztatások, illetve a valós piaci körülmények feltérképezése céljából az MNB 8 esetben végzett próbaügyeltkötést.

A jegybank számára fontos információkat hordoztak a fogyasztóvédelmi ellenőrzést kezdeményező fogyasztói kérelmek, jelzések is, amelyek kivizsgálása – az eljárás megindításához szükséges törvényi feltételek fennállása esetén – 306 esetben történt meg.

Az MNB a vizsgálatait során feltárt jogszabálysértések miatt 313 esetben összesen 211,7 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, az intézmények együttműködési hajlandóságának elmaradása, illetve az ellenőrzés akadályoztatása miatt további 3,7 millió forint eljárási bírságot szabott ki 2017-ben.

A jegybank 2017-ben is kiemelt feladatának tekintette annak biztosítását, hogy a pénzügyi szervezetek ne alkalmazzanak tisztességtelen általános szerződési feltételeket a fogyasztói szerződésekben. A lakáspiac erőteljes élénkülése a lakás célú hitelezés további növekedését eredményezi, ezért jelentős érdek fűződik ahhoz, hogy a fogyasztói jelzáloghitel-szerződések részévé váló általános szerződési feltételek a lehető legteljesebb mértékben megfeleljenek a jóhiszeműség és tisztesség polgári jogi követelményeinek. Ezen követelmény érvényre juttatása érdekében az MNB 2017-ben tizenegy bankra kiterjedő átfogó elemzést végzett, amelynek keretében valamennyi jelentőséggel bíró hatályos szabályzatot, kondíciós listát és mintaszerződést átvizsgált az esetleges tisztességtelen kikötések kiszűrésének és hatályon kívül helyezésének vagy módosításának elérése érdekében. A fellépés eredményeként az érintett pénzügyi intézmények a jegybanki elvárásoknak megfelelően – a meglévő szerződésállományra is kiterjedően – módosították mindazon szerződéses kikötéseiket, amelyeket az MNB fenti célok teljesülésének érdekében indokoltnak tartott.

Pénzügyi fogyasztóvédelmi központ

Az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja által működtetett ügyfélszolgálatot öt csatornán – személyesen, telefonon, elektronikus levélben, ügyfélkapun, valamint papír alapon benyújtott kérelmeken keresztül – érhetik el az ügyfelek. 2017-ben összesen 29 874 ügyfélszolgálati megkeresés és 3053 kérelem érkezett. Az ügyfélkérelmek és tájékoztatást kérő megkeresések szektor szerinti eloszlása érdemben nem tér el a korábbi évek tapasztalataitól, így azok fele a pénzügyi, közel negyede a biztosítási, öt százaléka a tőkepiaci, hozzávetőleg egy százaléka a pénztári szektort, a fennmaradó rész a szektorhoz nem köthető ügyeket (például bitcoin) érintette. A határon átnyúló szolgáltatást

nyújtó külföldi intézményekre, a képviselőkre és az egyéb intézményekre elhanyagolható számosságú érdeklődés, panasz érkezett. A pénzpiacon belül a kérdések és panaszok harmada a hitelezéshez kapcsolódott, illetve a biztosítási ügyek negyede a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokra vonatkozott. Elsősorban a tájékoztatási hiányosságok, a szerződéseket érintő elszámolások és a különböző ügyviteli hibák képezték a problémák gyökerét.

A jegybank fogyasztóvédelmi tevékenysége során változatlanul nagy hangsúlyt kap a pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikáció, amelynek célja, hogy csökkentse a nem megalapozott fogyasztói döntésekből adódó károkat, növelje a fogyasztók pénzügyi tudatosságát, és fejlessze a hazai pénzügyi kultúrát. Ennek részeként az MNB weboldaláról elérhető fogyasztóvédelmi honlapon bővültek a tartalmak, továbbá kialakításra került a pénzügyi szótár, a hasznos linkek gyűjteménye és az együttműködő partnereket bemutató oldal is. A fogyasztóvédelmi aloldalon, közel 200 aktuális – a pénzügyi szolgáltatások szinte teljes körét lefedő – cikk között kereshetnek tematikus tartalmakat az érdeklődők. Emellett a legfontosabb pénzügyi témákat feldolgozó rövidfilmek is segítik a teljes körű fogyasztói tájékoztatást, amelyek az MNB YouTube csatornáján is ingyenesen elérhetők, felhasználhatók. A jegybank a közösségi médián keresztül is igyekszik a legszélesebb fogyasztói kör elérésére, ezért Facebook-oldalán is többszáz pénzügyi tudatosságot növelő tartalom került megosztásra.

A Pénzügyi Navigátor tájékoztatórendszer elemeként a fogyasztók döntéseihez szükséges információk egyszerűbb összegyűjtését segítik az MNB termékválasztó alkalmazásai, amelyek elérhetőek a www.mnb.hu/fogyasztovedelem/penzugyi-navigator-alkalmazasok internetes oldalon. A már klasszikusnak számító Pénzügyi Navigátor tájékoztatófüzet-sorozat keretében összesen 34 Pénzügyi Navigátor füzet és 7 Pénzügyi Navigátor EXTRA tájékoztató jelent meg. A papír alapú füzetek immár 5 millió példányban kerültek kiadásra, ezzel is elősegítve a lakosság pénzügyi ismereteinek szélesítését.

Az MNB által üzemeltetett online felületek és alkalmazások közül érdemes kiemelni a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel koncepcióhoz és pályázathoz kapcsolódó új www.minositethitel.hu weboldalt és kalkulátort. A mai trendeknek mindenben megfelelő arculat, a közérthető nyelvezet és a személyre szabott lakáshitel ajánlatok lekérdezését biztosító kalkulátor egyre népszerűbb a lakosság körében.

A lehető legtöbb fogyasztó elérése érdekében az MNB folyamatosan keresi más szervezetekkel az együttműködés lehetőségét. E törekvés eredményeként az elmúlt időszakban a kereskedelmi és szolgáltatási szektor vezető szereplői a sa-

ját társadalmi felelősségvállalási stratégiájukat kiegészítve, díjmentesen biztosítva a rendelkezésükre álló csatornákat és felületeket, csatlakoztak az MNB pénzügyi kultúra fejlesztését célzó kommunikációs aktivitásaihoz. 2017 folyamán öt olyan tematikus kampány valósult meg, amely során nem csak az MNB fogyasztóvédelmi kampányoldalán és Facebook-csatornáján, hanem a partnerek online felületein, illetve közel 800 áruházban és 500 postafiókban találkozhattak a fogyasztók szezonális pénzügyi fogyasztóvédelmi üzenetekkel. A kampányok során közel 1,5 millió szórólap és több mint 8000 plakát került kihelyezésre.

A kampányok népszerűsítésében és az üzenetek továbbításában jelentős szerepet vállalt az MNB támogatásával működő, megújult és folyamatosan bővülő Pénzügyi Tanácsadó Irodahálózat, amely már az ország 13 megyeszékhelyén, valamint havonta kétszer kihelyezett tanácsadás keretében több, mint 13 000 esetben nyújtott díjmentes tájékoztatást az irodákat felkereső fogyasztóknak. Az irodák új aktivitásként az év során plakátkampányt szerveztek, különböző kiállításokon jelentek meg, valamint különböző pénzügyi kultúra fejlesztését célzó konferenciákon előadóként is közreműködtek.

2017 tavaszán eredményesen lezárult az MNB első, pénzügyi fogyasztóvédelmi témájú *Pénzügyek felsőfokon – Légy kreatív* című egyetemi ötletpályázata. Szakmai zsűri választotta ki minden egyetemen a három legötletesebb koncepciót, valamint pénzjutalomban részesítette a nyertes pályázókat. A jegybank a Civil Háló Program keretében rendszeresen biztosít hagyományos pénzügyi fogyasztóvédelmi témákban pályázati lehetőséget civil szervezetek számára, azonban a pályázatok 2017-ben kapcsolódtak az egyetemi ötletpályázat nyertes pályaműveihez is. Az év során nyolc civil szervezet kilenc projektje részesült több, mint 50 millió forint támogatásban. A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ a civil szervezetek számára összesen 5 fórumot, workshopot és oktatást szervezett.

A pénzügyi kultúra és tájékozottság, valamint a kapcsolódó készségek és képességek fejlesztése hazai és nemzetközi szinten is prioritást élvez. A háztartások pénzügyi kultúrájának fejlettségét vizsgáló hazai és nemzetközi felmérések a különböző földrajzi, társadalmi és gazdasági viszonyok között élő felnőtt népesség pénzügyi döntéseit befolyásoló tényezőket vizsgálják, így támogatják mind a nemzetközi, mind a nemzeti döntéshozókat a stratégiai célok kijelölésében, és a célok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásában. A kutatások eredményei alapján megállapítható, hogy Magyarországon is szükség van mind a fiatalok, mind a felnőttek általános pénzügyi ismereteinek fejlesztésére. A téma jelentőségére való tekintettel Magyarország Kormánya felkérte a nemzetgazdasági minisztert, hogy szakmai

szervezetek bevonásával készítse el a 2017–2023 időszakra vonatkozó, a lakosság pénzügyi tudatosságát fejlesztő nemzeti stratégiát. A 2017. decemberben elfogadásra került stratégia kialakításában és jövőbeli megvalósításában jelentős szerepet vállal az MNB, tekintettel arra, hogy a pénzügyi stabilitásért való felelőssége, a fogyasztóvédelmi és tájékoztató, illetve kommunikációs feladatai alapján már eddig is meghatározó szereplője volt a pénzügyi kultúra és tudatosság fejlesztésének, terjesztésének.

3.4. SZANÁLÁS

A szanalási törvény hatálya alá tartozó, valamennyi hitelintézetre és befektetési vállalkozásra szanalási tervet kell készíteni. E tervek kidolgozásának folyamatában jelentős előre lépések történtek 2017-ben. Az MNB – a tervezett ütemezésével összhangban – az összevont alapú felügyelet alá nem tartozó egyes intézményekre **egyedi szanalási terveket**, illetve a csekély rendszerkockázati jelentőségű intézményekre **egyszerűsített szanalási terveket** készített. A határon átnyúló tevékenységet végző hazai székhelyű bankcsoport esetében az MNB mint **csoportszintű szanalási hatóság**, az általa irányított szanalási kollégium keretében, az érintett külföldi szanalási hatóságokkal 2017 első felében elfogadta a **csoportszintű szanalási tervet**, valamint koordinálta annak továbbfejlesztési folyamatát. Az MNB **fogadó szanalási hatósági** szerepkörben az európai uniós székhelyű anyavállalatok magyarországi leánybankjai vonatkozásában részt vett az Egységes Szanalási Testület (Single Resolution Board, SRB) koordinálása mellett a csoportszintű szanalási tervek kialakításában.

Az MNB – a korábbi évek gyakorlata szerint – 2017-ben is adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a szanalási tervezéshez szükséges és rendelkezésére nem álló adatok beszerzése érdekében a bankok és bankcsoportok számára, illetve minden érintett intézmény számára a szavatolótőke és a leírható, átalakítható kötelezettségek (MREL) felméréséhez. A hazai nagybankok szanalhatósági értékelésének teljes körű elvégzéséhez helyszíni vizsgálatokat is foganatosított.

Fontos lépés volt a szanalási stratégia kiválasztási szempontjainak kidolgozása az EU-ban határon átnyúló tevékenységet folytató intézménycsoportok vonatkozásában. A preferált szanalási stratégia (egy vagy több beavatkozási pontú szanalás³) kiválasztásakor nemcsak a szanalási szempontú mér-

legelést kell elvégezni, hanem értékelni kell az egyes stratégiák esetén szükséges alkalmazkodás mértékét és költségét az intézmény szintjén, valamint ennek széles körű hatását a felügyelésre, makroprudenciális keretrendszerre, a bankrendszer versenyképességére és a tőkepiacra is. Ennek érdekében a szanalási tervezéshez és stratégia választáshoz kapcsolódóan az MNB szanalási, valamint makroprudenciális és felügyeleti területei közötti együttműködés a szinergiák kihasználása érdekében 2017-ben még szorosabbá és hatékonyabbá vált. A szanalási stratégiák értékelésére vonatkozó módszertan egy régiós workshop keretében a társhatóságokkal is megvitatásra került, így a közös érdekek mentén, együttesen fellépve hatékonyabbá vált az MNB álláspontjának képviselete a szanalási kollégiumokban is.

Az **MKB Bank Zrt.** vonatkozásában lefolytatott szanalási eljárást követően a szanalási törvény által meghatározott kötelezettségének eleget téve az MNB által kirendelt független értékelő felmérte, hogy a korábbi tulajdonos és a hitelezők a szanalás során jobb elbánásban részesültek-e, mint az intézmény felszámolása esetén („no creditor worse off” értékelés) részesültek volna. Az értékelő vizsgálata alapján a Szanalási Alapnak a korábbi tulajdonos (magyar állam) és a hitelezők felé kártalanítási kötelezettsége nem merült fel.

A szanalással összefüggő **intézményi kapcsolatok** tekintetében az MNB szakértői ellátták a MSZVK Magyar Szanalási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK) felett a tulajdonosi jogok gyakorlásából eredő feladatokat, valamint az MNB képviselői mind az Országos Betétbiztosítási Alap, mind a Szanalási Alap igazgatótanácsában aktívan részt vettek a döntéshozatalban. A vonatkozó európai uniós szabályozással összhangban, az MNB a Szanalási Alap minden egyes tagintézménye részére előírta az alapnak fizetendő 2017. évi rendszeres díjat.

A **nemzetközi szanalási kapcsolatrendszer** elmélyítése és a **szanalási tevékenység módszertanának fejlesztése** céljából az MNB módszertani megbeszélésnek adott otthont a Visegrádi Együttműködés országok (V4) hatóságai képviselőinek a részvételével. Az év során az MNB aktívan részt vett az Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA), az Európai Biztosítási- és Foglalkoztatási Nyugdíjfelügyeleti Hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA), valamint az Európai Értékpapírpia Hatóság (European Securities and Markets Authority, ESMA) különböző, a szanalást érintő jövőbeni szabályozás

³ Az „egyablakos” Single Point of Entry (SPE) szanalási stratégia célja a teljes pénzügyi intézménycsoport egészséges működésének egységben történő helyreállítása oly módon, hogy kizárólag a csoport csúcán elhelyezkedő anyavállalat kerül szanalás alá. Az SPE stratégia mellett a végső veszteségviselő az anyabank, válsághelyzetek során az anyabanknak kell tudni likviditással ellátni az érintett leánybankokat is. Ennek biztosítása erős pénzügyi összekapcsoltságot eredményez az anyabankkal, és a bankcsoporton belül erősen centralizált tőke- és likviditáskezelést, csoporton belüli szabad forrásáramlást feltételez. A „többablakos” Multiple Point of Entry (MPE) szanalási stratégia alkalmazása esetén az anyabanki, illetve a leánybanki hatóságok egyedileg hajtják végre a szanalási intézkedéseket minden egyes érintett intézmény esetében, amely a csoport többi részéről történő leválasztással is járhat.

előkészítésével foglalkozó munkacsoportjaiban. Az európai uniós joganyag változására is figyelemmel, 2017-ben felülvizsgálta és módosította a Szanálási Kézikönyvet. A munkacsoportokban folyó szabályozási tevékenység mellett a szanálási keretrendszer biztosítókra, valamint központi szerződő felekre történő kiterjesztést célzó, jövőbeni európai uniós szabályozás kialakítása során az MNB a szakmai álláspontjáról tájékoztatta a jogalkotási folyamat különböző fázisaiért felelős hazai és uniós intézményeket. Az MNB szakértői folyamatosan figyelemmel kísérték és értékelték a nemzetközi, különösképpen az európai uniós válságkezelési fejleményeket és az azokból levonható tanulságokról tájékoztatták az MNB vezetését.

Az MNB szakértői szanálási témakörben több előadást tartottak belföldi, valamint külföldi konferenciákon, így az EBA és a Spanyol Nemzeti Bank (Banco de España) által szervezett nemzetközi szemináriumokon is.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

A pénzforgalom lebonyolításáról szóló új MNB rendelet

2017 decemberében megjelent a pénzforgalom lebonyolításáról szóló, megújított MNB rendelet, amit több, egyidejűleg fellépő tényező is szükségessé tett. A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2015/2366/EU irányelv (PSD2) rendelkezéseit a tagállamoknak 2018. január 13-ig kellett átültetniük a hazai jogrendjükbe. Bár az irányelv új rendelkezéseinek döntő része törvényi szinten került átültetésre, a fizetési műveletek lebonyolítására vonatkozó szabályok az MNB jogalkotási hatáskörébe tartoznak, ezért az irányelv ezen a téren bekövetkezett változásait az MNB rendeletbe kellett átültetni. A még 2016-ban elfogadott megvalósítási koncepció szerint az azonnali fizetési szolgáltatás, valamint az azt kiegészítő szolgáltatások nyújtásának (másodlagos számlaazonosítók használata, fizetési kérelem) részletes lebonyolítási szabályai MNB rendeleti szinten kerülnek előírásra. Bár az azonnali fizetési rendszer indulását 2019. július 1-ére tervezi az MNB, a pénzforgalmi szektor minél hatékonyabb felkészülése érdekében indokolt volt a jogi szabályozást – 2019. július 1-i hatályba lépéssel – minél előbb megjelentetni, tekintettel arra, hogy az azonnali fizetési rendszer megvalósítása számos új jogszabály meghozatalát vagy már meglévő szabályok módosítását igényli. Végül az MNB pénzforgalmi hatósági ellenőrzései során tapasztalt, a jogalkotói szándék érvényesülését akadályozó gyakorlat, valamint egyes jogértelmezési nehézségek megszüntetése

érdekében több, az addig hatályos rendelkezéseket pontosító, illetve kiegészítő szabályok is beépítésre kerültek az új MNB rendeletbe.

Az MNB döntött az azonnali fizetési rendszer infrastruktúrájának létrehozásához szükséges lépésekről

Az MNB 2017. márciusban döntött arról, hogy a jegybank tulajdonában álló GIRO Zrt. fogja létrehozni az azonnali fizetési rendszer központi infrastruktúráját. A fejlesztés révén 2019 közepére valósul meg az a pénzforgalmi alrendszer, amelyhez csatlakozva a magyarországi pénzforgalmi szolgáltatók képesek lesznek azonnali fizetési szolgáltatást nyújtani ügyfelek számára. Az új rendszer megvalósítása segíti a FinTech cégek piacra lépését, amely ösztönzi az innovatív fizetési megoldások létrehozását. Az MNB elvárása ezzel összhangban, hogy a piaci szereplők aktívan vegyenek részt a központi rendszerre épülő kiegészítő szolgáltatások fejlesztésében.

2017 folyamán a GIRO Zrt-ben elkezdődött a központi rendszer létrehozása, ezzel párhuzamosan pedig folyamatban van a rendszer alapszolgáltatásainak működését leíró technikai és üzleti szabályok véglegesítése. A központi rendszerhez kapcsolható kiegészítő szolgáltatások átjárhatóságának és az azonnali fizetés széles körű felhasználhatóságának megteremtését célzó munka szintén megkezdődött. A projektben résztvevő intézmények belső, illetve az azonnali fizetési szolgáltatásokat a jövőben használó lakossági és vállalati kör külső tájékoztatása egyre intenzívebbé válik, az ezt biztosító tájékoztatási stratégia kidolgozása és megvalósítása elindult. A projekt eredményeként 2019. július 1-től a belföldi átutalások az év minden napján, 24 órában, legfeljebb 5 másodperc alatt teljesülni fognak, az új fizetési rendszer alapjain pedig olyan kiegészítő szolgáltatásokat hozhatnak létre a piaci szereplők, amelyekkel a fizetési helyzetek többségében lehetővé válik a modern elektronikus fizetési megoldások használata.

Európai Unió jogharmonizációs feladatok a PSD2 implementálása kapcsán

A PSD2 célja, hogy fokozza a versenyt és az innovációt, az európai fizetési piac átláthatóságát, valamint növelje az internetes fizetések és a fizetési számlákhoz való hozzáférések biztonságát. A nemzeti jogunkba való átültetését szolgáló új jogszabályi rendelkezések 2018. január 13-án lépnek hatályba. A egyes részletszabályokat – amelyek iránymutatások (7 db) valamint szabályozástechnikai szenderedek (5 db) formájában jelennek meg – a PSD2 rendelkezéseinek megfelelően az Európai Banki Hatóság (EBH) készíti elő. Az előkészítő munkában részt vesz az EKB és az EBH által közösen működtetett SecuRe Pay fórum, amelynek munkájában

az MNB aktívan részt vállalt 2017 folyamán is. A direktíva transzpozíciójáért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium, az MNB és a Magyar Bankszövetség részvételével, több alkalommal konzultációt tartott a törvényi szintet igénylő rendelkezések átültetésének megkönnyítése érdekében.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2017 során a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján 16 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Egy esetben európai uniós jogalkotással kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, 15 esetben pedig lakossági-, intézményi- és közigazgatási eredetű egyéb megkeresések alapján adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

Az MNB 2017. évben 15 intézmény (13 hitelintézet, 1 utalványkibocsátó, és 1 pénzforgalmi intézmény) ellenőrzését végezte el. A terv szerinti ellenőrzéseken túlmenően 2017 év elején lezárásra került a 2016. évről áthúzódó három ellenőrzés, amelyek közül két vizsgálat az intézkedések előírása mellett összesen 50 millió forint összegű bírság kiszabásával zárult. Nyolc, 2016-ban elvégzett ellenőrzés tekintetében az előírt kötelezettségek teljesítéséről való beszámolás 2017 év első felében volt esedékes, amelyeket a hitelintézetek – egy kivételével – megfelelően teljesítettek, így ezek a hatósági ellenőrzési eljárások további intézkedés nélkül kerültek lezárásra. A nyolc hitelintézet közül egy esetben az előírt kötelezettségeket a hitelintézet nem megfelelően teljesítette, ezért újabb intézkedés előírására és bírság kiszabására volt szükség, 1 millió forint összegben. A 2017-ben elvégzett 15 ellenőrzés során az MNB 156 esetben állapította meg jogszabályi rendelkezés megsértését és 63 esetben intézkedést írt elő, az év során 76,5 millió forint bírságot szabott ki.

Pénzügyi infrastruktúrák

A KELER Zrt. csatlakozása a TARGET2-Securities rendszerhez

A KELER Zrt. 2017. február 6-án csatlakozott az EKB által üzemeltetett TARGET2-Securities (T2S) platformhoz, a páneurópai értékpapír-kiegyenlítés infrastruktúrájához. A rendszer lehetővé teszi, hogy a határon átnyúló értékpapír-műveletek ugyanolyan egyszerűen, hatékonyan és olcsón menjenek végbe, mint a belföldiek, ezáltal pedig támogatja az Európán belüli tőke mobilitást és a tőkepiaci unió létrehozását. A csatlakozási projekt a KELER Zrt. tulajdonosaként eljáró MNB támogatásával zajlott, és magában foglalta a hazai

központi értéktár működési folyamatainak átalakítását, az Európai Központi Bank által meghatározott nemzetközi technikai- és jogi harmonizációs sztenderdeknek megfelelően. A KELER Zrt. T2S-tagsága új infrastruktúra-fejlesztési irányokat nyitott meg mind a társaság, mind pedig a jegybank előtt, amelyek kiaknázásának lehetősége folyamatos mérlegelés tárgyát képezi.

A T2S Nemzeti Felhasználói Csoportja 2017. decemberi 5-én AMI-SeCo Nemzeti Érintetti Csoporttá alakult

Az EKB által vezetett T2S projekt csatlakozási szakasza a 2017. szeptember 18-i utolsó csatlakozási hullámmal lezárult, ezért a projekthez alapított Nemzeti Felhasználói Csoportok (National User Groups, NUGs) mandátuma felülvizsgálatra szorult. Tekintettel arra, hogy a T2S-projekttel kapcsolatos harmonizációs munka tovább folyik, az EKB a munkacsoportok mandátumának meghosszabbításáról és kiszélesítéséről döntött. A döntésnek megfelelően a hazai T2S Nemzeti Felhasználói Csoport 2017. december 5-i ülésén új mandátumot fogadott el, és AMI-SeCo Nemzeti Érintetti Csoportként (National Stakeholder Group, NSG) működik tovább. A munkacsoport feladatai között továbbra is kiemelt fontossággal szerepel a T2S-projekt támogatása, ugyanakkor feladatköre immár az értékpapír-infrastruktúrákkal – így a T2S-sel – foglalkozó európai munkacsoport (Advisory Group on Market Infrastructures for Securities and Collateral, AMI-SeCo) általános támogatását is tartalmazza.

A KELER KSZF Zrt. nemzetközi engedélyező kollégiuma 2017-ben is részt vett a központi szerződő fél működését érintő események áttekintésében és engedélyezésében

A KELER KSZF széles körű tevékenységéhez és nemzetközi terjeszkedési szándékához kapcsolódóan 2017-ben kiemelt jelentőséggel bíró fejlemények történtek. Az MNB kezdeményezésére módosításra kerültek a tőkepiacról szóló 2001. évi CXV. törvény (Tpt.) azon bekezdései, amelyek – MNB megítélése szerint – a nemzetközi szabályozás viszonylatában indokolatlanul korlátozták a KELER KSZF árupiacokkal kapcsolatos szolgáltatás nyújtását. A módosítás jelentős mértékben támogatja a hazai központi szerződő fél belföldi és nemzetközi terjeszkedési lehetőségeit.

Részben a klíringtagok kezdeményezésére 2017. október 1-vel a KELER KSZF által elszámolt és pénzügyi teljesítés szempontjából garantált CEEGEX⁴ ügyletek elszámolási

⁴ Central Eastern European Gas Exchange (CEEGEX) egy olyan kereskedési helyszín, ahol a tagok 2017-ben azonnali és határidős földgázpiaci termékekkel kereskedhettek.

devizája magyar forintról euróra változott. Továbbá 2018 januárjában a CEEGEX határidős gázügyletek várhatóan átvezetésre kerülnek a MiFID szabályozás értelmében szabályozott piacnak minősülő HUDEX⁵ gáz szegmensre. A HUDEX gáz szegmens vonatkozásában továbbra is a KELER KSZF látja majd el központi szerződő fél feladatokat. Annak ellenére, hogy ezen változások hatással vannak a központi szerződő fél által működtetett garanciarendszerre, a KELER KSZF felkészültségének köszönhetően a devizanem-váltás nem okozott, a határidős ügyletek átvezetése – az MNB megítélése szerint – várhatóan nem eredményez fennakadásokat. 2017 novemberében került sor a KELER KSZF nemzetközi engedélyező kollégiumának éves ülésére. Az MNB által vezetett testület tagjai áttekintették a 2017-es év legfontosabb eseményeit, az év során engedélyezett szolgáltatásokat és megerősítették, hogy a központi szerződő fél működése megfelel a nemzetközi szabályozás elvárásainak. Mindazonáltal a nemzetközi engedélyező kollégium tárgyalta a KELER KSZF kezdeményezését, miszerint elszámolási és garancia-vállalási szolgáltatást nyújtana a román árupiac számára, ami központi szerződő fél minőségében a KELER KSZF első határon átnyúló szolgáltatása lenne.

EKB kiberbiztonsági munkacsoportban való részvétel

Az EKB létrehozott egy kiberbiztonsággal foglalkozó munkacsoportot, amelyben a jegybankok megoszthatják egymással a legfrissebb, kiberkockázattal kapcsolatos tapasztalatait, ezáltal is növelve az IT-biztonsági tudatosságot. Az MNB 2017 januárjában csatlakozott ehhez a munkacsoporthoz. A munkacsoport elkészített egy önértékelési kérdőívet a pénzügyi infrastruktúrák számára, amelynek segítségével felmérte azok kiberbiztonsági felkészültségét. A kérdőívet minden magyar pénzügyi infrastruktúra üzemeltetője kitöltötte. A felmérés kiértékelését és az abból adódó feladatok megoldásait az MNB folyamatosan követi. Továbbá folyamatban van egy EU szintű keretrendszer létrehozása is, amiben a pénzügyi infrastruktúrák tesztelhetik és javíthatják a kibertámadásokkal szembeni ellenállóképességüket.

Egyéb információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

Az MNB-tanulmányok sorozatban jelent meg *A TARGET2-Securities működése és a hazai értékpapírpiacon gyakorolt hatása* című tanulmány. A tanulmány bemutatja a TARGET2-

Securities (T2S) elnevezésű páneurópai értékpapír-kiegyenlítési rendszer működését, és kitér arra, hogy a hazai pénzügyi infrastruktúra üzemeltetőinek és rendszertagjainak milyen szempontokat érdemes figyelembe venniük a T2S által elérhető hasznok maximalizálásakor. A tanulmány felhívja a figyelmet a csatlakozásból származó előnyök mellett a T2S-ből fakadó üzleti kockázatokra, így többek között a dezintermediáció kihívásaira.

Szintén az MNB-tanulmányok kereteiben jelent meg *A hazai nagy értékű fizetési rendszer hálózatának jellemzői és evolúciója az elmúlt évtizedben* című elemzés. A cikk a hazai nagy értékű fizetési rendszer (VIBER) hálózati jellemzőit vizsgálja 3 időablak összehasonlításával, valamint a rendszerkockázati szempontból kritikus pontokat keresi különféle hálózati mérési eszközök alkalmazásával. A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a VIBER-ben két csoport rajzolódik ki egyértelműen: egyrészt azon rendszertagok köre, amelyek a likviditás továbbítása szempontjából játszanak fontos szerepet (ügynévezett mag szereplők); másrészt a perifériára került résztvevők klasztere.

A korábbi évekhez hasonlóan az MNB 2017 júniusában megjelentette a *Fizetés rendszer jelentést*, amely átfogó képet nyújt a belföldi pénzforgalomban és a hazai felvigyázott pénzügyi infrastruktúrák működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy a fent jelzett alapvető feladatát megvalósítsa.

Konferenciák és szakmai előadások

Az MNB szakértői a pénzügyi infrastruktúrák témakörben több konferencián tartottak szakmai prezentációt, többek között a Kansas FED, a Bank of Canada, az ECB és a Banca d'Italia konferenciáin. A jegybanki szakértők több alkalommal működtek közre a Budapesti Corvinus Egyetem és a Budapest Institute of Banking oktatási programjaiban.

3.6. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, az MNB–MNB-tv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartaléka-inak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokat:

– piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),

⁵ HUDEX Magyar Derivatív Energiatőzsde olyan kereskedési helyszín, ahol a tagok áru alapú határidős ügyleteket köthetnek.

- monetáris- és árfolyam-politika támogatása (intervenció kapacitás biztosítása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása.

A piaci szereplők továbbra is kiemelten figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2017 során a devizatartalék mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők által is kiemelten követett Guidotti–Greenspan szabály alapján elvárt, biztonságos szintet.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. Az adósságkezelő megemelt forintpiaci kibocsátásokkal támogatta a lejáró devizaforrásokat alapvetően forintból megújító adósságkezelési politikáját. A negatív nettó devizakibocsátás révén az ÁKK megnövekedett forintbetétje terhére a jegybanktól vásárolt devizából törlesztette lejáró devizaadósságát. Emellett e körben említendő még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező támogatások szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2017-ben is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB az alacsony nemzetközi kamatkörnyezetben is törekszik arra, hogy a mindenkor szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyionkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

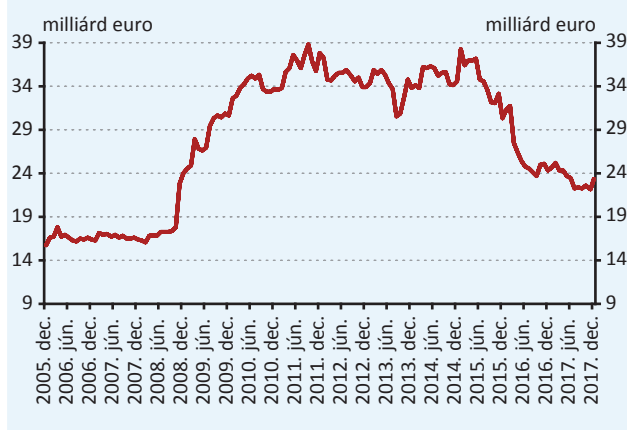
A tartalék nagysága

Magyarország nemzetközi tartalékainak szintje a 2017-es év során 1,0 milliárd euróval csökkent, az év végén 23,4 milliárd eurót tett ki.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei, különösen az állam nettó devizafinanszírozása és a nettó devizakamat-kiadások, illetve a Magyar Államkincstár devizakiadásai összességében mintegy 5,3 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékokat. A változás elsősorban a májusi 500 millió GBP, a júliusi közel 800 millió EUR és az októberi 25 milliárd JPY névértékű kötvénylejáratok, az októberi devizakötvény-csere, a júliusi 1 milliárd renminbi névértékű kötvénykibocsátás, valamint egyéb tételek eredményeként adódott. A lakossági devzahitelek forintosításához és az NHP harmadik szakaszának deviza pilléréhez kapcsolódó lejáró devizaswapokhoz köthető pénzmozgások közel 1,3 milliárd euróval csökkentették a tartalékok nagyságát. A tartalékok mintegy 800 millió eurós átértékelődése tovább csökkentette a tartalékok szintjét. A tartalékcsoökkentő tételket nagyrészt kompenzálta az EU-támogatások beáramlása mintegy 2,8 milliárd euró értékben, illetve a forintlikviditást nyújtó devizaswap tenderek mintegy 3,6 milliárd eurós tartaléknövelő hatása.

lódó lejáró devizaswapokhoz köthető pénzmozgások közel 1,3 milliárd euróval csökkentették a tartalékok nagyságát. A tartalékok mintegy 800 millió eurós átértékelődése tovább csökkentette a tartalékok szintjét. A tartalékcsoökkentő tételket nagyrészt kompenzálta az EU-támogatások beáramlása mintegy 2,8 milliárd euró értékben, illetve a forintlikviditást nyújtó devizaswap tenderek mintegy 3,6 milliárd eurós tartaléknövelő hatása.

9. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, az ország devizatartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelve, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A többi jegybanki alapfeladathoz hasonlóan a devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban is a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület, amely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az igazgatóság végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a kockázatvállalás kereteit adó limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest

engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozam-kockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat, a kiegyenlítési és partnerkockázat. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázat-minimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfelelően legyenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek letét-elhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitétséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repó ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva. A monetáris politikai eszközök devizalikviditás-igényét a tartalékezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

A 2008-tól kezdődő globális válság hatására kialakult csökkenő hozamkörnyezetben, tekintettel a jegybanki portfóliókban kezelt kötvények jellemzően emelkedő árfolyamaira a jegybankok döntően nyereséget értek el a devizatartalékokon. Az MNB – a portfólióiban kezelt, döntően magas hitelminőségű állam- és egyéb kötvényekkel a csökkenő

hozamkörnyezet eredményeként ártértékelődő pozíciókon keresztül – az említett folyamatnak szintén a nyertese volt. Jelen zéró-közeli, bizonyos piacokon negatív kamatkörnyezetben a jegybanki tartalékezelés legjelentősebb kihívása a tőke megőrzés biztosítása. Az euróövezetben a jegybankok számára releváns eszközkörben a várható hozam negatív. A Fed-et követően az EKB is monetáris politikai szempontból a szigorítás irányába mozdult el 2017-ben az eszközvásárlási program keretének szűkítésével. A kamatszintek potenciális normalizálódása, a kamatok emelkedése hosszú távon a várható hozamok magasabb szintje miatt előnyös a tartalék eredményét illetően, ugyanakkor rövid távon veszteséget okoz. Ezen hatások együttesen, rövid távon a tartalék szintjének csökkenését eredményeznék a befektetési stratégia módosítása nélkül. Az MNB folyamatosan monitorozva a tartalék szintjére kockázatot jelentő folyamatokat – a jegybankok nagy részéhez hasonlóan – rendszeresen felülvizsgálja a tartalék befektetésének kereteit. Az MNB összhangban a tartaléktartás céljaival, szem előtt tartva a konzervatív befektetési kereteket, tovább diverzifikálta befektetéseit.

2017-ben az MNB a devizatartalékokat alapvetően hat devizanemben (EUR, USD, JPY, GBP, AUD, RMB), különböző portfóliókba szervezve kezelte. Az MNB árfolyamkitétséget döntő részben euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az eurótól eltérő denominációjú egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban, angol fontban, renminbiban és ausztrál dollárban összesen nyolc portfóliót kezel aktívan. Az MNB korábbi döntése alapján a devizatartalék portfóliókból egy kis részt kínai állampapír befektetésekbe csoportosított át, amelyre első lépésben közvetetten, a BIS-szel (Bank for International Settlements, Bázél) együttműködve került sor. 2016 közepére befejeződött a belső kezelésű kínai renminbi kitétség kiépítése is. Az MNB a kizárólag állampapírokat tartalmazó japán jen portfóliót a benchmark szigorú követésével indexhez kötött portfólióként kezeli. 2012 végétől – külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. 2016 folyamán szintén külső vagyonkezeléssel kiépítésre került egy második MBS portfólió is. A két külső passzív-kezelésű MBS-mandátum méretét az MNB 2017-ben tovább növelte. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (céldurationje) 1 év körül alakult. Az MNB aranytartaléka 98.857 uncia, a beszámolási időszak végén 108,5 millió euro volt.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minősítésű állampapírok

pírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. A második legnagyobb, euro befektetési portfólióba – illetve jellemzően a befektetési portfóliókba – az előzők mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok is vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek.

2017-ben az EKB és a Fed monetáris politikájának irányultsága közötti divergencia némileg csökkent, miután az EKB bejelentette az eszközvásárlási programjának módosítását. Az USA-ban a mennyiségi lazítás befejezését, az eszközvásárlási program leállítását követően 2017 októberében elkezdődött a Fed mérlegének szűkítése, és tovább folytatódott a korábban megkezdett kamatemelési ciklus. 2017 során a Fed három alkalommal: márciusban, júniusban, valamint decemberben 25–25 bázisponttal, év végére 1,25–1,5 százalékos sávba emelte az alapkamatot. Ezzel szemben az év során az EKB nem változtatott az alapkamaton. Az EKB Kormányzótanácsa arra számít, hogy az EKB irányadó kamata még tartósan a jelenlegi szinteken marad. Ugyanakkor októberben az EKB eszközvásárlási programjának keretében bejelentette, hogy a nettó eszközvásárlást az év végéig érvényben lévő havi 60 milliárd eurós ütemről 2018. januártól 30 milliárd eurós ütemre mérsékli. Az euróövezet monetáris kondíciói huzamosabb ideig lazák maradhatnak. A tartalék teljesítménye szempontjából meghatározó euro hozamgörbe a beszámolási időszakban lejáratonként eltérő mértékben 10–35 bázisponttal felfelé tolódott, év végén a hét éves lejáratig a negatív tartományban tartózkodott. A hozamgörbe változása a tartalék eredményre kedvezőtlenül hatott. A dollár hozamgörbe laposabbá vált, a három év alatti lejáratokon 50–90 bázispontos emelkedés, míg kilenc év felett hozamcsökkenés volt megfigyelhető.

A tartalékkezelés szempontjából kedvezőtlen piaci folyamatok (mint például az alacsony hozamkörnyezet, illetve az emelkedő hozamok) következtében 2017-ben az MNB a devizatartalékon abszolút értelemben kismértékű negatív teljesítményt ért el. A portfólió teljesítménye ugyanakkor némileg meghaladta a benchmark teljesítményét. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalék-portfóliók teljesítménye negatív lehet, azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai az extrém alacsony szintről egy hozam-emelkedés következtében elmozdulnak, ami rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti ártértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét. Ugyan-

akkor a tartalék rövid durationje miatt középtávon ennek hatása az eredményre már pozitív, mivel a lejárat tartalékelemek újrabefektetése magasabb hozamszinten valósul meg.

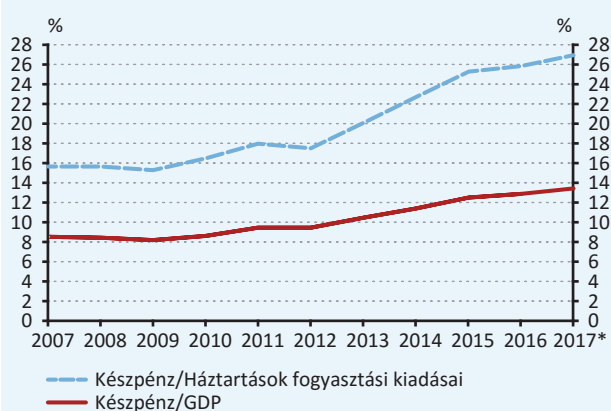
3.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány 2017. december 31-én 5114 milliárd forint volt, amely 12 százalékos, 533 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végéhez képest.

A forint készpénzállomány 2012 óta tartó intenzív bővülése a 2017-es év során is tapasztalható volt, amelynek fő okaként továbbra is a megtakarítási célú készpénztartást, illetve a fogyasztás bővülését azonosíthatjuk. A növekedés eredményeként a GDP arányában számított készpénzállomány értéke 2017. év végén 13,4 százalékot ért el, ami dinamikus emelkedést jelent a mutató 2016. év végi 12,9 százalékos értékéhez képest.

10. ábra
Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

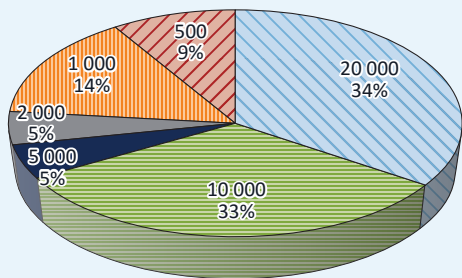
*A 2017. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB becslés

Forrás: MNB.

A bankjegyek forgalomban lévő állományának mennyiségi változása címetlenként eltérő képet mutat, amelyben szerepet játszik a bankjegycsere során a régi bankjegyek bevonásának egyszeri hatása is. Az állomány dinamikus bővülése szinte csak a 20 000 forintos bankjegyekre korlátozódott, amelyek volumene 24 százalékkal bővült. Nagyon enyhe, mindössze 2 százalékos állománybővülés történt az 500 forintosok esetében, az összes többi címlet forgalomban levő volumene pedig különböző mértékben csökkent: a 10 000 forintosnál 5, az 5000 forintosnál 11, a 2000 forintosnál 6 és az 1000 forintosnál 1 százalékos visszaesést tapasztalhattunk 2017-ben.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is meghatározó szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegyek darabszámának 67, értékének pedig 95 százalékát tették ki 2017 végén. Ennek oka, hogy e bankjegycímletek a készpénzforgalomban betöltött fizetési szerepükön túl, vagyon-felhalmozási funkciót is betöltenek.

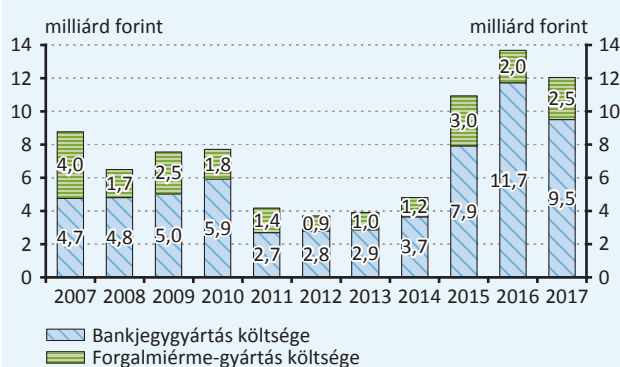
11. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2017 végén

A forint érmék forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest átlagosan 7 százalékkal bővült.

Az MNB készpénzgyártással összefüggő ráfordításai 2017-ben bruttó 12 milliárd forintot tettek ki.

12. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás (bruttó ráfordítás)

6. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁶
(2017. december 31-i és 2016. december 31-i adatok)

Bankjegyek	2017				2016			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	162,1	3 242,5	34,4	64,4	130,7	2 613,8	28,9	58,0
10 000 forint	154,1	1 540,6	32,6	30,6	162,3	1 622,8	35,9	36,0
5 000 forint	24,4	122,2	5,2	2,4	27,5	137,8	6,1	3,1
2 000 forint	22,1	44,1	4,7	0,9	23,4	46,8	5,1	1,0
1 000 forint	67,5	67,5	14,3	1,3	67,9	67,9	15,0	1,5
500 forint	41,5	20,7	8,8	0,4	40,5	20,3	9,0	0,4
Összesen	471,7	5 037,8	100,0	100,0	452,3	4 509,4	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	139,8	28,0	8,0	41,7	130,1	26,0	8,0	41,5
100 forint	181,7	18,2	10,5	27,1	170,9	17,1	10,5	27,3
50 forint	165,2	8,3	9,5	12,3	153,0	7,6	9,4	12,2
20 forint	310,6	6,2	17,9	9,3	289,6	5,8	17,9	9,3
10 forint	358,1	3,6	20,6	5,3	336,6	3,4	20,7	5,4
5 forint	581,0	2,9	33,5	4,3	544,4	2,7	33,5	4,3
Összesen	1 736,3	67,1	100,0	100,0	1 624,6	62,6	100,0	100,0

⁶ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, amelyek törvényes fizetőeszközként névértéken ugyan a forgalomban lévő fizetőeszközök részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt.

Készpénzforgalmazás

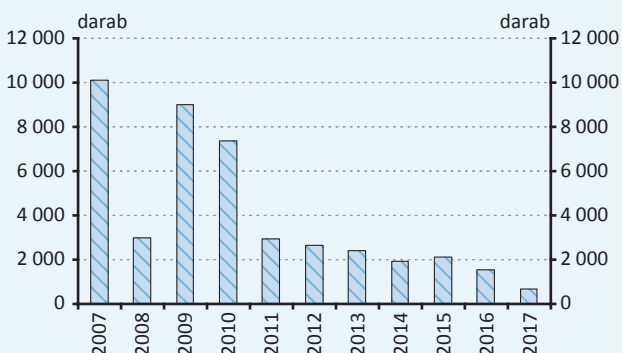
Az MNB – elsősorban a bankjegycsere lebonyolításával összefüggésben – 2017-ben összesen 4066 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 266 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 236 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba.

Az elmúlt évben az MNB mintegy 100 millió darab elhasználódott bankjegyet selejtezt le, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A korábbi éveknek megfelelően, a forintbankjegyek hamisítása 2017-ben is nagyon alacsony mértéket mutatott, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 716 darab volt.

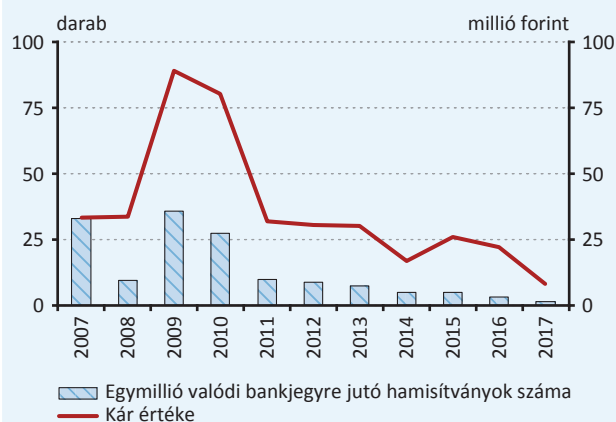
13. ábra
A forgalomból kiszűrt hamis forint bankjegyek számának évenkénti alakulása

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre jutó hamis bankjegyek száma az elmúlt évben 1,5 darab volt, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

Az alacsony hamisítási mutatószám fenntartásához jelentős mértékben hozzájárul az MNB bankjegyekkel kapcsolatos térítésmentes ismeretterjesztő tevékenysége. A jegybank által biztosított nyomtatott és interneten keresztül is elérhető tájékoztató anyagok mellett az MNB szakértői 2017-ben több mint 3000 fő kereskedelemben dolgozó pénztárosnak tartottak bankjegyszereti oktatást a valódi bankjegyek ellenőrzési lehetőségeiről, biztosítva ezáltal a hamis bankjegyek eredményes kiszűrését is.

14. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

2017-ben ismét a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amelyek az összes hamisítvány 83 százalékát tették ki.

7. táblázat

A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2017-ben

Címletek	500	1 000	2 000	5 000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	3,5	2,9	2,8	7,5	56,0	27,2

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, amelyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez.

A hamisítványok, a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén, egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva, vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, bár enyhén emelkedő tendenciát mutat. A jegybank szakértői 1578 darab, különböző valutahamisítványt vizsgáltak 2017-ben. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 970 darab volt.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2017-ben az MNB tv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a bankjegyrendelet⁷, valamint a jegybanki adatszolgáltatásról szóló MNB rendeletek⁸ előírásainak be-

⁷ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. 6.) MNB rendelet.

⁸ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 50/2016. (XII.12.) és 50/2015. (XII.9.) MNB rendelet.

tartását hat bank, egy hitelintézeti típusú EGT-fióktelep, hat takarékszövetkezet, három pénzfeldolgozó szervezet, egy pénzforgalmi intézmény és egy pénzváltási tevékenységet közvetítő esetében ellenőrizte. A készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések célja a forgalomban lévő forintbankjegyek megfelelő minőségének, a készpénzforgalom zavartalansága érdekében a működési kockázatok csökkentésének, valamint a hitelintézetek részéről a lakosság irányába történő „fair” szolgáltatásnyújtásnak a biztosítása volt. 2017-ben az MNB 18 hatósági ellenőrzési eljárást indított, amelyek közül kilenc eljárás 2017-ben került lezárásra, míg kilenc eljárás lezárására 2018 folyamán került sor. Ezek közül 15 eljárásban az MNB figyelmeztető levélben hívta fel az ellenőrzött intézményeket a feltárt hiányosságok megszüntetésére, három eljárás során jogszabálysértést nem tapasztalt. A 2016-ban indított ellenőrzések közül egy hatósági eljárás 2017. év elején került lezárásra, jogszabálysértés megállapítása nélkül.

A hatósági ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyek visszaforgatására, a bankjegyzvizsgáló gépek működtetésére, a készpénzforgalmazás szempontjából kritikus hitelintézeti fiókká minősítésre, a készpénzforgalmazásban bekövetkező rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó intézkedési tervre, a hiányos sérült bankjegyek kezelésére, az intézmények belső ügyviteli szabályzatának tartalmára, a forgalomképes és a törvényes fizetőeszköznek minősülő forgalomképtelen, valamint a forgalomból bevont forintbankjegyek címletváltására és átváltására vonatkozó egyes szabályok⁹ megsértését állapította meg. A szabályszegések közül leggyakrabban az MNB tv. és a bankjegyzrendelet hiányos sérült bankjegyek kezelésére vonatkozó rendelkezéseinek megsértése fordult elő.

Megújulnak a forint bankjegyek

Az MNB a 2014 és 2019 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő forint bankjegysorozatot, és újratervezett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek is megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki.

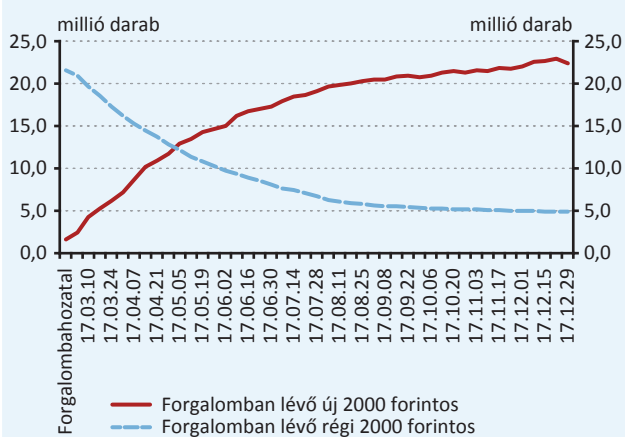
Az MNB a hat címletet tartalmazó bankjegysorozatból elsőként a 10 000 forintost újította meg 2014-ben, majd a 20 000 forintost 2015-ben. A 2000 és 5000 forintos címletek jogi kibocsátása 2016-ban, készpénzforgalomba hozataluk pedig 2017 márciusában történt meg. A megújított 1000 forintosok rendelettel való jogi kibocsátása 2017. augusztus 24-én történt meg, a címletek készpénzforgalomban való megjelenése 2018. március 1-től, a készpénzforgalmi igényekhez igazodóan, fokozatosan történik.

Jól halad a 2017-ben bevont bankjegyek cseréje

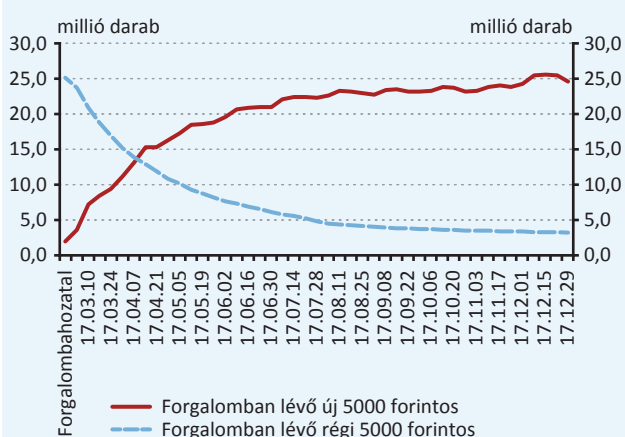
Az MNB 2017. március 1-jén hozta forgalomba a megújított 2000 és 5000 forintos bankjegyeket. A két címlet korábbi verzióinak bevonására 2017. július 31-i határral került sor, így 2017. augusztus 1-től ezeknél a címleteknél már csak a megújított bankjegyekkel fizethetünk.

Öt hónappal a bevonás után, 2017 végén a régi 2000 forintos bankjegyek közel 82 százaléka, a régi 5000 forintos bankjegyeknek pedig már a 88 százaléka visszaáramlott a jegybankba.

15. ábra
A 2000 forintos bankjegyek cseréje

16. ábra
Az 5000 forintos bankjegyek cseréje

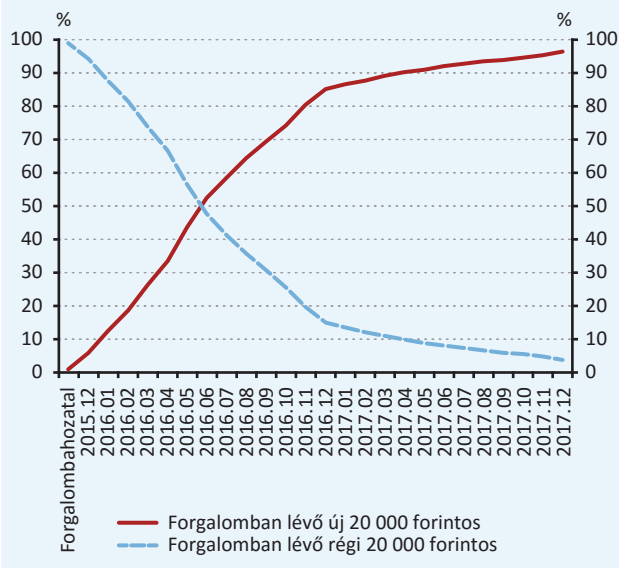

A készpénzforgalomban 2017. december 31-ig vettek részt a 2015 előtt kibocsátott régi 20 000 forintos bankjegyek,

⁹ MNB tv. 23. § (8) bekezdése, bankjegyzrendelet 4. § (2) bekezdése, 5. § (1)-(3) bekezdése, 14., 19. és 23. § - a, 2. melléklet 2.1.1. pontja és 4. melléklet, jegybanki adatszolgáltatásról szóló MNB rendeletek II. melléklete.

így 2018. január 1-től már csak a megújított bankjegyeket használhatják a fizetéseknél a készpénzforgalom szereplői. A bevonási határnápig a régi 20 000 forintos bankjegyek 96 százaléka már visszaáramlott a jegybankba.

17. ábra
A régi és az új 20 000 forintos bankjegyek aránya a forgalomban

A bevonás határnapját követően a hitelintézetek és a Posta pénztárai még három évig, az MNB pedig 20 évig cserélti térítésmentesen törvényes fizetőeszközzé a bevont forint bankjegyeket.

Sikeres készpénzszállítási ÜFT gyakorlat

Az MNB 2017. november 8-án a Készenléti Rendőrséggel, a készpénzellátás szempontjából kiemelt jelentőségű kereskedelmi bankokkal és a Magyar Posta Zrt-vel együttműködve sikeres készpénzszállítási üzletmenet-folytonossági tesztet hajtott végre, amelyet a mindenre kiterjedő alapos előkészítő munka és a professzionális végrehajtás jellemzett. A teszt Budapest néhány kerületét és négy vidéki nagyvárost érintett.

A tesztelési gyakorlat során az MNB – egy nem várt rendkívüli helyzet fellépése esetére – a lakossági készpénzellátás biztosításához szükséges folyamatokat modellezte, amelyet rendszeresen, több évente ismétlődően hajt végre.

Emlékérme- és forgalmi érme emlékváltozat kibocsátás

Az MNB-tv. értelmében kizárólag a jegybank jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek szintén Magyarország törvényes

fizetőeszközei. Az MNB – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérméket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket. Az emlékérmék nem forgalmi célokat szolgálnak.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB annak érdekében, hogy az érmék értékközvetítő, figyelemfelkeltő, ismeretterjesztő szerepe szélesebb körben érvényesülhessen. Az értékközvetítés körének bővítését szolgálja továbbá az ezüst – kibocsátást követő 3 hónapig – és a színesfém emlékérmék névértéken történő forgalmazására vonatkozó MNB-döntés is.

A törvényi felhatalmazás alapján, valamint a 2014 óta érvényes értékesítési politika szellemében 2017-ben 10 témában 19 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany, 7 ezüst és 10 színesfém (2 önálló érmeképpű) emlékpénz.

A 2016-os emlékérmé-programban bevezetett technológiai újítás a verdejelben megjelenő biztonsági elem: a verdejelre felvitt, mikroírással készült „B” illetve „P” betűk szabad szemmel nem láthatóak, minimum tízszeres nagyítással vehetők ki, így biztonsági elemként az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják. Az új biztonsági elemek szinte mindegyik 2017-es kibocsátású emlékérmén is megjelentek, kivételt a 11 mm átmérőjű miniarany érmék képeztek.

Az MNB 2017. évi emlékérmé-kibocsátási programja a Kossuth Zsuzsanna születésének 200. évfordulója alkalmából megjelenő 10 000 forintos címletű ezüst emlékérmével és annak 2000 forintos címletű színesfém változatával indult 2017. február 17-én. Kossuth Lajos húga a magyar ápolásügy kiemelkedő alakja, Magyarország első főápolónője, benne tisztelhetjük az első katonai kórházakat létesítő és felügyelő női ápolót.

Az emlékérmé-program 50 000 forintos címletű arany emlékérméje 2017. február 24-én jelent meg Árpád-házi Szent Margit születésének 775. évfordulója alkalmából. Az önfelgyelmezés és a keresztényi szeretet mintaképeknek tekintett szentet bemutató emlékérmével a jegybank új, az Árpád-házi szenteket bemutató sorozatot indított. Az érmének 2000 forintos címletű színesfém változata is kibocsátásra került.

Az Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékérv keretében az MNB 5000 forint névértékű arany, 10 000 forint címletű ezüst emlékérmét, valamint ez utóbbi 2000 forintos címletű színesfém változatát bocsátotta ki 2017. március 3-án. Az arany emlékérmé a világ legkisebb arany érméje gyűjtői sorozatba illeszkedik, az

ezüst érme a magyar költőket bemutató tematikus sorozat részeként jelent meg.

2017. április 21-én, a Föld napja megemlékezés keretében folytatta a jegybank a 2010-ben indult, magyarországi nemzeti parkokat bemutató emlékérmé-sorozatát 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forintos címletű színesfém változatok kibocsátásával. A Bükk-hegység nemzeti parkká nyilvánításának 40. évfordulója alkalmából a 2017-es kibocsátáson a Bükki Nemzeti Park jelent meg. A különleges, fekvő téglalap alakú emlékérmék a sorozat negyedik tagjaként az Őrségi, a Duna-Dráva és a Duna-Ipoly Nemzeti Parkot követik.

Irinyi János születésének 200. évfordulóján, a zajtalan és robbanásmentes gyufát elsőként szabadalmaztató vegyész tiszteletére 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki az MNB 2017. május 18-án. A különleges, négyzet alakú emlékérmé a népszerű, magyar mérnökök, feltalálók technikai újdonságait, találmányait bemutató emlékérmé-sorozat tizenegyedik tagjaként jelent meg. Mikroírás és szívarványhatású lézeres felületmegmunkálás révén technikai újdonságok teszik műszaki különlegességgé az érmét.

2017. május 29-én, a kiegyezés megkötésének 150. évfordulóján különlegesen nagy átmérőjű (52,5 mm) 20 000 forint névértékű ezüst emlékérmét és annak 2000 forintos színesfém változatát bocsátotta ki az MNB. Az emlékérmék visszahajló belső pereme újszerű kivitelűt jelent.

Az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatának 2017. június 14-i forgalomba helyezésével kívánta az MNB felhívni a lakosság figyelmét a Magyarországon megrendezésre került 2017-es FINA Világbajnokságra. A forgalmi érme emlékváltozata 2 millió példányban került a készpénzforgalomba.

2017. június 24-én Lajtha László születésének 125. évfordulója alkalmából 5000 forint névértékű ezüst és 2000 forintos színesfém emlékérmék kibocsátásával tisztelt meg az MNB a Bartók és Kodály után színre lépő magyar zeneszerző-nemzedék meghatározó alakja, Lajtha László zeneszerző, népzenekutató, zenepedagógus, a világhírű táncházmozgalom legfontosabb ihletője előtt.

A Pécsi Tudományegyetem alapításának 650. évfordulója alkalmából 2017. szeptember 29-én 10 000 forint névértékű ezüst emlékérmét és annak 2000 forintos színesfém válto-

zatát bocsátotta ki a jegybank a Pécsi Tudományegyetem és a 650 éves magyar felsőoktatás tiszteletére.

A reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából 10 000 forint névértékű ezüst, valamint 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki az MNB. Az emlékérmé-kibocsátással a jegybank a reformáció jelentőségére, a kultúrában, a tudományos és a gazdasági életben megmutatkozó örökségére kívánja felhívni a figyelmet.

A 2017. évi emlékérmé-kibocsátási program a Kossuth tér megnevezésű, 2000 forintos címletű bronzpatinázott színesfém emlékérméssel zárult 2017. november 30-án. Az emlékérmé a Nemzeti Örökség Intézetének kezdeményezésére 2014-ben indult, a hazai nemzeti emlékhelyeket bemutató sorozatot gazdagítja, és a Somogyvár-Kupavár, a Mohácsi és a Rákoskeresztúri Újköztetető Nemzeti Emlékhelyeket követi a sorban.

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB az MNB tv. szerinti felhatalmazás alapján a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris politikai döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felügyeléséhez, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, valamint a mikro- és makroprudenciális felügyeleti tevékenység ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A statisztikai közleményeket, tájékoztatókat és idősorokat az MNB a honlapján teszi elérhetővé a nyilvánosság számára a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

2017-ben 5 adatszolgáltatási MNB rendelet került kiadásra 2018-ra vonatkozóan, egy elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó¹⁰ rendelet, továbbá négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet¹¹. 2017 folyamán két alkalommal került sor a hatályos adatszolgáltatási rendeletek év közbeni módosítására a hazai szabályozási környezet változása miatt, valamint az MNB alapvető feladatainak ellátásához szükséges elemzési, döntés-előkészítési tevékenységhez szükséges adatok biztosítása céljából¹².

¹⁰ 27/2017. (XI. 21.) MNB rendelet.

¹¹ 28/2017. (XI. 22.) MNB, 29/2017. (XI. 22.) MNB, 30/2017. (XI. 23.) MNB, valamint 31/2017. (XI. 23.) — módosító — MNB rendelet.

¹² A módosítások az MNB alapvető, valamint felügyeleti feladatai ellátásához elrendelt MNB rendeleteket érintették [15/2017. (V. 26.) MNB, 20/2017. (VIII. 10.) MNB rendelet].

Az MNB hitelintézeti adatgyűjtési projektjeinek eredményei

A 2016 végén sikeresen lezárult Adatgyűjtés Integrációs projekt eredményeképpen elrendelt új szerkezetű adatszolgáltatások bevezetése 2017 első félévében gördülékenyen lezajlott. A statisztikai mérleget és eredménykimutatást, illetve az azt részletező adatgyűjtéseket 2017. év elején küldték először a hitelintézetek. A megújult mérleg, valamint a hitelek, a betétek és derivatívákra vonatkozó részletes hitelintézeti adatbekérés amellel, hogy lehetővé tette több korábbi adatgyűjtés kiváltását, biztosítja, hogy mind a hazai számviteli alkalmazó, mind pedig a nemzetközi számviteli elszámolás (IFRS-ek) alkalmazására áttért hitelintézetek egységes kimutatási elvek mentén, összehasonlítható módon teljesítsék az adatszolgáltatásokat.

Évek óta nemzetközi és hazai szinten is egyre növekvő igény mutatkozik az egyedi szintű hiteladatok iránt mind a statisztikai adatgyűjtések, mind a jegybanki elemzések és a felügyeleti feladatok ellátása terén. Jelenleg a természetes személyek esetében anonim – adatok két forrásból – a BISZ Zrt.-től átvett Központi Hiteleinformációs Rendszerből (KHR), illetve a hitelintézetek számára közvetlenül elrendelt kiegészítő adatgyűjtésből – származnak az MNB-n belül történő összekapcsolással. A két eltérő adatforrás adatminőségi problémákat vet fel, ami csak egységes jegybanki hitelregiszterrel kezelhető. 2017-ben ebből a célból az MNB igazgatóságának döntése értelmében a jegybanki elemzői és felügyeleti igényeket szintetizáló Jegybanki hitelregiszter projekt indult, ami az egységes jegybanki hitelregiszter 2019-es bevezetését tűzte ki célul. A projekt során folyamatos a konzultáció az adatszolgáltatókkal, hiszen a jó minőségű egységes jegybanki hitelregiszter közös érdek, amely jobban betölti a felelős hitelezéshez kapcsolódó funkcióját és széles körű elemzési lehetőségeket nyújt a hitelezési folyamatok monitorozására, illetve hosszabb távon lehetővé teszi az aggregált statisztikák kiváltását is. Ugyanebbe az irányba mutat az EKB új, európai szinten harmonizált Hitelezési Regiszter (AnaCredit) adatgyűjtéséről szóló projektje, amely 2018. szeptember 30-i vonatkozási időtől indul és az euroövezeti országok részére kötelező a csatlakozás. Az MNB elkötelezett az AnaCredit rendszerhez egy későbbi időpontban történő csatlakozás mellett, így arra törekszik, hogy az AnaCredittel kompatibilis hitelregiszter adatgyűjtés valósuljon meg, ami lehetővé teszi majd, hogy a hazai felhasználók is hozzájussanak majd az európai szintű adatokhoz.

Felmérés a háztartások vagyonáról és finanszírozási folyamatairól

2017 júniusában az eddigi legátfogóbb statisztikai információkat jelentette meg az MNB a háztartások vagyonáról és

finanszírozási folyamatairól. A *háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján* című kiadvány a nemzeti számlák és az Európai Központi Bank által koordinált háztartási pénzügyi felmérés (Household Finance and Consumption Survey, HFCS) adatai alapján mutatja be a lakosság vagyoni helyzetét. A háztartási felmérés 2016 végén publikált eredményeit több korábbi tanulmány is elemezte. Először került sor azonban a felmérésből származó mikroadatok és a nemzeti számlákban megjelenő szektorszerű makroadatok összeillesztésére, a szektor teljes vagyonának bemutatására és részletezésére különféle háztartási jellemzők alapján.

A hazai makroadatokhoz illesztett felmérési eredmények szerint a szektor nettó vagyonának 56 százaléka jutott a legvagyonosabb háztartási tízre és a háztartások 5 százalékának volt negatív a nettó vagyona. Ennek oka, hogy a pénzügyi eszközök eloszlása a háztartások között bármely gazdaságban sokkal egyenlőtlenebb, mint a nem pénzügyieké. A HFCS-ben résztvevő országok háztartásainak vagyoni sorrendjét alapvetően meghatározta a lakóhelyül szolgáló ingatlanok értéke.

Összességében elmondható, hogy a magyar háztartások eszközüsszetétele kiegyensúlyozott, a bankbetétek mellett a különféle értékpapírok és tulajdonosi részesedések szerepe kiemelkedő, ezek teszik ki a vagyonosabb háztartások eszközzállományának jelentős részét. Különösen figyelemre méltó a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tartásának elterjedése a hazai háztartási vagyonban.

2017 második félévében sikeresen lezajlott a háztartási felmérés adatfelvételének 3 évente esedékes újabb fordulója. A közel 6000 háztartás által megválasztott kérdőívek feldolgozása 2018 első felében fog megtörténni, az újabb adatokat is tartalmazó első elemzések megjelenése 2018 végén várható.

Felügyeleti statisztikák

2017-ben a hitelintézetek felügyeleti adatszolgáltatásában a legjelentősebb feladatot az a számviteli változás jelentette, amely keretében 14 hitelintézet – főleg bankcsoporttagok – az egyedi beszámolók szintjén is átállt a magyar számviteli standardok helyett az IFRS-ek (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok) alkalmazására. Az IFRS-re átváltó hitelintézetek számára kialakításra és 2017-től bevezetésre kerültek az IFRS alapú nem konszolidált szintű új jelentéstáblák, amelyek az európai szinten egységes felügyeleti adatszolgáltatások (továbbiakban: EU adatszolgáltatási standard) közül a konszolidált pénzügyi információkat tartalmazó adatszolgáltatások (FINREP) hazai felhasználói igényekhez igazított, egyedi szintre adaptált, kiegészített és módosított

változatai. Emellett számos, más adatszolgáltatást kellett kisebb mértékben módosítani annak érdekében, hogy azok az alkalmazott számviteli szabályoktól függetlenül, a hitelintézeti szektor szintjén egységesen értelmezhetőek és kiölthetőek legyenek.

2017-ben folytatódott a felkészülés a 2018. januártól bevezetésre kerülő IFRS 9 standard szerinti EU szinten egységes konszolidált FINREP adatszolgáltatás bevezetésére is, valamint az új nemzeti szintű egyedi FINREP adatszolgáltatás is átdolgozásra került az IFRS 9 szerint, összhangban a konszolidált FINREP adatszolgáltatással.

2017. évben az MNB megkezdte a felkészülést arra, hogy 2019-től a teljes hitelintézeti szektor EU standard szerinti felügyeleti jelentéscsomagja rendszeresen megküldésre kerüljön az EBA részére az általa indított, az európai központi információs rendszer létrehozására irányuló projekt (EUCLID) lezárását követően. A projekt által támasztott követelményeknek való megfelelés jelentős fejlesztési igényt generál az MNB-ben is. Az adatminőség ellenőrzése és biztosítása az MNB, mint nemzeti hatóság felelőssége és feladata, amely az adatszolgáltatói kör és a felügyeleti jelentések tartalmának bővülésével egyre nagyobb belső erőforrásokat köt le és komplex informatikai megoldásokat igényel.

A biztosítói szektorban 2016. január 1-jén hatályba lépett a Szolvencia II (SII) egységes európai uniós szabályrendszer, amelynek részét képezi az EU szinten egységesen meghatározott adatszolgáltatás is. 2017 során négy időszokról szűkített tartalmú negyedéves jelentést, valamint az első teljes körű (több, mint 70 táblából álló) 2016-ról szóló éves adatszolgáltatást teljesítették sikeresen a biztosítók. A biztosítók adatszolgáltatásának – SII bevezetéséből adódó – nagymértékű változása szükségessé tette a felügyeleti kockázati monitoring rendszer átalakítását, amelynek első fázisa 2016-ban valósult meg, második fázisa, az éves adatokra épülő, valamint a tartalék kockázatát mérő mutatókkal kiegészítve a 2017 II. negyedéves kockázatértékelésre készült el. A kockázati monitoring rendszer teljes verziója a 2018 I. negyedéves kockázatértékelésre kerül kialakításra azzal, hogy a monitoring rendszer kiegészül a piaci kockázatot értékelő mutatókkal, így a biztosítási szektorra megvalósul a minden – mutatóval mérhető – kockázatot lefedő felügyeleti monitoring rendszer.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB státuszából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat az Európai Központi Bank, az Európai Unió statisztikai hivatala

(Eurostat), az európai felügyeleti hatóságok (EBA, EIOPA), a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára.

A nemzetközi ajánlások, előírások teljesítése, illetve azok változásának követése érdekében az MNB folyamatosan képviselteti magát a jegybank statisztikai tevékenységét érintő nemzetközi fórumokon, és aktív szerepet vállal a módszertani fejlesztésekkel és az aktuális statisztikai ügyekkel foglalkozó nemzetközi statisztikai munkacsoportok munkájában.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

Az MNB a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatást előíró MNB rendeletek és közvetlenül hatályos uniós jogi aktusok (a továbbiakban együtt: adatszolgáltatási rendeletek) alapján előírt adatszolgáltatási kötelezettségek betartását – azaz a határidőre történő teljesítést, valamint az adatminőséget – 2017-ben is elsősorban folyamatos ellenőrzés keretében vizsgálta. Az MNB az év során nem indított hatósági ellenőrzési eljárást.

2017 folyamán az adatszolgáltatások teljesítésének folyamatos ellenőrzése alapján megállapított jogszabálysértés miatt 881 esetben került sor intézkedés alkalmazására, döntően az adatszolgáltatások elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt (az adatszolgáltatások hibás teljesítése 4 esetben indokolt intézkedést). A vizsgálatok megállapításai alapján az MNB az adatszolgáltatókat a feltárt hibák megszüntetésére, az elmulasztott adatszolgáltatások pótlólagos teljesítésére, valamint a jogszabályi előírások jövőbeni betartására kötelezte. Az intézkedések egyes fizetési mérleg, monetáris, értékpapír, valamint a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó statisztikai adatszolgáltatásokat, illetve felügyeleti jelentéseket érintettek.

2017 folyamán öt alkalommal – öt adatszolgáltatóval szemben – került sor bírság kiszabására az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB Alapokmányán alapuló Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia meghatározó elemét képezi a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, amelynek megvalósítása során a jegybank feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, valamint az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött

célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejt ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott oktatási programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben intézményi partnerségek révén valósulnak meg. Az oktatási programok nemzetközi kiterjesztése jegyében az MNB által támogatott egyetemek hallgatóinak – a jegybank támogatásának köszönhetően – számos alkalommal lehetőségük volt külföldi nyári egyetemeken és nemzetközi konferenciákon is részt venni.

Az oktatási programok égisze alatt, 2017-ben második alkalommal került meghirdetésre az országos MNB Kiválósági Ösztöndíj program, melynek keretében 25 felsőoktatási intézmény több mint 400 hallgatója vehetett át kitüntetést és részesült tanulmányi ösztöndíj támogatásban.

A Budapesti Corvinus Egyetem és az MNB közötti stratégiai partnerség a jegybank legjelentősebb felsőoktatást támogató együttműködése. 2017-ben további 24 fővel bővült a jegybanki elemző specializáció, így az első évfolyammal együtt összesen 45 hallgató jár a képzésre, amely a Közgazdaságtudományi Karon a közgazdasági elemző mesterképzési szak részeként 2016-ban indult el az MNB Tanszék gondozásában. A Társadalomtudományi és Nemzetközi Kapcsolatok Karon a gazdaságföldrajz-geopolitika tématerületen jelentősen bővült az oktatás palettája: az újjáindított regionális és környezeti gazdaságtan mesterszak innovatív, gyakorlatorientált új módszertanának és tartalmi fejlesztésének köszönhetően kimagasló minőségű képzést nyújt, amelyre 2017-ben 66 fő nyert felvételt. Az MNB támogatásával valósult meg egy átfogó, az Új Selyemút kezdeményezést gazdasági, földrajzi és politikai aspektusból elemző kutatás is. Az MNB ösztönzésére a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Multidiszciplináris Doktori Iskola keretében angol nyelvű Geopolitikai Doktori Program indult, a képzésre a 2017–2018-as tanévben 11 fő nyert felvételt.

2017-ben a Budapesti Corvinus Egyetem szakmai közreműködésével első alkalommal került megrendezésre az MNB Summer School of Economics. A nyári egyetem célja egy nemzetközileg is versenyképes program megvalósítása külföldi hallgatók számára, továbbá az esemény révén további bilaterális szakmai együttműködések kialakítása különböző nemzetközi egyetemekkel.

Az MNB egy újszerű képzési forma – a duális rendszerű képzés – meghonosítását is támogatja a Neumann János Egyetemmel együttműködve, ahol Gépészmérnöki, valamint Gazdálkodási és menedzsment alapképzési szakon jelenleg több mint 30 duális hallgató szerez szakmai gyakorlatot.

Az MNB és a Budapesti Gazdasági Egyetem együttműködésével létrejött Keleti Üzleti Akadémiai Központ (OBIC) első éve sikeresen lezárult. Az MNB a 2017–2018-as tanévben is támogatja a kelet-ázsiai országok, régiók gazdaságát és kultúráját ismerő fiatal szakemberek képzését, valamint a Magyarország és a kelet-ázsiai országok közötti gazdasági, oktatási, kutatási és kulturális kapcsolatok fejlesztését.

Az MNB szakmai támogatásával a Pécsi Tudományegyetemen a Geopolitika, geoökonómia és politikai földrajz közép-európai perspektívából című doktori program keretében a 2017–2018-as tanévben három évfolyamon zajlik a hallgatók képzése. 2017 szeptemberében 25 fővel indult el a PhD-képzés, így összesen több mint 110 hallgató folytat doktori tanulmányokat.

A győri Széchenyi István Egyetem az MNB szakmai támogatásával Transzdiszciplináris doktori alprogramot indított 2016 szeptemberében. Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok doktori képzésének keretében indult az új szemléletű, angol nyelvű transzdiszciplináris alprogram. A 2017–2018-as tanévben két évfolyamon közel 40 hallgató kezdte meg tanulmányait.

A társadalmi felelősségvállalási stratégiát támogató intézményi partnerség keretében 2016-ban az MNB együttműködési megállapodást és támogatási szerződést kötött a Miskolci Egyetemmel, majd 2017-ben a Károli Gáspár Református Egyetemmel, valamint a Soproni Egyetemmel, az intézmény Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Karának támogatására. Az MNB célja, hogy ösztöndíj programokkal, konferenciák szervezésével, hazai és nemzetközi mobilitás ösztönzésével, kutatási projektek támogatásával emelje az egyetemek közgazdasági képzéseinek színvonalát, illetve hozzájáruljon a nem gazdaságtudományi képzési területhez tartozó hallgatók közgazdasági, pénzügyi ismereteinek, pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez, látókörének bővítéséhez.

Az MNB szakmai közreműködésével 2017-ben tovább folytatódott az úgynevezett „Tiszaroffi Ösztöndíjpályázat”, amelynek célja a kistérség felzárkóztatása az itt élő, felsőoktatási intézményben tanuló hallgatók tanulmányainak támogatásán keresztül. A 2017–2018. tanév őszi félévében 65 fő részesült ösztöndíjban, amelyek közül egy fő doktori képzésben folytatja tanulmányait. 2017–2018. tanév őszi félévében első alkalommal került meghirdetésre a „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat”, amelynek keretein belül 53 végzős és a végzés előtt álló középiskolás nyert el ösztöndíjat.

A *70 éves a forint* című vándorkiállítás folytatásaként az MNB 2017-ben Pécsen, a 650 éves a magyar felsőoktatás

tiszteletére rendezett ünnepi rendezvénysorozathoz kapcsolódóan *Dénártól a forintig* címmel újabb kiállítássorozatot indított útjára. A kiállítás a magyar pénzverés évezredes történetén vezeti végig a látogatót, Szent István korától napjainkig. Az MNB saját gyűjteményére alapuló (mintegy 600 fém- és papírpénzt felvonultató) tárlata a hazai pénzek történetét mutatja be, valamint numizmatikai és technológiai érdekességekkel, pénzforgalmi és bankjegybiztonsági ismeretekkel is szolgál.

Az MNB Értéktár Programjának megvalósításával a kulturális örökségvédelemhez járul hozzá. A program célja a különböző okok miatt külföldre vagy külföldi tulajdonba került magyar vagy külföldi művészek által alkotott, jelentős művészeti értéket képviselő műkincsek minél nagyobb hányadának visszaszerzése Magyarország számára, valamint a hazai hagyatékokban fellelhető legfontosabb műkincsek megvásárlásával azok szétszóródásának megelőzése. A jegybank a Program keretében 2017-ben megvásárolta Csernus Tibor 6 festményét, Benczúr Gyula XVI. Lajos és családja elfogatása című monumentális festményét, a 65 darabos Rakovszky-iratgyűjteményt, valamint Tornai Gyula Art deco hat darabos szalongarnitúráját. Az Értéktár Program jóvoltából 2017-ben közgyűjteményekbe kerülő műkincsekről és gyűjteményekről ismeretterjesztő kisfilmek és ismertető is készültek, amelyek az MNB honlapján találhatóak meg.

A fentiekén túlmenően az MNB lehetőségeihez mérten stratégiai együttműködési megállapodások keretében, valamint eseti támogatások nyújtásával is szerepet vállal az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Szépművészeti Múzeum, Kecskemétfilm, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont), valamint a szakemberképzés, tudományos tevékenység támogatásában (például Magyar Közgazdasági Társaság, Pro Talenti Universitatis Alapítvány). Karitatív célú adományozással hozzájárul a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (például Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, Magyar Vöröskereszt, Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége). A társadalmi felelősségvállalási stratégiában kijelölt célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

A Pallas Athéné Közgondolkodási Program támogatása céljából az MNB által – a feladataival és elsődleges céljaival összhangban – alapított Pallas Athéné Alapítványok száma 2017-ben – a Pallas Athéné Domus Scientiae Alapítvány és a Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány, továbbá a Pallas Athéné Domus Innovationis Alapítvány és a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány összeolvadását követően – a korábbi hatról négyre csökkent.

3.10. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2017-ben a közvélemény folyamatos és széles körű tájékoztatása érdekében 355 sajtóközleményt jelentetett meg, 31 sajtótájékoztatót tartott és 63 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, online portálokon és saját honlapján.

A tájékoztatás alapvető célja a kormányzati gazdaságpolitikát és a magyar gazdasági növekedést egyaránt támogató célzott jegybanki programok és intézkedések, valamint a fontos szakmai döntések bemutatása és ismertetése volt. A kommunikáció fókuszában a monetáris politikát és a pénzügyi stabilitást érintő döntések, tudnivalók bemutatása, a legfontosabb jegybanki döntések ismertetése, a Monetáris Tanács ülései eredményeinek közzététele, illetőleg a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeinek megjelenítése állt. A felügyeleti kommunikáció része volt a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos, a kockázatok kiszűrése érdekében szükséges elővigyázatosságra való figyelemfelhívás is. Az MNB folyamatosan a nyilvánosság rendelkezésére bocsátotta a legfontosabb statisztikai adatokat, valamint rendszeresen tájékoztatta a lakosságot a bankjegycsereprogram folyamatáról, illetve az emlékérmek kibocsátásokhoz kapcsolódó tudnivalókról.

Az MNB 2017-ben is rendszeresen publikált szakmai cikkeket – együttműködve a jelentős és mértékadó szakmai, gazdasági portálokkal és sajtóorgánumokkal. A szakmai cikkek célja az MNB tevékenységének alaposabb és részletesebb ismertetése, a szakmai döntések és folyamatok háttérének közérthető formában való bemutatása, a különböző szakterületek munkájának és eredményeinek közelebb vitele az érdeklődőkhöz.

Az MNB 2017 őszén kampányt indított a „Minősített fogyasztóbarát lakáshitel” programra, hogy felhívja a figyelmet a minősített hitelek felvételének lehetőségére, megismertesse az MNB saját, a minősített hitelek közötti keresést lehetővé tevő kalkulátorát, közvetve pedig ösztönözzön a felelős hitelválasztásra és a pénzügyi tudatosságra. A kommunikációs kampányra az MNB nyílt európai közbeszerzési eljárást indított, a televíziós és rádiós műsorszolgáltatásban, valamint az online és nyomtatott sajtóban közzétett hirdetések elkészítése és közzététele a pályázat nyertesével kötött szerződés alapján zajlott.

2017-ben is folytatódott a bankjegycsereprogram lépéseiről szóló információk közzététele. Az új kibocsátásokról és bevonási időpontokról a sajtókapcsolatokon keresztül, közlemények és sajtótájékoztatók formájában, közvetlenül a kereskede-

lemben közzétett plakátok elhelyezésével, valamint televíziós és rádiós spotok formájában is tájékoztatást adott a jegybank. A tájékoztatás célja az új bankjegyek kibocsátási, forgalomba kerülési és bevonási időpontjának tudatosítása mellett a biztonsági és a beazonosításhoz szükséges elemek bemutatása volt.

Az MNB több, a pénzügyi tudatosság és a fogyasztói tájékozottság növelése érdekében fontos és hasznos információt is közölt a lakossággal kisebb – igényhez kötődő – kampányok, tájékoztató füzetek és kisfilmek segítségével.

Az MNB rendszeres és részletes tájékoztatást adott a hagyományos jegybanki tevékenységeket kiegészítő, értékkeremtő kezdeményezéseiről is, ezen belül az egyetemi együttműködések keretében megvalósított oktatási programokról, valamint az Értéktár Program keretében a hazai műkincsvagyon gyarapítása érdekében végzett tevékenységéről.

3.11. AZ MNB 2017. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

Az MNB 2017. évi eredménye 38,3 milliárd forint nyereség volt. 2017-ben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

– a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;

– a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;

– a monetáris politikának a bankok hitelezési tevékenységét támogató eszközei: Növekedési Hitelprogram, kamatcsere tenderek;

– a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint

– a forint árfolyamváltozása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 10,7 milliárd forint nyereség volt, az előző évhez képest 26,3 milliárd forinttal javult. A kamateredmény javulása és nyereségbe fordulása a jegybank önfinanszírozási programjához, illetve a lakossági devizahitelek forintosításának hatására bekövetkező mérleg-összehúzódáshoz köthető, amelyek a devizatartalék csökkenésével párhuzamosan a tartalékot döntően finanszírozó forintforrások állományának visszaesését eredményezték. Továbbá az átlagos forint kamatszint csökkenése is hozzájárult a kamateredmény kedvező alakulásához.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 11,8 milliárd forint nyereséget mutatott, ami 40,2 milliárd forinttal kedvezőbb, mint 2016-ban. A kamatozó forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) átlagos állománya 2017-ben mintegy 1200 milliárd forinttal tovább csökkent – elsősorban a 3 hónapos betétállomány mennyiségi korlátozással összhangban történő fokozatos mérséklődésének következtében –, ami alacsonyabb forint kamatráfordításokat eredményezett.

8. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2016	2017	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-15,6	10,7	26,3
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-28,4	11,8	40,2
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	12,8	-1,1	-13,9
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	16,8	1,2	-15,6
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	95,1	61,4	-33,7
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-42,0	-35,0	7,0
7	Eredmény (1+4+5+6)	54,3	38,3	-16,0
8	A saját tőke egyes elemei a mérlegben			
	Eredménytartalék	107,9	162,2	54,3
9	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	182,5	28,0	-154,5
10	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	17,4	3,9	-13,5

*Felügyleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és -felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A jegybanki alapkamat 2017-ben nem változott, de átlagos szintje csökkent és a monetáris eszköztár átalakítása következtében megnőtt az alacsonyabb, egynapos kamatok szerepe, ami szintén a kedvezőbb kamateredmény irányába hatott. A jegybanknak – a bankok kamatkockázatának mérséklését célzó, illetve hitelezési aktivitásukat támogató – monetáris politikai eszközei a belföldi kamatszint csökkenése következtében szintén hozzájárultak a forint kamat- és kamatjellegű eredmény kedvező alakulásához.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 1,1 milliárd forint veszteséget mutatott, 13,9 milliárd forinttal elmaradt az előző évi nyereségtől, ami döntően a devizatartalékok utáni kamatbevételek csökkenésére vezethető vissza. A devizatartalék átlagos szintje tovább csökkent, amihez alacsony hozamkörnyezet párosult, ezért folytatódott a devizatartalék utáni kamatbevételek csökkenése.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 2017-ben 1,2 milliárd forint nyereség volt, 15,6 milliárd forinttal alacsonyabb, mint 2016-ban. Ez az eredménykategória döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. A pénzügyi műveletek eredményének visszafogott alakulását döntően a devizapiaci hozamok 2017-ben bekövetkezett enyhe emelkedése magyarázza.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó egyik tényező a forint hivatalos árfolyamának eltérése a bekerülési árfolyamtól. 2017-ben az eltérés csökkent, ami a bekerülési árfolyam – döntően az EU transzferek beáramlásához köthető – emelkedésére vezethető vissza. A devizaárfolyam-változásból származó eredmény másik összetevője a devizaeladások mértéke. 2017-ben a devizaeladásokra elsősorban az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódóan került sor, volumenük az előző évinél alacsonyabb volt. 2017-ben a realizált árfolyamnyereség 2016-hoz képest csökkent, 61,4 milliárd forintot tett ki.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és ér-

megyártás költségeit, a céltartalék-képzést, –felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 7,0 milliárd forinttal csökkentek, 2017-ben 35 milliárd forintot tettek ki.

A saját tőke állománya 2017. december 31-én 242,4 milliárd forint volt. Nagyságát az eredménytartalék nagysága, a kiegyenlítési tartalékok szintje, továbbá az éves eredmény alakulása határozta meg.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2016. év végéhez képest 154,5 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A forint hivatalos árfolyama és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés csökkent, a mérleg összehúzódása miatt az átértékelésre kerülő devizaeszközök állománya alacsonyabb lett. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2017. december 31-én 28 milliárd forint volt.

2017. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 3,9 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett, ami a devizahozamok enyhe emelkedése következtében elmaradt az előző év végi szinttől.

3.12. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányult.

Működési költségek

A működési költségek 2017. évi tényleges összege 37 508 millió forint volt, amely a jóváhagyott tervtől 7,2 százalékkal maradt el, a 2016. évben felmerült kiadásoknál pedig 6 százalékkal volt magasabb.

A 2017. évi tervtől való elmaradás legfőbb oka a személyi jellegű ráfordítások esetében az, hogy a Kormány által 2017-re javasolt, de a terv elkészítéséig még el nem fogadott járulékcsoökkentések (például: a szociális hozzájárulás adó

9. táblázat

Az MNB 2017. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2016. évi tény	2017. évi terv (tartalék nélkül)	2017. évi tény	Index (2017. évi tény / 2017. évi terv)	Index (2017. évi tény / 2016. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	21 146	23 437	22 347	95,3	105,7
Banküzemi általános költségek	14 249	16 994	15 161	89,2	106,4
Összesen	35 395	40 431	37 508	92,8	106,0

esetében) nem kerültek érvényesítésre az MNB pénzügyi tervében. A 2017. évi banküzemi általános költségek tervtől való elmaradásában meghatározó szerepet játszott egyrészt az, hogy a fegyveres őrzésvédelmet végző szervezetek év közben felülvizsgálták, majd csökkentették a szolgáltatásaik díjait. Másrészt a második félévben értékesített Eiffel Palace ingatlan és a hozzá kapcsolódó eszközök értékének kivezetése miatt a 2017. évi értékcsökkenési leírás alacsonyabb volt a tervezettnél.

Az előző évhez viszonyított költségnövekedés egyrészt a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, főként amiatt, hogy 85,5 fővel (6,4 százalékkal) emelkedett az átlaglétszám, elsősorban a be nem töltött pozíciók egy részének feltöltése miatt.

Másrészt ugyancsak növekedtek a banküzemi általános költségek, döntően az egyéb költségeken belül a kommunikációs költségek emelkedése következtében. Ez elsősorban a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt népszerűsítő, többéves médiakampány 2017. évre jutó költségéből adódott, a 2017 augusztusában kötött szerződés alapján. A más jogcímen is (például: értékcsökkenési leírás, IT-költségek) felmerült költségnövekedést mérsékelte, hogy a fegyveres őrzésvédelem kiadásai az előző évinél alacsonyabbak voltak, a szolgáltatási díjak és az őrzött épületek számának évközi csökkenése által.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2017. évi személyi jellegű ráfordítások (22 347 millió forint) az előző évi költségeket 5,7 százalékkal (1201 millió forinttal) haladták meg.

A 2016. évhez képest a záró létszám 23 fővel (1,7 százalékkal) nőtt, az átlaglétszám változása meghaladta a 6 százalékot, a 2016. évi 1326 főről 2017-re 1411 főre emelkedett. Ez elsősorban a be nem töltött pozíciók egy részének feltöltéséből adódott.

A létszámváltozás hatásaiból származó költségváltozás mellett a megvalósult szervezeti változások és a bértömeg-gazdálkodási rendszer keretein belüli bérrendezések is hatással voltak a 2017. évi személyi jellegű ráfordításokra.

Banküzemi általános költségek

A 2017. évi banküzemi általános költségek (15 161 millió forint) a 2016. évinél 6,4 százalékkal (912 millió forinttal) voltak magasabbak; az összetevők változásait az alábbiak indokolták.

Az *IT-költségek* az előző évihez képest 253 millió forinttal (12 százalékkal) növekedtek. Ez döntően a szoftverek költségeinek emelkedéséből adódott, a megvalósult beruházások (az új informatikai rendszerek) támogatási és üzemeltetési költségeinek következtében, ugyanakkor növekedtek az IT biztonsági rendszerekkel kapcsolatos tanácsadási költségek is. A többletköltségeket mérsékelte az adatátviteli- és hírszolgálati díjak kismértékű csökkenése.

A 2016. évhez viszonyítva lényegesen alacsonyabbak lettek az *üzemeltetési költségek* (959 millió forinttal, 13,8 százalékkal, amely túlnyomóan a fegyveres őrzés és védelem költségeinek csökkenéséből adódott. Ez arra vezethető vissza, hogy a tevékenységet ellátó MNB-Biztonsági Zrt.-vel, valamint a Készenléti Rendőrséggel kötött szerződések módosítása következtében a szolgáltatási díjak az előző évihez képest jelentősen csökkentek, ugyanakkor mérséklődött az őrzési feladatok volumene is.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2017. évi összege 11,8 százalékkal (348 millió forinttal) haladta meg az előző évi amortizációs költséget, főként a szoftverfejlesztések túlsúlyából adódóan (az immateriális javak hasznos élettartama általában rövidebb – azaz bruttó értéke gyorsabban kerül leírásra –, mint más eszközöké).

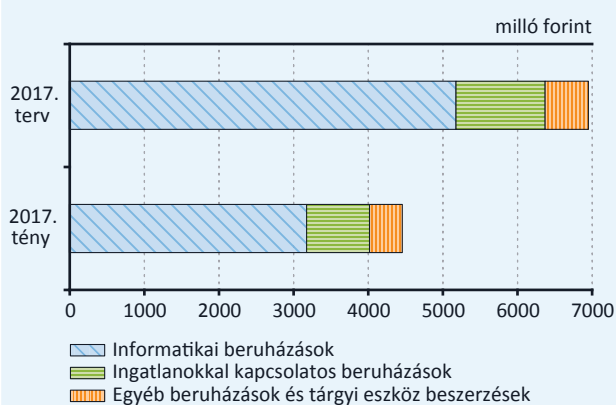
A 2017. évi *egyéb költségek* – túlnyomórészt a kommunikációs költségek növekedése miatt – 35,2 százalékkal (1141 millió forinttal) emelkedtek a 2016. év kiadásaihoz képest. Ez elsősorban a szeptembertől indított médiakampányok (például: pénzbevonási és bankjegy-kibocsátási, valamint pénzügyi fogyasztóvédelmi kampányok) költségeire vezethető vissza, ezen belül is leginkább a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt népszerűsítő, többéves kampány 2017. évi kiadásaira. Az egyéb költségeken belül ugyanakkor csökkentek a jogi költségek, mivel a Pénzügyi Békéltető Testület működése kapcsán 2016-ban felmerült jogi szakértői tevékenység igénybevételére 2017-ben már nem volt szükség.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve a tárgyi eszközellátottság mennyiségi és minőségi színvonalának fenntartásához fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2017. évi jóváhagyott előirányzata a normál üzletmenethez kapcsolódóan 6937 millió forint volt. Az MNB a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan támogatta műkincsek megvásárlását az Értéktár program részeként, amelynek megvalósítására

a jóváhagyott beruházásterv külön keretösszeget tartalmaz. 2017-ben beruházásokra 4980 millió forint került kifizetésre, amelyből 543 millió forint az Értéktár programhoz kötődött.

18. ábra
Az MNB 2017. évi beruházásainak alakulása*

* Értéktár program nélkül.

Az MNB beruházásainak túlnyomó részét az informatikai fejlesztések és eszközbeszerzések tették ki. 2017-ben legnagyobb összegben a folyamatos üzemeltetést biztosító beruházások valósultak meg, úgymint az elavult szerverpark és munkaállomások időszerű cseréje, a központi adattárolók kapacitásbővítése, továbbá az irodai szoftverek használatát biztosító Microsoft licencek beszerzése. Folytatódtak az informatikai biztonság növelését célzó beruházások is, amelyek keretében a kor kihívásainak megfelelően hasznos többletfunkciókkal bővültek a meglévő rendszerek. A több éven át megvalósuló statisztikai és felügyeleti rendszerek integrációját célzó kiemelt STAFIR projekt az ütemezésnek megfelelően halad.

A biztonságtechnikai környezet fejlesztéseként a Szabadság téri épület és a Logisztikai központ biztonságtechnikai rendszereinek cseréjére vonatkozó beszerzési eljárás eredményesen lezárult. A beruházások a bankbiztonsági elektronikai- és mechanikai rendszerek komplex módon történő cseréjével segítik a fegyveres biztonsági őrök munkáját, emellett céljuk a rendkívüli helyzetek megelőzése is. 2017 végén megtörtént néhány épülettel kapcsolatos átalakítás (főbejárat), valamint megvásárlásra került a beépítendő biztonságtechnikai eszközök egy része is.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó jelentősebb beruházásként 2017-ben a Szabadság téri műemlék épületben a harmadik és negyedik emeleten folytatódott az ablakok cseréje. Ugyanitt lezajlott néhány gépészeti beruházás is. Az Eiffel

Palace épületében pedig újabb munkahelyek kerültek kiakításra.

Az MNB személyügyi tevékenysége

A hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az MNB továbbra is stratégiai kérdésként kezeli az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Stabil foglalkoztatást biztosít és olyan munkakultúrát alakított ki, ahol az értékek által vezérelt légkörben a munkavállalók hatékonyan, teljesítményorientáltan tudják végezni feladataikat, az eredményes munkavégzéshez szükséges tudást, készségeket, kompetenciákat megszerzik és fejlesztik, és a munkavállalók által elvégzett eredményes munkát ösztönzés és erkölcsi elismerés támogatja. Mindezek által a munkatársak egyéni érdekei megvalósulhatnak az intézmény érdekeivel való összhang biztosítása mellett.

A humánerőforrás stratégia alapján megfelelő létszámban biztosíthatók a jól képzett, motivált munkatársak. Az MNB nemcsak a legkiválóbb munkatársak megszerzésére törekszik, hanem fontosnak tartja megtartásukat is, ennek érdekében a szervezeti célokkal összhangban álló egyéni ambíciók támogatását is elősegíti. Az MNB továbbra is fontosnak tartja, hogy olyan, az intézménnyel szemben lojális munkatársakat alkalmazzon, akikre támaszkodva képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni.

Az MNB 2017. évben is képzési tervet dolgozott ki, amelynek keretében Képzési katalógust készített a magasan kvalifikált munkatársi kör biztosítása érdekében. A munkavállalók jellemzően szakmai képzéseken, személyes készségfejlesztő programokon, valamint nyelvi képzéseken vettek részt, amelyek az egyén igényeire szabva, eredményesen szolgálták a résztvevők fejlődését, mind hatékonyság, hozzáállás, mind együttműködési készségek fejlesztése tekintetében.

Az MNB a nemzetközi jó gyakorlatokat is ötvöző gyakorlati programjának kiterjesztésével továbbra is támogatta a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalatszerzését. A szakmai gyakorlati rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott a kötelező szakmai gyakorlatuk idejére, illetve duális képzés keretében. Friss diplomások és pályakezdők is lehetőséget kaptak a gyakorlati programban való részvételre, ami egyrészt segítette munkaerőpiacba való integrálódásukat, másrészt lehetőséget adott az MNB-nek a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására, és banki munkavállalóként való foglalkoztatására.

Az MNB 2017-ben tovább folytatta a HR-rendszerek fejlesztését, amelyekkel támogatta az új belépők beilleszkedését, a munkatárs és a szervezet kapcsolatait a jogviszony fennállása alatt, segítette a szervezettől való távozás lebonyolítását.

A feladatok ellátásához szükséges létszám és a bérek kialakításában meghatározó a szakterületi vezetők szerepe. Az MNB bér- és jövedelempolitikája tükrözi speciális helyzetét és felügyeleti funkcióját. A bérekben elismerésre kerül az az egyedi tudás és szakértelem, amellyel – ezen funkciók ellátása érdekében – az egyes szakterületek munkatársai rendelkeznek.

Az MNB-ben működő bértömeg-gazdálkodási rendszer a bevezetésekor kitűzött céloknak megfelelően lehetőséget biztosít arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő változásokat, igényeket. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában is azáltal, hogy a területi vezetők a kiemelkedő munkát és az elért eredményt közvetlenül tudják értékelni, amely a munkavállalók javadalmazásában is megjelenhet. A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslattevési lehetőséget biztosít a bértömeg-gazdálkodási területek vezetőinek.

Az MNB a több elemből álló béren kívüli juttatási rendszerével 2017-ben is széles körben támogatta munkavállalóit és fenntartotta a családokat támogató jóléti juttatási rendszerét is. Ennek keretében kiemelten támogatta a gyermekvállalást, a gyermeknevelést és hozzájárult a váratlan élethelyzetek bekövetkezéséhez kapcsolódó terhek enyhítéséhez. A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszeri teljes körű állapotfelmérő program valamennyi munkatárs számára elérhető volt.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is ki tudjanak teljesedni, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltve végzhessék munkahelyi feladataikat. Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként az MNB – a Gyermekközpontú és Családbarát Programjának elismeréseként – 2017-ben is elnyerte az Emberi Erőforrások Minisztérium által adományozott „Családbarát Munkahely” címet. A szaktárca az elismeréssel azokat az erőfeszítéseket, programokat, kezdeményezéseket és rendszerszintű megoldásokat díjazta, amelyeket a jegybank a pályázattól függetlenül, a családok és gyermekek nevelő munkavállalók támogatása céljából önként vállalt.

Létszám alakulása

Az MNB 2017. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény, valamint a szervezeti átalakuláshoz kapcsolódó intézkedések befolyásolták.

A természetes elvándorlásból és minőségi cserékből adódóan az év során 183 munkavállaló került ki az MNB statisztikai állományából.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a kibővült feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett vagy új pozíciókba – 2017. évben – a jogi állományból visszatérő munkatársakkal együtt 206 fő felvételére került sor az MNB statisztikai állományába.

A csökkenések és növekedések egyenlegeként a 2017. évi záró létszám 1407 fő volt, ami 23 fővel haladja meg a 2016. évi záró létszámot.

Az MNB 2017. évi átlagl létszáma 1411,3 fő volt, amely az előző évinél 85,5 fővel volt magasabb.

Duális képzésben 51 hallgatót támogatott és fogadott szakmai gyakorlatra az MNB.

A foglalkoztatottak átlagos életkora 2017-ben 40 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB közbeszerzési joghatóság alá tartozása az Európai Községek Bizottságának a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv mellékleteinek az ajánlatkérőket és az ajánlatkérő szervezetet módosító 2008/963. sz. határozata alapján áll fenn továbbra is.

Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – első főigazgatói utasítás, a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozza.

Az MNB-ben 2017. évi beszerzések vonatkozásában a beszerzési eljárások három típusa különböztethető meg:

- nettó 5 millió forint alatti egyéb kis értékű beszerzés,
- nettó 5 millió forintot elérő, de a közbeszerzési értékhatárt el nem érő egyéb beszerzés (2017-ben ez érték alapján nettó 5 és 15 millió forint közötti egyéb beszerzés) és
- közbeszerzés.

A nettó 5 millió forint alatti beszerzési eljárásokat a szervezeti egységek saját hatáskörben folytatják le, a nettó 5 millió forintot elérő értékű beszerzéseket és a közbeszerzéseket a Központi beszerzési és üzemeltetési igazgatóság Központi beszerzési főosztálya az érintett szakterületek támogatásával bonyolítja.

A 2017. évben 236 darab beszerzési igény érkezett, amelyekre eljárás indult, ebből a 2018-ra 28 darab eljárás húzódik át.

A 2017. évben lebonyolított (szerződéskötéssel zárt) eljárások száma: 138 darab:

- közbeszerzés: 67 darab; értéke nettó 11 218,5 millió forint;
- nettó 5 millió forint feletti egyéb beszerzés: 71 darab; értéke 758,1 millió forint volt.

Fentiekén túl a 2017. évben nettó 5 millió forint alatti kis értékű beszerzések száma: 610 db; értéke 679,8 millió forint volt.

Környezettudatos működés

Az MNB környezetvédelmi tevékenységét 2017-ben a környezetvédelmi stratégia felülvizsgálata, aktualizálása határozta meg. A 2017–2019 közötti időszakra vonatkozó stratégia új irányokat nem fogalmazott meg, a stratégia középpontjában a továbbiakban is az épületek környezettudatos fejlesztése, illetve a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése áll. A stratégia megvalósulásának biztosítására az MNB Igazgatósága elfogadott egy 15 pontból álló környezeti programot, úgynevezett stratégiai akciótervet, amelynek megvalósítása elkezdődött.

Az MNB még 2014-ben tűzte ki célul, hogy a nemzetközi környezetvédelmi épületminősítési rendszerben (BREEAM In-Use) a Székház 2016 végére egy szinttel magasabb „Very Good” besorolási kategóriába kerüljön. A teljes körű épületminősítések külső auditjai (MNB Székház, Logisztikai központ) 2016 végén lezajlottak, az MNB székházi épületére is sikerült megszerezni a „Very Good” minősítést. A Környezetvédelmi stratégia felülvizsgálata kapcsán 2017-ben az új célkitűzések megfogalmazásához megtörtént az érintett épületek fejlesztésével kapcsolatos további lehetőségek számbavétele és elemzése. Az elemzések alapján megfogalmazott cél a Logisztikai központ épületére a megszerzett „Very Good” minősítés fenntartása, a Székház esetében a „Very Good” minősítési szint megerősítése volt. Az MNB 2017-ben sikeresen megújította az épületek tanúsítványait, ami a székház épület esetében, a műemléki érintettségre tekintettel nemzetközi kitekintésben is kiemelkedő eredménynek számít.

A készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének javítása kapcsán az MNB készpénzgyártásában érintett leányvállalatának részletes környezetvédelmi felülvizsgálata alapján a Pénzjegynyomda Zrt. és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. a tulajdonosi elvárásoknak megfelelően 2017-ben bevezette az MNB-ben működő rendszerrel azonos környezeti menedzsmentrendszert és megszerezte a környezettudatos működést elismerő nemzetközi akkreditációt, az EMAS-tanúsítványt. A készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése kapcsán a 2017–2019 közötti középtávú stratégiai időszakban a készpénzellátási lánc harmadik szegmense, a készpénzlogisztikai szolgáltatók környezeti teljesítményének feltérképezése kerül a fókuszba. Az ezzel összefüggésben indított „Készpénzellátási lánc karbonlábnyoma” projekt első szakasza 2017-ben megvalósult, amelyben kialakításra került egy egységes környezeti teljesítményértékelő mérőszámrendszer a logisztikai szállító cégekre. A projekt további részében a bankjegykiadó automaták üzemeltetéséhez kapcsolódó környezeti terhelés kerül azonosítása, majd ezt követően kerül számszerűsítésre a teljes készpénzellátási lánc karbonlábnyoma.

Az MNB környezeti teljesítményének alakulását legnagyobb mértékben az energiafelhasználás határozza meg, ezen belül is döntő szerepe van az épületek működéséhez kapcsolódó energiafelhasználásnak. A környezeti menedzsmentrendszerben szereplő ingatlanok (Székház, Logisztikai kp., Krisztina körúti telephely) teljes energiafelhasználásával kapcsolatosan elmondható, hogy az elmúlt évek során a rendszerben rejlő tartalékok feltárásra kerültek, illetve több energiamegtakarítást eredményező intézkedés valósult meg. Az energiafogyasztás csökkentésére vonatkozó célkitűzések esetében a globális felmelegedés hatásaként bekövetkező szélsőséges időjárás miatt felelős vállalatot nehéz megfogalmazni, ugyanakkor a fajlagos energiafelhasználás javítására folyamatosan törekedni kell. 2017-ben a teljes energiafelhasználás a 2016. évi bázishoz képest 2,5 százalékkal növekedett. A növekedés elsősorban a 2016–2017-es rendkívül hideg téli időszakhoz kapcsolódó megnövekedett energiafelhasználáshoz köthető. Az egy főre jutó teljes energiafelhasználás korábbi évekre jellemző csökkenése tovább folytatódott, 2017-ben 4,9 százalékkal csökkent.

A környezetvédelmi vezetési rendszer (KÖVHIR) működtetése lehetőséget biztosít arra, hogy az MNB a jelentős környezeti hatást okozó környezeti tényezőket folyamatosan nyomon kövesse, és szükség szerint beavatkozzon annak érdekében, hogy a környezeti teljesítménye évről évre javuljon. Ezt a rendszert a 2017–2019 közötti stratégiai időszakra is fenn kívánja tartani, lehetőségeihez mérten fejleszti, ehhez kapcsolódóan megvizsgálja a bankjeggyártásban érintett leányvállalatok által 2017-ben bevezetett környezeti menedzsmentrendszerek MNB rendszerébe történő integrálásának lehetőségét.

Működési kockázat-kezelés

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezeknek a céloknak és értékeknek a védelmében a hatékony működési kockázatkezelésnek komoly szerepe van. A működési kockázatoknak a szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas választételek meghozatala ezért az MNB vállalatirányításának integráns részét képezi. A működési kockázatkezelési tevékenység folyamatosan magas szinten tartásához a nemzetközi legjobb gyakorlatok figyelemmel kísérése és ezzel összhangban az MNB rendszereinek fejlesztése elengedhetetlen.

Az MNB, annak érdekében, hogy alapvető feladatait kritikus helyzetek estén is megfelelő szinten biztosítani tudja, hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsmentet működtet. Ennek keretében folyamatosan aktualizálja üzletmenet-folytonossági és katasztrófa helyreállítási terveit, amelyek megbízhatóságát évente teszteli. Kiemelten fontos a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan végrehajtott egyhetes éles integrált teszt.

3.13. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Unió csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

2017. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az úgynevezett Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism, SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, amelyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezatként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető.

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti

pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -értékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling bizottság – Committee on Controlling (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségszerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC 2011-től, a korábbi Bankfelügyeleti bizottság (Banking Supervision Committee, BSC) megszűntetésével kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási

kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabály-tervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci infrastruktúra és fizetések bizottsága – Market Infrastructure and Payments Committee (MIPC): A csoport 2016. április 1-je óta működik MIPC-ként, ezt megelőzően a neve Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (PSSC) volt. Segíti a KBER-t a fizetési rendszerek zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekkel kapcsolatos stratégiai döntésekben. Kiemelt figyelmet fordít a felvigyázási tevékenység erősítésére, valamint a páneurópai fejlesztések elősegítésére a kis és nagy értékű fizetések, az értékpapírok és a fedezetkezelés terén.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és

árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési bizottság – Organisational Development Committee (ODC): 2013 júliusában hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, az Eurorendszer és az Egységes Felügyeleti Mechanizmus (SSM) működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB-döntéshozók munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): 2010 szeptemberében hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás terén az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat- vélemény- és információcsere fórumaként szolgáljon.

3.14. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB kutatási tevékenysége széleskörűen támogatja a jegybanki döntéselőkészítést. Az alapkutatások végeredményei nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban kerülnek publikálásra. Az alkalmazott kutatási tevékenység fő megjelenési formái az MNB ilyen irányú kiadványai: az *MNB Füzetek (MNB Working Papers)*, csak angol nyelven

jelenik meg), az *MNB-tanulmányok* sorozat, valamint a *Hitelintézeti Szemle* folyóirat. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon, valamint az Európai Központi Bank által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban való aktív részvétel is.

Publikációk

2017-ben három, az MNB kutatói által készített tanulmány jelent meg rangos nemzetközi folyóiratokban. Az MNB-s tanulmányt publikáló folyóiratok a *Journal of International Money and Finance*, a *Journal of Economic Dynamics and Control* és a *Journal of Financial Stability*. Mindezek mellett hét, MNB-s szerzők által jegyzett tanulmány jelent meg a *Közgazdasági Szemlében*, míg a *Statisztikai Szemle* egy, a *Pénzügyi Szemle* pedig kettő jegybanki tanulmányt publikált. Számos alkalmazott kutatási eredmény jelent meg az MNB kiadványaiban is. Az *MNB Füzetek* című sorozatban és az *MNB-tanulmányok* sorozatban is kilenc tanulmány került publikálásra, míg a *Hitelintézeti Szemle* 2017-es kiadásában tizenöt tanulmány, három esszé, tíz könyvismertető és hat konferenciabeszámoló jelent meg MNB-s szakértők tollából.

Konferenciák és előadások

Az MNB 2017-ben is megszervezte a Budapest Economic Seminar Series (BESS) előadás-sorozatát, amely keretében nemzetközi szinten elismert közgazdászok ismertették tanulmányaikat az érdeklődőknek. A 2017-es év során előadott az MNB-ben Temesváry Judit (Federal Reserve Board), Jon Hoddenbagh (John Hopkins University), Takáts Előd (Bank for International Settlements), Isaiah Hull (Riksbank) és Wilko Bolt (De Nederlandsche Bank).

Az MNB kutatói számos rangos nemzetközi konferencián, illetve több jegybankban és egyetemen tartottak előadást. A konferenciák közül említést érdemel az Európai Közgazdasági Társaság (European Economic Association, EEA) és az Ökonometriai Társaság (Econometric Society, ES) közös augusztusi konferenciája Lisszabonban, amelynek programjába két MNB-s kutató került be. Ezen kívül egy-egy MNB-s előadó szerepelt a Society for Economic Dynamics (SED) 2017-es Edinburgh-i konferenciáján (amely világszinten is az egyik legrangosabb makroökonómiai témájú nemzetközi konferencia), a Computing in Economics and Finance (CEF) nevű szervezet New York-i, a Money, Macro and Finance nevű szervezet londoni, valamint a román közgazdasági társaság kolozsvári konferenciáján. Külön említést érdemel az MNB által Budapesten – a Centre for Economic Policy Research (CEPR) és a European Systemic Risk Board-dal (ESRB) közösen – megrendezett makroprudenciális politikai műhelykonferencia, amelyen két MNB-s előadó mellett számos tanulmányt diszkutált jegybanki munkatárs. E konferenciá-

kon kívül MNB-s kutatók szemináriumokat tartottak az osztrák jegybankban, az oslooi BI Norwegian Business School-on, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemen és az Ecomod ljubljani konferenciáján is.

Az MNB több szakértője is közreműködött az EKB által koordinált kutatási hálózatokban. Az elemzők és kutatók részt vettek a Working Group on Econometric Modeling (WGEM) munkacsoport EAGLE és a Real and Financial Cycles almunkacsoportjában, valamint a Price-setting Micro-data Analysis munkacsoportban.

3.15. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előretekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, szttenderd és alternatív mutatókat is felhasználva bemutassa. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid-, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Lakáspiaci jelentés

Az MNB *Lakáspiaci jelentés* című kiadványa 2016 tavaszától féléves rendszerességgel mutatja be a hazai lakáspiac aktualitásait. A kiadvány célja, hogy átfogó képet adjon a lakóingatlan-piac rövid és hosszú távú trendjeiről, valamint, hogy

bemutassa a hazai piac területi különbségeit. A Lakáspiaci jelentés egy jegybanki szemszögből is különösen releváns témát mutat be. A lakáspiac mind az egyes gazdasági szereplők (háztartások, pénzügyi intézmények), mind a nemzetgazdaság szintjén kiemelten fontos területet jelent. A lakáspiaci folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is. A lakáspiaci folyamatok, és különösen a lakásárak ingadozása a háztartások vagyoni helyzetén keresztül befolyással van a szektor megtakarítási és fogyasztási döntéseire, míg a jelzáloghitel-fedezetek révén a pénzügyi intézmények portfóliójára, profitabilitására és hitelezési aktivitására is. Összességében kijelenthető, hogy a lakáspiac a nemzetgazdaság minden területéhez szervesen kapcsolódik.

Makroprudenciális jelentés

Az évente megjelenő Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentés keretein belül feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az iparági szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is követhetőbbé és közérthetőbbé tegye az MNB makroprudenciális intézkedéseit.

Versenyképességi jelentés

A Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet adjon Magyarország versenyképességének olyan dimenzióiról, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. Az MNB 2016-ban jelentette meg a Versenyképesség és növekedés című könyvet a hazai versenyképességi folyamatok elemzése és a továbblépési lehetőségek feltárása céljából. Az MNB emellett szükségesnek látta egy rendszeres, tematikus jelentés elkészítését, amely a könyvben lefektetett elvek és javaslatok mentén vizsgálja és értékeli hazánk versenyképességi pozícióját. A kiadvány évente egy alkalommal, magyar és angol nyelven jelenik meg.

Pénzügyi fogyasztóvédelmi jelentés

Az MNB 2016-tól évente egy alkalommal online és nyomtatott formában publikálja Pénzügyi fogyasztóvédelmi jelentését. A kiadvány célja, hogy tájékoztassa a pénzügyi rendszer intézményeit, valamint a közvéleményt az aktuális pénzügyi fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe

vetett bizalom fenntartását, erősítését. A MNB szándéka szerint a kockázatok azonosítása, illetve az azok csökkentése céljából végzett hatósági tevékenység, valamint a jegybank ismeretterjesztő, oktató tevékenysége és a magyar pénzügyi kultúra fejlődését szolgáló munkája hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi döntésekhez a megfelelő információk az érintettek rendelkezésére álljanak, és így a pénzügyi rendszer egészének stabilitása erősödjön. A jelentésben a prioritások összefoglalását követően, részletes bemutatásra kerül az MNB pénzügyi fogyasztóvédelmi-, hatósági- és ügyfélszolgálati tevékenysége, megismerhetők azok a kiemelt ügyek, amelyek a vizsgált időszakban a fogyasztók széles körét érintették, valamint az MNB által azonosított azon kockázatok, amelyek fogyasztóvédelmi szempontból jelentősek lehetnek. Korábban a kiadvány Pénzügyi fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti jelentés címmel jelent meg.

Biztosítási, pénztári és tőkepiaci kockázati jelentés

Az MNB 2015-től évente egyszer publikálja a hitelintézeteken kívüli pénzügyi piacokról szóló kockázati jelentését, amely korábban a *Bankszektoron kívüli pénzügyi piacok kockázati jelentése* címet viselte, 2017-től azonban a *Biztosítási, pénztári, és tőkepiaci kockázati jelentés* néven kerül kiadásra. A kiadvány a biztosítók, a pénztárak, a nem bankcsoport-hoz tartozó pénzügyi vállalkozások és közvetítők, valamint a tőkepiac kockázatainak bemutatására szorítkozik. A *Biztosítási, pénztári, és tőkepiaci kockázati jelentés* elsősorban a *Pénzügyi stabilitási jelentés* című kiadványban nem, vagy kisebb terjedelemben tárgyalt szektorok mélyebb elemzésére irányul, így nem tartalmazza az abban részletesen ismertetett hitelintézeti szektorra vonatkozó megállapításokat. A kiadvány fő célja, hogy növelje a felügyelt piacokon tevékenykedők kockázati tudatosságát, és erősítse a szektorokba vetett bizalmat. A jelentés területenkénti bontásban ad áttekintést a hatósági vizsgálatok, valamint a folyamatos felügyelés során szerzett lényegesebb tapasztalatokról, kiemelve a tárgyidőszakban azonosított főbb prudenciális kockázatokat.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól,

különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a bel- és külföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB az MNB-tv.-ben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXIV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a *Költségvetési jelentés* című kiadványból (korábbi címén: *Elemzés az államháztartásról*) ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, szeptemberben. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése.

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az éves és a féléves beszámolók közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek I. és III. negyedévi, MNB-tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Felügyelőbizottsági jelentés

A MNB-tv. előírja, hogy a felügyelőbizottság tagjai az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg a megbízó miniszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak. Az MNB Felügyelőbizottságának 2015-ben elfogadott ügyrendje a tájékoztatási kötelezettségre vonatkozóan kimondja: „A felügyelőbizottság elnöke és tagjai – az MNB-tv.-ben előírt kötelezettségnek megfelelően – évente saját tevékenységükről közös beszámolót készítenek, és azt megküldik az Országgyűlésnek, illetőleg a miniszternek. Ezen túl is az felügyelőbizottság elnöke és tagjai – igény szerint – tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg az őket megbízó miniszternek.” Az MNB-törvényben meghatározott felügyelőbizottsági feladatkör főkezusa a jegybank folyamatos működésének ellenőrzésén van. A felügyelőbizottság a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, valamint a testület működése során, a tagok által közösen definiált, belső működési alapelvek alapján végzi a tevékenységét. Ellenőrző tevékenységének fő formája a felügyelőbizottsági ülések, amelyek témáit az audit univerzumon alapuló éves, úgynevezett gördülő munkaterve állapítja meg. A felügyelőbizottság tevékenységének kivenata a Felügyelőbizottsági jelentés.

Jegybanki almanach

A Jegybanki almanach című kiadvány közérthető formában, összefoglaló jelleggel tekint vissza a gazdasági élet legfontosabb eseményeire és a monetáris politika fő lépéseire az adott évből. A korábban már publikált döntéseket és eredményeket átfogóan bemutató és értékelő kötet lehetőséget nyújt az elmúlt hónapok eseményeinek áttekintésére és újraértékelésére a téma iránt nyitott közönség számára. A Jegybanki almanach arra is hivatott, hogy összefogja az év során megjelent mindazon MNB szakmai cikkeket is, amelyek üzenetei – ha nem is örök érvényűek, de – hosszabb távon segítenek megérteni a főbb gazdasági folyamatokat és a jegybanki döntéseket. A kiadvány magyar nyelven, évente jelenik meg.

Elemzések, tanulmányok, statisztikák

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzéteszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is. Az MNB-tanulmányok (angol nyelven MNB Occasional Papers) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle egy megújult, egyre bővülő tartalommal és fokozatosan megszilárduló rovatrenddel, korszerű tipográfiával külön kötetben magyar és angol nyelven megjelenő társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. A lap 2014 végétől negyedévente az MNB szerkesztésében és kiadásában jelenik meg. A folyóiratban megjelenő írások között lektorált tanulmányok, esszé jellegű dolgozatok, könyvismertetések, konferencia és egyéb tudományos tevékenységekről szóló beszámolók szerepelnek. A folyóirat elérhető a Hitelintézeti Szemle honlapján (<http://www.hitelintezetiszemle.hu/>).

Oktatási Füzetek

A MNB kiemelt feladatának tekinti a hazai pénzügyi kultúra fejlesztését, ezért a rendelkezésére álló eszközökkel segíteni kívánja a közgazdasági oktatást és a pénzügyi műveltség szélesítését. 2016 májusában a jegybank új, közgazdasági, pénzügyi és monetáris politikai oktatási füzet sorozatot indított útjára magyar és angol nyelven.

A háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján

A háztartási vagyonszerkezetek hiánypótló szerepet töltenek be, megnyitják a lehetőséget az állományi adatok háztartási szintű vizsgálata előtt. Magyarországon 2014-ben készült először átfogó statisztikai adatfelvétel a háztartások pénzügyi és nem pénzügyi eszközeiről, kötelezettségeiről, egyéb pénzügyi jellemzőikkel együtt. Ez a kiadvány a háztartási szektor nemzeti számlákból ismert makroszintű adatai mellett e felmérés eredményeire támaszkodva bemutatja a jövedelmek és a vagyon háztartások közötti megoszlását.

Egyéb kiadványok

Budapest Institute of Banking (BIB)

A versenyképes pénzügyi rendszer működtetéséhez versenyképes piaci tudás, a versenyképes tudáshoz pedig nemzetközi mércével mérve is magas minőségű oktatás szükséges. A 2017 őszén megjelent BIB-kiadvány első számában, egy sokszínű oktatási palettát tartalmazó, korszerű pénzügyi, és gazdasági ismeretekkel bővített oktatási és ismeretterjesztési füzet készült el, amit 2018-ban további megjelenések követnek majd.

Pénzügyi Navigátor Füzetek

A Pénzügyi Fogasztóvédelmi Központ tájékoztatófüzet-sorozata, tematizáltan nyújt segítséget a pénzügyi kérdések megválaszolásában. A füzet sorozat megtalálható a bankok és takarékszövetkezetek fiókjában, valamint a biztosítók ügyfélszolgálati irodáiban.

Az MNB kiadványai elérhetők a jegybank honlapján (<http://www.mnb.hu/kiadvanyok>).

MNB-könyvsorozat

2015 márciusában a jegybank új, közgazdasági és monetáris politikai szakmai könyvsorozatot indított útjára. 2017-ben jelent meg a könyvsorozat harmadik része, *A magyar út – Célzott jegybanki politika* című könyv Lehmann Kristóf, Pálóczi Dániel és Virág Barnabás szerkesztői közreműködésének köszönhetően.

A magyar út – Célzott jegybanki politika című kötet az MNB a 2013 óta végrehajtott jegybanki intézkedéseket és azok hatásait mutatja be részletesen, miközben átfogó kitekintést ad a központi bankok gyakorlatának elmúlt évtizedben végbement változásairól. A könyv jelentősége abban rejlik, hogy bemutatja az innovatív, megfelelően célzott,

olykor nemkonvencionálisnak tekintett hazai jegybanki lépések jelentős és tartós eredményeit a gazdaságban. A célzott eszközök a gazdaság sajátosságait és a paradigmaváltást okozó válságtapasztalatokat figyelembe véve, a hagyományos jegybanki megközelítéseket sikeresen kiegészítve hatékonyan kezelték a magyar gazdaság és a pénzügyi rendszer súlyos kihívásait.

Az MNB a könyvsorozat további részeinek megjelentetését tervezi.

Lámfalussy Sándor: Válogatott értekezések

A könyv a Belga Nemzeti Bank (BNB) és az MNB együttműködésének eredményeképpen 2017. januárban angol nyelven, októberben pedig magyarul is megjelent. A kiadvány a néhai Lámfalussy Sándor közgazdászként, akadémikusként, központi bankárként és gondolkodóként elért kivételes pályafutása, valamint a korának legfontosabb gazdaságpolitikai kérdéseire – a pénzpiacok, az árfolyamok, az adósságválságok, a monetáris politika és a pénzügyi stabilitás kérdéseire – nyújtott kiemelkedő hozzájárulása előtt kíván tisztelegni.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében, melyek nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és úgynevezett kulturális események formájában kerülnek megszervezésre.

Nemzetközi szakmai konferenciák

A jellemzően többnapos, nemzetközi szakmai konferenciák nagy része 50–60 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 150–200 fős találkozóakra is sor került. A nemzetközi konferenciáknak elsősorban az MNB épülete ad helyszínt.

A 2017-ben megrendezésre került fontosabb nemzetközi szakmai rendezvények a következők voltak:

Lámfalussy nemzetközi konferencia

A *Lamfalussy Lectures Conference* néven 2014-ben útjára indított, évente megrendezésre kerülő esemény célja az, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel. A nemzetközi konferencia elindításával együtt az MNB elnöke megalapította a Lámfalussy-díjat is, amellyel azon nemzetközileg is kiemelkedő szakmai teljesítményeket, életműveket kívánja elismerni, amelyek

befolyással vannak az MNB munkájára, valamint a nemzetközi monetáris és pénzügypolitikára. A díj átadására minden évben a konferenciához kapcsolódóan kerül sor.

2017 januárjában negyedik alkalommal került megrendezésre az esemény, amely két szekcióban az Európa és Ázsia közötti gazdasági együttműködés lehetőségeit, valamint az európai integráció jövőjével kapcsolatos aktuális kérdéseket tekintette át. A rendezvényen Jacques de Larosière, az EBRD korábbi elnöke, az IMF volt vezérigazgatója és a Banque de France egykori elnöke (a 2017. évi Lámfalussy-díj kitüntettje), Tian Guoli, a Bank of China akkori elnöke és Sir Paul Tucker, a Bank of England korábbi alelnöke tartott előadást, illetve vitaindító beszédet. Ezt követően olyan további neves szakemberek részvételével került sor vitafórumokra, mint Yang Bin, a pekingi Tsinghua Egyetem alelnöke; Dr. Chen Zhimin és Dr. Yan Xuetong, a sanghaji Fudan Egyetem dékánjai és professzorai; Erik F. Nielsen, az UniCredit Bank AG vezető közgazdásza és a CIB Research globális vezetője; Paul De Grauwe professzor, a London School of Economics and Political Science John Paulson-programjának európai politikai közgazdaságtan tanára.

A konferenciára 2017-ben is Budapesten, külső helyszínen került sor, több mint 400 meghívott vendég részvételével.

A BIS regionális monetáris politikai munkacsoportjának ülése

A BIS (Nemzetközi Fizetések Bankja) regionális monetáris politikai munkacsoportjának éves ülésére (*BIS Working Party on Monetary Policy in Central and Eastern Europe meeting*) 2017 februárjában került sor az MNB-ben. A másfél napos találkozón a BIS és az EKB mellett 18 régiós jegybank monetáris politikai szakterületének vezető beosztású munkatársai vettek részt. A zártkörű szakmai megbeszélések során a monetáris politika aktuális kérdései kerültek áttekintésre.

Budapest Renminbi Kezdeményezés konferencia

2017 áprilisában az MNB harmadik alkalommal rendezett nemzetközi konferenciát a Budapest Renminbi Kezdeményezés keretében. Az eseményen hazai és külföldi döntéshozók, a gazdasági és pénzügyi élet vezetői és a téma elismert szakértői a magyar-kínai gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok jelenlegi helyzetét és a további fejlődési irányokat vitatták meg.

ESRB-EKB makroprudenciális munkacsoport ülések, valamint kapcsolódó kutatói workshop

Az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) makroprudenciális eszköztárral (*ESRB Instruments Working Group*) és az Európai Központi Bank (EKB) makroprudenciális

politikával foglalkozó munkacsoportjai (*ECB Macroprudential Policy Group*) éves kihelyezett ülésére 2017 júliusában az MNB-ben került sor. A háromnapos rendezvényen az ESRB, az EKB és az MNB mellett 27 jegybank és/vagy felügyeleti hatóság makroprudenciális politikai szakterületének vezető beosztású munkatársai vettek részt. A zártkörű ülések margóján egy kutatói workshop is megrendezésre került, amelyen a résztvevők a makroprudenciális politika költségei és hozadécai mellett a lakóingatlan-piac és az alacsony kamatkörnyezet kihívásait vitatták meg.

MNB-EBRD szakmai konferencia

Az MNB és az Európai Beruházási és Fejlesztési Bank (EBRD) 2014 óta szorosan együttműködik a nemteljesítő hitelek (NPL) hatékony kezelése érdekében. Az együttműködés eredményeként az MNB 2017. június 9-én ajánlást bocsátott ki az együttesen finanszírozott problémás vállalati hitelek átstrukturálásával kapcsolatban.

A 2017 októberében megrendezett szakmai konferencia gyakorlati esettanulmányok és szakértői panelbeszélgetések segítségével ismertette a problémás vállalati hitelek átstrukturálására vonatkozó nemzetközi legjobb gyakorlatot, valamint bemutatta az MNB-ajánlás elvárásait és jogi értelmezését az ajánlásban érintett szereplők felé. A konferencián hazai banki szereplők, nemzetközi befektetők, pénzügyi és jogi tanácsadók és kormányzati képviselők vettek részt.

Adam Smith szeminárium

2017 novemberében Budapesten került megrendezésre az Adam Smith Szeminárium őszi találkozója, amelynek során nemzetközi gazdasági és pénzügyi területen aktív döntéshozók kötetlen eszmecsere formájában vitatták meg a világ-gazdasági aktualitásokat és kilátásokat. Az MNB harmadik alkalommal volt a negyedszázados múltra visszatekintő szeminárium házigazdája. A zártkörű fórum során külföldi partnerintézmények – többek között az EKB, az amerikai Fed, a brazil, a cseh, a japán és a német jegybank – felsővezetői tartottak előadásokat. A kétnapos program során több kerekasztal-beszélgetésre is sor került, a nemzetközi összetételű résztvevői kör aktív bevonásával.

Kínai-magyar workshop az RMB nemzetközi használatáról és szerepéről

Az MNB és a Kínai Társadalomtudományi Akadémia (Chinese Academy of Social Sciences, CASS) égisze alatt létrejött Kínai-KKE Intézet közös szervezésében 2017 novemberében került megrendezésre az MNB-ben a *Workshop on Hungary and RMB Internationalization* elnevezésű rendezvény. Az eseményen mintegy 70 kínai és kelet-közép-európai kutató

vett részt. A workshop során magyar és kínai szerzők három panelben ismertették kutatási eredményeiket, amelyek 2018 I. negyedévében közös tanulmánykötetben kerülnek publikálásra.

AFCA Kelet-közép-európai Regionális Pénzügyi Fórum

2017 novemberében került sor az Ázsia Pénzügyi Együttműködési Szövetség (Asia Financial Cooperation Association, AFCA) első Kínán kívüli regionális fórumára *AFCA CEE Financial Summit Forum* címmel, amelyen ázsiai és kelet-közép-európai pénzügyi vezetők és a szektor jelentős képviselői vettek részt. A 260 fős esemény nyitórendezvényének megszervezésében a Magyar Bankszövetség és az MNB vállalt aktív szerepet. A program során magyar és kínai bankvezetők szakmai előadásaira került sor.

Egyéb nemzetközi rendezvények

BESS at MNB előadások

2017. március 14. Temesváry Judit (Federal Reserve Board) A külföldi monetáris politikai sokkok transzmissziója az Egyesült Államokba külföldi bankokon keresztül (The Transmission of Foreign Monetary Policy Shocks into the United States through Foreign Banks)

2017. március 21. Jon Hoddenbagh (Johns Hopkins University) Pénzügyi stabilizáció egy monetáris unióban (Fiscal Stabilization in a Monetary Union)

2017. április 6. Takáts Előd (BIS) A nemzetközi monetáris transzmisszió hitelezési csatornájának valuta dimenziója (The Currency Dimension of the Bank Lending Channel in International Monetary Transmission)

2017. május 24. Isaiah Hull (Riksbank) Monetáris politikai normalizáció és fogyasztói hitelek: a Fed szigorításának a hatása az online hitelezésre (Monetary Normalizations and Consumer Credit: Evidence from Fed Liftoff and Online Lending)

2017. június 14. Wilko Bolt (De Nederlandsche Bank) Verseny és árazás a banki szolgáltatóknál (Competition and Price Conduct by Bank Service Line)

Jegybanki oktatások központjának kurzusai

2017. tavaszi kurzusok

Junior Maih (Norges Bank) **Az ágensalapú modellek makroökonómiája (The macroeconomics of agent based models)** 2017. április 3–7.

- Hogyan hasznosíthatják a döntéshozók az ágensalapú modelleket?
- Egyszerű modellalkotási stratégiák
- Az ágensalapú modellek programozása, szimulációk futtatása
- Az ágensalapú modellek hatékony bemutatása és kommunikációja
- Példákra alapuló modellezés
- Aggregált és keresztmetszeti tények a bankokról
- Főáramú bankelméletek: bankrohamok, delegált monitorozás, hálózatok, kockázatvállalás
- A bankok működésének dinamikus, sztochasztikus általános egyensúly-elméleti (DSGE) modellezése
- A bankok heterogenitását figyelembe vevő strukturális modellek
- Bankszabályozás

Fabio Canova (BI Norwegian Business School) **A banki adatok ökonometriája (The econometrics of banking data)** 2017. április 10–13.

- Statikus és dinamikus paneladatok
- Részleges csoportosítási technikák
- Panel vektor autoregressziók kölcsönös függőségekkel és azok nélkül
- Vegyes mikro-makro modellek

2017. nyári kurzusok

Dean Corbae (University of Wisconsin) **A bankok működésének mikro- és makroökonómiája (The micro and the macroeconomics of banking)** 2017. július 24–28.

Domenico Giannone (Federal Reserve Bank of New York) **Nagy makroökonómiai adatbázisokon végrehajtott ökonometria és gazdaságpolitikai elemzések (Econometric and policy analyses with large macroeconomic data)** 2017. július 31–augusztus 4.

- Előrejelzés és ténybecslés
- Szenárióelemzés
- Nagy adatbázisokon becsült Bayes-i vektor autoregressziós modellek (BVAR)
- Dinamikus faktormodellek

4. Kiegészítő információk az MNB 2017. évi felügyeleti tevékenységéről

4.1. INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS

Az MNB 2017. december 31-én 1544 intézmény felügyeletét látta el a 10. táblázat szerinti bontásban.

4.2. A LEFOLYTATOTT VIZSGÁLATOK

Az MNB a vizsgálatok lebonyolítását éves tervezési rendszer alapján, napra lebontott részletes tervek szerint valósítja meg.

A vizsgálati tervek elkészítése során az MNB az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- a felügyeleti vizsgálatok MNB tv.-ben meghatározott ciklustervét,
- az intézmények kockázati besorolását, és ennek alapján a vizsgálathoz szükséges erőforrásigényt és vizsgálati időtartamot,
- a vizsgálandó intézmények sorrendjének kialakítására szolgáló felügyeleti scoring rendszert, amely az intézmény egyéb egyedi jellemzőit is vizsgálja,
- a rendelkezésre álló erőforrásokat.

A prudenciális helyszíni vizsgálatok számát, illetve szektor- és vizsgálat típus szerinti megbontását a 11. táblázat foglalja össze.

10. táblázat	
A felügyelt intézmények száma 2017. december 31-én	
Tőkepiac	102
Alapkezelők	76
Befektetési vállalkozás	15
Bizalmi vagyonkezelő	6
Elszámolóház	1
Függő ügynök	1
Központi szerződő fél	1
Tőzsde	2
Pénztári piac	69
Magánnyugdíjpénztár	4
Önkéntes pénztár	64
Önkéntes egészségpénztár	4
Önkéntes nyugdíjpénztár	38
Önkéntes önszegélyező pénztár	7
Egészség és önszegélyező pénztár	15
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Pénzpiac	881
Nem pénzügyi intézmények	569
Elektronikus pénzkibocsátó intézmény	1
Független pénzpiaci közvetítő	561
Pénzforgalmi intézmény	7
Pénzügyi intézmények	311
Hitelintézet	61
Bank	28
Szakosított hitelintézet	11
Szövetkezeti hitelintézet	22
Pénzügyi vállalkozás	250
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	2
Egyéb pénzügyi vállalkozás	248
Szervező (NOK)	1
Biztosítási piac	492
Biztosítóintézet	41
Biztosító egyesület	17
Biztosító részv.társ.	24
Biztosításközvetítők	450
Biztosítási alkusz	405
Biztosítási többes ügynök	45
Érdekképviselő	1
Összesen	1544

11. táblázat**Vizsgálati statisztika**

Helyszíni vizsgálatok száma	2016		2017		2018 terv	
	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*
Nagybankok, bankcsoport	3	14	3	33	7	19
Kis- és középbankok	2	5	5	7	6	3
Integráció	10	7	0	4	2	2
Szakosított hitelintézet	5	4	0	8	1	5
Banki Fióktelep	0	1	1	2	0	0
Bankcsoporton kívüli pénzügyi vállalkozások	0	3	0	4	0	0
Pénzügyi vállalkozás	0	0	0	2	0	0
Pénzforgalmi intézmény	2	0	1	0	3	0
Biztosító részvénytársaságok	6	2	9	0	5	3
Biztosító egyesületek	1	0	7	1	5	0
Közvetítők	0	4	0	7	0	4
Pénztárak	13	2	13	3	13	0
Tőkepiaci szereplők	30	9	19	12	25	0
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1	0	0	0	0	0
Összesen	73	51	58	83	67	36

* Tartalmazza az ICAAP–BMA és ILAAP vizsgálatokat is.

4.3. ENGEDÉLYEZÉS ÉS JOGÉRVÉNYESÍTÉS

Az MNB engedélyezési és jogérvényesítési tevékenysége magában foglalja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódó jogi tevékenységek teljes spektrumát, ideértve a felügyelt intézményekre vonatkozó engedély-

yezési eljárások lebonyolítását, illetve a prudenciális ellenőrzési tevékenység jogérvényesítési feladatainak elvégzését.

Az MNB engedélyezési és prudenciális jogérvényesítési tevékenységéről készült statisztikáját a 12–15. táblázatok mutatják szektorszintű bontásban.

12. táblázat**A pénzügyi szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	37
ebből: bírságot kiszabó határozat	30
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	301
Végzés	45
Bírságok összege (millió forint)	358,1

Engedélyezési határozatok/végzések

Hitelintézet alapításának engedélyezése	0
Hitelintézet alapításának elutasítása	0
Hitelintézet működésének engedélyezése	0
Hitelintézet működésének elutasítása	0
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	1
Pénzforgalmi intézmény tevékenységi engedélyezése	1
Elektronikuspénz-kibocsátó intézmény elektronikus pénz kibocsátási tevékenységének engedélyezése	0
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	9
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	0
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	0
Pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyének visszavonása	4
Tevékenységi kör módosítás engedélyezése	20
Vezető állású személy megválasztásának, kinevezésének engedélyezése	259
ebből: hitelintézet esetében	135
Vezető állású személy megválasztásának, kinevezésének elutasítása	0
Megbízási szerződés módosítás engedélyezése	182
Többes kiemelt közvetítői engedély	0
Többes ügynöki engedély	28
Alkuszi engedély	2
Jelzáloghitel közvetítéssel kapcsolatos határozatok	87
Engedély közvetítő igénybevételehez	37
Közvetítők tevékenységi engedélyét visszavonó határozat	62
Alapszabály módosítás engedélyezése	59
Egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	19
A befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	33
A befolyásoló részesedés megszerzésének elutasítása	1
Egyesülés, szétválás engedélyezése	4
Átalakulás engedélyezése	1
Devizakülföldi vállalkozásban befolyásszerzés engedélyezése	5
Állomány átruházás engedélyezése	3
CRR alapján kiadott határozatok	38
ezen belül:	
Működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó határozat	4
Hitelezési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó határozat	3
Elsődleges alapvető, továbbá kiegészítő alapvető, járulékos tőkeinstrumentumok csökkentése, visszafizetése, lehívása, visszaváltása vagy visszavásárlása engedélyezése	5
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	4
Egyéb határozat	41
Végzés	120
Összes határozat, végzés	1399

13. táblázat**A tőkepiaci szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	32
ebből: bírságot kiszabó határozat	27
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	13
Végzés	79
Bírságok összege (millió forint)	249,7
Engedélyezési határozatok/végzések	
Tevékenység (tevékenységi kör módosításának) engedélyezése	29
Tevékenységi engedély visszavonása	7
Szabályzatok jóváhagyása	27
Vezető állású személyek engedélyezése	134
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	1
Közvetítők törlése	181
Végzés	146
Egyéb határozat	116
Összes határozat, végzés	765

14. táblázat**A biztosítási szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	24
ebből: bírságot kiszabó határozat	23
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	55
Végzés	25
Bírságok összege (millió forint)	321,2
Engedélyezési határozatok/végzések	
Vezető tisztségviselő engedélyezése	61
Szakmai vezető engedélyezése	19
Tevékenységi engedélyt visszavonó	13
Egyéb határozat	38
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	3
Biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése	15
Függő hatályú döntés	0
Végzés	29
Összes határozat, végzés	282

15. táblázat**A pénztári szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	19
ebből: bírságot kiszabó határozat	17
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	4
Végzés	12
Bírság összege (millió forint)	17,7
Engedélyezési határozatok/végzések	
Vezető tisztségviselő engedélyezése	0
Szakmai vezető engedélyezése	0
Tevékenységi engedélyt visszavonó	0
Egyéb határozat	21
Függő hatályú döntés	0
Végzés	3
Összes határozat, végzés	59

4.4. PIACFELÜGYELET

Az MNB 2017. évi piacfelügyeleti tevékenysége keretében előírt intézkedésekre vonatkozó összefoglaló adatait a 16–17. táblázatok mutatják be.

16. táblázat**Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések***(darab)***Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések**

Piacfelügyeleti határozatok száma	31
ebből: bírságot kiszabó határozat	21
Piacfelügyeleti végzések száma	243
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos határozatok száma	37
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos végzések száma	3
Egyéb döntések	6
Piacfelügyeleti bírság összege (millió forint)	605,8
- engedély nélküli, illetve bejelentés hiányában végzett tevékenység miatt	465,0
- bennfentes kereskedelem és piacbefolyásolás miatt	140,8
- vállalatfelvásárlási szabályok megsértése miatt	0
Felügyeleti bírságok összege (millió forint)	45,7
- kibocsátók felügyelete során kiszabott	26,5
Bírságok összege (millió forint)	651,5
Összes határozat, végzés	320

17. táblázat**Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések***(darab)***Értékpapír kibocsátásával kapcsolatos engedélyezési intézkedések**

Kibocsátások száma	8
- részvény	0
- kötvény és jelzáloglevél program	8
Tőzsdei bevezetések száma	2
- részvény	1
- kötvény és jelzáloglevél	1
Kibocsátási határozatok száma	854
Végzések száma	19
Hiánypótlások száma	310
Összes határozat, végzés	1183

4.5. FOGYASZTÓVÉDELEM

A 18–19. táblázatok az MNB 2017. évi pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenységével kapcsolatos összefoglalót tartalmaznak.

18. táblázat**Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége, eljárások száma**

Intézmény típusa	Hivatalból indított célvizsgálat	Hivatalból indított fogyasztóvédelmi témavizsgálat	Hivatalból indított fogyasztóvédelmi témavizsgálat keretében ellenőrzött intézmények száma	Prudenciális területtel közös vizsgálat keretében végzett fogyasztóvédelmi vizsgálat	Fogyasztói kérelem alapján indult fogyasztóvédelmi vizsgálat
Hitelintézeti szektor, Bank	20	1	9	0	164
Hitelintézeti szektor, Takarékszövetkezet	5		7	0	6
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	9	2	16	0	32
Független pénzügyi közvetítők	0	0	0	0	6
Biztosítási szektor	5	3	16	8	93
Tőkepiaci szektor	3	0	0	5	4
Pénztári szektor	0	0	0	1	1
Összesen:	42	6	48	14	306

19. táblázat**Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége, eljárások eredménye**

Intézmény típusa	Pénzpiaci szektor	Biztosítási szektor	Tőkepiaci szektor	Pénztári szektor	Összesen
Összes végzés (darab)	359	181	13	6	559
ebből: érdemi	178	116	6	2	302
nem érdemi	181	65	7	4	257
Összes határozat (darab)	279	128	11	6	424
ebből: jogsértés nélküli	73	38	4	1	116
jogsértéssel érintett	206	90	7	5	308
Kiszabott fogyasztóvédelmi bírság (millió forint)	145,7	64,2	1,3	0,5	211,7

A 20–22. táblázatok a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ tevékenységével kapcsolatos főbb adatokat szemléltetik.

20. táblázat**A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek eloszlása beérkezési csatorna szerint**

Ügyfélmegkeresés csatornája	db	%
Levél	3 053	9,3
E-mail	5 546	16,8
Személyes	3 085	9,4
Telefon	21 243	64,5
Összesen	32 927	100,0

21. táblázat**Az ügyfélmegkeresések és kérelmek szektor szerint eloszlása**

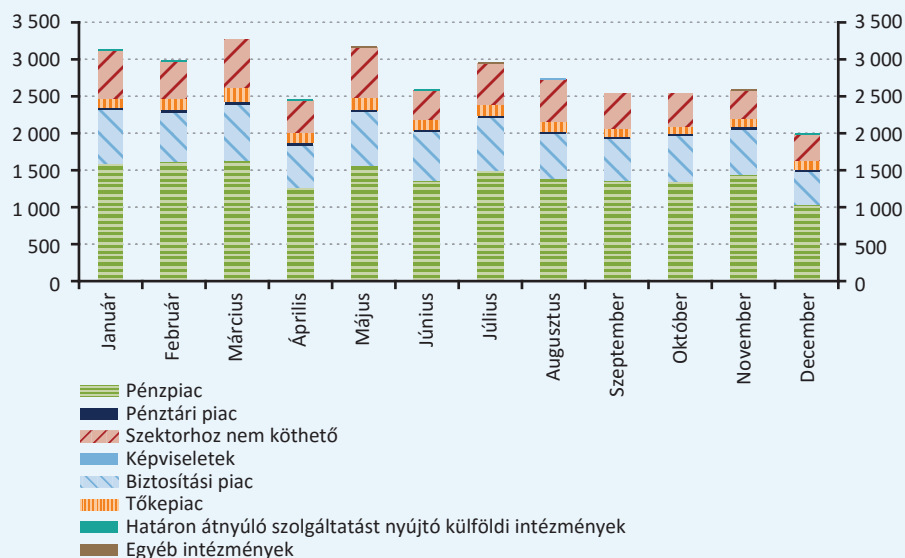
Ügyfélmegkeresések szektoronként	db	%
Pénzpiac	16 973	51,5
Biztosítás	7 858	23,9
Pénztár	254	0,8
Tőkepiac	1 732	5,3
Szektorhoz nem köthető	6 093	18,5
Határon átnyúló szolgáltatást nyújtó külföldi intézmények	12	0,0
Képviseltek	1	0,0
Egyéb intézmények	4	0,0
Összesen	32 927	100,0

22. táblázat**Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma szektor szerint, negyedéves bontásban**

Szektor	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	Összesen
Pénzpiac	4 799	4 167	4 216	3 791	16 973
Biztosítás	2 202	2 005	1 945	1 706	7 858
Pénztár	86	72	45	51	254
Tőkepiac	488	459	407	378	1 732
Szektorhoz nem köthető	1 788	1 481	1 622	1 202	6 093
Határon átnyúló szolgáltatást nyújtó külföldi intézmények	5	4	1	2	12
Képviseltek	0	0	1	0	1
Egyéb intézmények	0	2	1	1	4
Összesen	9 368	8 190	8 238	7 131	32 927

19. ábra

Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma, és szektor szerinti aránya havi bontásban

4.6. HATÓSÁGI PERKÉPVISELET

A hatósági perképviseleti tevékenység magában foglalja az MNB képviseletét a felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége keretében hozott hatósági döntéseivel kapcsolatos

peres és nem peres eljárásokban, a közérdekű igényérvényesítés körében, továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület képviseletét az annak határozata, vagy ajánlása hatályon kívül helyezése iránti perekben, és az ezen eljárásokra vonatkozó nyilvántartások vezetését.

23. táblázat

2017-ben indult ügyek típusuk és szektor szerint

Pertípus	db	%	Szektor	db	%
Közigazgatási peres	37	69,8	Pénzpiac	24	45,3
Nemperes	10	18,9	Tőkepiac	16	30,2
Nemperes (bírságot kiszabó végzés)	3	5,7	Biztosítás	12	22,6
PBT	3	5,7	Nem besorolható	1	1,9
Összesen	53	100,0	Összesen	53	100,0

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

AFCA: Ázsia Pénzügyi Együttműködési Szövetség (Asia Financial Cooperation Association)

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BISZ Zrt.: BISZ Központi Hitelinformációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

CCB: anticiklikus tőkepufferráta (Countercyclical Capital Buffer)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

HIRS: hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere (IRS) ügylet

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KESZ: Kincstári Egységes Számla

KHR: Központi Hitelinformációs Rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LCR: likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio)

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MNB: Magyar Nemzeti Bank

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

NTP: Növekedéstámogató Program

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

PHP: Piaci Hitelprogram

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

SRB: rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer)

SRM: egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

SZHISZ: Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

FOGALMAK MAGYARÁZATA

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, amely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

CRR (Capital Requirement Regulation): Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete, amely a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményeket határozza meg.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizawap-állomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizawapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacsere-lését foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM–II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM–II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál ± 15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizawapügylet.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatlábfutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizawapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, amelyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB-tv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Omnibus II. irányelv: lásd Szolvencia II. irányelv

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzpiaci alapok: a pénzpiaci alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzpiaci eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzpiaci eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzpiaci eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv: a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A biztosítók új, kockázat alapú, hárompilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények, és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, amelyre támaszkodva a felügyelvek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetéseképtelenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 1-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv (2012/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átvívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

Tomnext ügylet: egynapos betét vagy deviza ügylet, amely az üzletkötést követő első munkanapon indul és az azt követő munkanapon zárul le.

VaR (value at risk): kockáztatott érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2017. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Deloitte Könyvvizsgáló
és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest,
Dózsa György út 84/C
Levélcím: 1438 Budapest, Pf. 471

Tel: +36 (1) 428-6800
Fax: +36 (1) 428-6801
www.deloitte.hu

Bejegyezte:
Fővárosi Törvényszék Cégbírósága
Cg.: 01-09-071057

FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉS

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa részére

Vélemény

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank (a „Bank”) 2017. évi éves beszámolójának könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2017. december 31-i fordulónapra készített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 9.307.752 millió Ft, a tárgyévi eredmény 38.293 millió Ft nyereség –, és az ugyanezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint a mellékelt éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Bank 2017. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Magyarországon hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénnyel (a „számviteli törvény”) összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálataért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Banktól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara „A könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzata”-ban, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete által kiadott „Könyvvizsgálók Etikai Kódexe”-ben (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb kérdések

Az előző évi éves beszámolót másik könyvvizsgáló auditálta. A 2017. április 24-én kiadott könyvvizsgáló jelentése korlátozás nélküli könyvvizsgálói véleményt tartalmazott.

Egyéb információk: Az üzleti jelentés

Az egyéb információk a Bank 2017. évi üzleti jelentéséből állnak. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A független könyvvizsgálói jelentésünk „Vélemény” szakaszában az éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik az üzleti jelentésre.

Az éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk az üzleti jelentés átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy az üzleti jelentés lényegesen ellentmond-e az éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy az lényeges hibás állítást tartalmaz.

A számviteli törvény alapján a mi felelősségünk továbbá annak megítélése, hogy az üzleti jelentés a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban van-e, és erről, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjáról vélemény nyilvánítása.

Véleményünk szerint a Bank 2017. évi üzleti jelentése minden lényeges vonatkozásban összhangban van a Bank 2017. évi éves beszámolójával és a számviteli törvény vonatkozó előírásaival. Mivel egyéb más jogszabály a Bank számára nem ír elő további követelményeket az üzleti jelentésre, ezért e tekintetben nem mondunk véleményt.

A fentiekén túl a Bankról és annak környezetéről megszerzett ismereteink alapján jelentést kell tennünk arról, hogy a tudomásunkra jutott-e bármely lényegesnek tekinthető hibás közlés (lényeges hibás állítás) az üzleti jelentésben, és ha igen, akkor a szóban forgó hibás közlés (hibás állítás) milyen jellegű. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége az éves beszámolóért

A vezetés felelős az éves beszámolónak a számviteli törvénnyel összhangban történő és a valós bemutatás követelményének megfelelő elkészítéséért, valamint az olyan belső kontrollért, amelyet a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítástól mentes éves beszámoló elkészítése.

Az éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Banknak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállításáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Bank pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy az éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha észszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

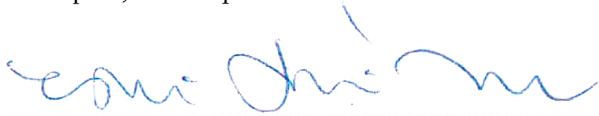
A Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok szerinti könyvvizsgálat egésze során szakmai megítélést alkalmazunk és szakmai szkepticizmust tartunk fenn.

Továbbá:

- Azonosítjuk és felmérjük az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak a kockázatait, kialakítjuk és végrehajtjuk az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat, valamint elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk a véleményünk megalapozásához. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának a kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek észszerűségét.
- Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállítása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Bank vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet az éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősíteniünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Bank nem tudja a vállalkozást folytatni.
- Értékeljük az éves beszámoló átfogó bemutatását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Az irányítással megbízott személyek tudomására hozzuk - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Bank által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is, ha voltak ilyenek.

Budapest, 2018. április 23.

Nagyváradiné Szépfalvi Zsuzsanna
A Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. képviselőjeként
illetve mint kamarai tag könyvvizsgáló

Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest Dózsa György út 84/C.
Nyilvántartási szám: 000083

Kamarai tag könyvvizsgálói tagszám: 005313

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2016.12.31	2017.12.31	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	1 590 537	1 285 030	-305 507
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	39 178	39 178	0
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 548 530	1 242 519	-306 011
4.10.	3. Egyéb követelések	2 829	3 333	504
	II. Követelések devizában	8 286 460	7 879 638	-406 822
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	7 557 282	7 228 962	-328 320
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	62	2 490	2 428
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	729 116	648 186	-80 930
	III. Banküzemi eszközök	108 684	79 533	-29 151
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	108 271	75 361	-32 910
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	69 220	63 551	-5 669
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	10 054 901	9 307 752	-747 149
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2016.12.31	2017.12.31	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	7 833 804	7 521 201	-312 603
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	785 648	380 874	-404 774
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	2 408 122	1 963 446	-444 676
	ebből: az irányadó eszköz*	899 987	74 977	-825 010
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	4 580 614	5 113 983	533 369
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	59 420	62 898	3 478
	VII. Kötelezettségek devizában	1 798 115	1 454 373	-343 742
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	544 616	397 402	-147 214
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	75 866	16 599	-59 267
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 177 633	1 040 372	-137 261
4.13.	VIII. Céltartalék	689	641	-48
	IX. Banküzem egyéb forrásai	17 847	45 318	27 471
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	32 483	43 847	11 364
4.15.	XI. Saját tőke	371 963	242 372	-129 591
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	107 869	162 150	54 281
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	182 459	28 010	-154 449
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	17 354	3 919	-13 435
	6. Tárgyévi eredmény	54 281	38 293	-15 988
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	10 054 901	9 307 752	-747 149

* Az irányadó eszköz a három hónapos futamidejű MNB-betét 2015. szeptember 23-tól.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2016	2017	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	17 406	25 568	8 162
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	329	59	-270
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	3 981	1 070	-2 911
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	124	29	-95
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	12 972	24 410	11 438
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	154 036	132 003	-22 033
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	78 010	57 291	-20 719
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	1	1
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	76 026	74 711	-1 315
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltásból származó bevételek	117 716	70 306	-47 410
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	23 700	6 743	-16 957
4.21.	V. Egyéb bevételek	17 250	17 082	-168
	1. Jutalékbevételek	941	1 087	146
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 634	4 055	2 421
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	14 675	11 940	-2 735
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	1 569	265	-1 304
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	520	193	-327
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	1 337	20 977	19 640
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	333 534	273 137	-60 397

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2016	2017	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	45 866	13 823	-32 043
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	5 680	4	-5 676
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	32 853	11 189	-21 664
	ebből: az irányadó eszköz kamatráfordításai	23 535	5 024	-18 511
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	89	36	-53
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	7 244	2 594	-4 650
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	141 203	133 074	-8 129
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	-1 845	-2 201	-356
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-173	-118	55
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 233	8 149	4 916
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	139 988	127 244	-12 744
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltásból származó ráfordítások	22 627	8 913	-13 714
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	14 163	12 544	-1 619
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	6 854	5 571	-1 283
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	5 263	5 366	103
	1. Jutalékráfordítások	693	689	-4
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 570	4 677	107
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	280	218	-62
4.13.	XVII. Értékvesztés	5 966	15	-5 951
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	37 031	55 320	18 289
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	279 253	234 844	-44 409
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	54 281	38 293	-15 988

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB-tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolókéészítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB első célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a II. negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2018. január 22. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB-tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős nemzetgazdasági miniszternek egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban számol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Nagyváradiné Szépfalvi Zsuzsanna (Deloitte Kft.), kamarai tagsági száma: 005313.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, regisztrációs száma: 194599.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéset az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni, ha a veszteségjellegű különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNB-tv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben) vett csökkenése keletkeztet. A realizált eredmény a nettó devizapozíció változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratakor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (például adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2017.12.31
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10–50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelte és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5–33
Számítástechnikai berendezések	9–33
Emissziós gépek	5–33
Műszerek, mérőeszközök	9–33
Bankbiztonsági eszközök	2–33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–33

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (például telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2017. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2017-ben az MNB nyeresége 38,3 milliárd forint volt. Ehhez az eredményhez a jegybankmérleg összehúzódása és az alacsony tartott jegybanki alapkamat egyaránt hozzájárult. A legjelentősebb eredménytétel 2017-ben is a deviza-árfolyam-változásból származó eredmény volt. Az MNB által jegyzett hivatalos euro devizaárfolyam 2017 folyamán végig gyengébb volt az átlagos bekerülési árfolyamnál, a két árfolyam különbsége 2017 végére csökkent és a két árfolyam eltérésének átlagos szintje is alacsonyabb volt. Ezzel és a devizaeladások csökkenő volumenével indokolható, hogy kevesebb (61,4 milliárd forint) árfolyam- és konverziós nyereséget realizált az MNB 2017-ben.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – mint nem realizált átértékelési eredmény – 2016. december 31-hez képest 154,4 milliárd forinttal csökkent, 2017 végén 28 milliárd forint volt. A teljes nettó átértékelési hatás 93,1 milliárd forint veszteséget mutatott.

Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2017. december 31-én 9307,8 milliárd forint volt, ami a 2016 végi 10 054,9 milliárd forinthez képest 7,4 százalékos csökkenést jelent. A jegybankmérleg összehúzódását eszközoldalon a devizatartalék állományának csökkenése és forinthitel lejáratok (értékpapírfedezet mellett nyújtott hitelek és NHP hitelek) okozták. Forrásoldalon a hitelintézetek három hónapos pénzügyi betéteinek állománya – a mennyiségi korlátozással összhangban – jelentős mértékben csökkent, mértékét valamelyest mérsékelte az egyéb hitelintézeti betétek állományának növekedése. Alacsonyabb lett a költségvetés forint- és devizabetétállománya, valamint az egyéb devizaforrások nagysága. A jegybank saját tőkéje a forintárfolyam kiegyenlítési tartalék miatt csökkent 2016 végéhez képest. A forgalomban lévő készpénz állománya ugyanakkor növekedést mutatott.

2017-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény – az elmúlt évek vesztesége után – nyereségbe fordult. A 2017. évi 10,7 milliárd forint nyereség 26,3 milliárd forint javulást jelentett 2016-hoz képest. Az önfinanszírozási program és a devizahitelek forintosításához kapcsolódó swapügyletek lejáratára miatti mérleg-összehúzódás a devizatartalék csökkenésével, valamint a tartalékokat finanszírozó forintforrások állományának visszaesésével járt, amelyek együtt kedvező hatást gyakoroltak a kamateredményre. Emellett az átlagos forint kamatszint csökkenése is javította az eredményt. A forint kamateredmény pozitívba fordult, 11,7 milliárd forint nyereség volt. A deviza kamateredmény 13,9 milliárd forintos visszaesését elsősorban a devizatartalék csökkenő szintje és az alacsonyabb devizahozamok miatti kamatbevétel kiesés okozta.

A pénzügyi műveleteken 1,2 milliárd forint nyereség realizálódott 2017-ben. A 15,7 milliárd forintos visszaesést az enyhén emelkedő devizapiaci hozamok okozták.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.11. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor forint állampapírt tartalmaz, melynek állománya nem változott, 2017 végén is 39,2 milliárd forint volt. A portfólió egy 5 éven túli lejáratú államadóssági kötvényből áll.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2016 végén, sem 2017 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizawapügyletek nettó egyenlege kötelezettség jellegű, ezért a központi költségvetés devizabetétei között került kimutatásra (lásd 4.5.pont).

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	785 157	380 383	–404 774
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	433	433	0
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	785 648	380 874	–404 774

millió forint

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 2017. december végén 380,9 milliárd forint volt, ez 404,8 milliárd forinttal csökkent 2016 végéhez viszonyítva. A változás a KESZ állományában következett be, amit részben a szokásosnál magasabb 2016 végi állomány, részben a 2017. évi folyamatok magyarázzák. Többek között a költségvetés

devizabetétének év eleji feltöltése, egy májusban lejáró ÁKK-devizakötvény törlesztése, uniós források megelőlegezése miatt csökkent az állomány, míg az EU Bizottságtól származó transferek átmeneti állománynövekedést okoztak december folyamán.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	354 385	308 685	-45 700
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	190 231	88 717	-101 514
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	544 616	397 402	-147 214

A központi költségvetés devizabetéteinek állománya 2017. december 31-én 308,7 milliárd forint, 2016 végéhez képest 45,7 milliárd forintos csökkenést mutatott. Az ÁKK devizabetétállományát forintszámlája terhére folyamatosan töltögette az év folyamán, a csökkenés a júliusban lejáró devizakötvény törlesztésének következménye.

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között csak az euro/dollár kamatozó devizaswap ügyleteknek volt nyitott állománya a vizsgált időpontokban. A 101,5 milliárd forintos állománycsökkenést elsősorban a keresztárfolyamok változása okozta.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	– 1 éven belüli	354 385	319 190	-35 195
	– 1–5 éves	44 840	26 840	-18 000
	– 5 éven túli	145 391	51 372	-94 019
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	544 616	397 402	-147 214

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	-746 470	-341 696	404 774
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-544 616	-397 402	147 214
	Összesen	-1 291 086	-739 098	551 988

4.7. A HITELINTÉZETEKKE SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	120 000	13 225	–106 775
	Jelzáloglevelek	10 823	10 326	–497
	NHP refinanszírozási hitelek	1 415 028	1 216 725	–198 303
	Egyéb hitelintézeti követelések	2 679	2 243	–436
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 548 530	1 242 519	–306 011

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2017 végén 1242,5 milliárd forint volt. Az egy évvel korábbi állományhoz képest 306 milliárd forint csökkenést mutat, ami több tétel együttes hatásával magyarázható.

Az átmeneti eszközként – 2013. június 1-jén – indított NHP teljesítette a meghirdetésekor kitűzött növekedési és piacépítési célokat, így 2016 elejétől fokozatosan kivezetésre került, 2017. március 31-én a program le is zárult. Az NHP-val párhuzamosan elindult a 2015 novemberében meghirdetett Növekedéstámogató Program (NTP), amely a bankok piaci alapú hitelezésre való visszatérését hivatott segíteni. A program keretében a jegybank 0 százalékos kamattal mellett biztosít refinanszírozást a hitelintézeteknek. Az NHP I. és II. pillérben nyújtott refinanszírozási hitelek állománya – a törlesztéseket levonva – összesen 1216,7 milliárd forint volt 2017. december 31-én. A teljes állományon belül – a törlesztéseket is figyelembe véve – az első szakasz állománya 194 milliárd forint, a másodiké 503,1 milliárd forint, a harmadiké 507 milliárd forint, amíg az NHP+ állománya 12,6 milliárd forint volt. Az MNB a normál jegybankképes értékpapírokon felül fedezetként elfogadta a finanszírozott kkv-hiteleket is. Az MNB javára zárolt biztosítékok elfogadási értékének fedeznie kell az MNB hitelkövetelését az adott hitelintézettel szemben.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állománya 106,8 milliárd forint csökkenést mutatott 2016 végéhez képest. A tenderes hiteleknek nem volt állománya 2017. december 31-én, ami 120 milliárd forintos csökkenést jelentett, amíg a hitelintézeteknek nyújtott O/N hitelek állománya 13,2 milliárd forintot tett ki. A jelzáloglevelek állománya lejárat miatt csökkent. Az egyéb hitelintézeti követelések sor felszámolási eljárás alatt álló bankkal szembeni lejárt követelés értékvesztéssel csökkentett állományát tartalmazza.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
1.	– lejárt	2 679	2 243	–436
2.	– 1 éven belüli	186 791	127 616	–59 175
3.	– 1–5 év	610 148	371 173	–238 975
4.	– 5 éven túli	748 912	741 487	–7 425
5.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3+4)	1 548 530	1 242 519	–306 011

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	631 835	673 186	41 351
	Három hónapos pénzüpi betétek	899 987	74 977	-825 010
	Egyéb betétek	876 300	1 215 283	338 983
VI.2.	Hitelintézetek betétei	2 408 122	1 963 446	-444 676

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, likviditást lekötő eszközök és a hitelintézetek által kötelezően elhelyezett tartalékok jelennek meg, amelyek éven belüli lejáratúak. Az ügyletek összesített állománya 2017. december 31-én 1963,4 milliárd forint volt. Az irányadó eszközként funkcionáló három hónapos betétek állománya 825 milliárd forinttal csökkent. Ezeket a fix kamatozású eszközöket tendereken értékesíti az MNB, a betétek kamatlába megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal. A három hónapos betétek állományára 2016 szeptemberétől kezdődően állapított meg az MNB felső mennyiségi korlátot, amelynek nagysága fokozatosan csökkent, 2017 végére 75 milliárd forint lett az állomány. Az egynapos betétek állománya 339 milliárd forinttal nőtt 2016 végéhez képest.

4.8. A HITELINTÉZETEKKEK SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-859 592	-720 927	138 665
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-75 804	-14 109	61 695
	Összesen	-935 396	-735 036	200 360

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek csökkenése 200,4 milliárd forinttal javította a pozíciót, 2017 végén 735 milliárd forint nettó kötelezettséget mutatott. Ezen belül a nettó forintpozíció 138,7 milliárd forinttal 720,9 milliárd forintra javult. A pozíció javulása alapvetően a három hónapos betétek mennyiségi korlátozással összhangban végrehajtott csökkenésével függött össze, amit részben ellensúlyozott az egynapos betétek állományának emelkedése, valamint az NHP keretében és az értékpapír fedezet mellett nyújtott hitelek állományának lejárat miatti csökkenése.

A hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek nettó állománya a lekötött devizabetéteken túl a velük kötött és az időszak végén nyitott devizawap ügyleteket tartalmazza. Összevont állományuk 2016 végéhez képest 61,7 milliárd forinttal javult, 2017. december 31-én 14,1 milliárd forint volt. Ezen belül a belföldi hitelintézetek által az MNB-nél kamatozó betétszámlán elhelyezett devizák összesített állománya 55,9 milliárd forinttal volt kevesebb 2017 végén, ami javította a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
1.	– 1 éven belüli	62	2 490	2 428
2.	– 1–5 éves	0	0	0
3.	– 5 éven túli	0	0	0
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	62	2 490	2 428
5.	– 1 éven belüli	75 507	15 903	–59 604
6.	– 1–5 éves	–9	–3	6
7.	– 5 éven túli	368	699	331
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	75 866	16 599	–59 267
9.	Nettó devizapozíció (4–8)	–75 804	–14 109	61 695

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK**Állományok forintban**

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Aranykészlet	0	33 185	33 185
	IMF szabad kvóta	117 772	110 034	–7 738
	Devizabetét	1 648 649	1 966 459	317 810
	Deviza-értékpapírok	5 787 115	5 037 808	–749 307
	Deviza-repoügyletek állománya	3 746	81 476	77 730
II.1.	Arany- és devizatartalék	7 557 282	7 228 962	–328 320

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2017. december 31-én 7229 milliárd forint volt, ami 328,3 milliárd forinttal alacsonyabb a 2016. év végénél. 2017-ben az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek és a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswap tenderek növelték a tartalékot. Csökkentette viszont a devizatartalék állományát az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveleteinek összessége; a MÁK devizabefolyásainak és -kifizetéseinek nettó egyenlege; a lakossági devizahitelek forintosításához és az NHP harmadik szakaszának devizapillérehez nyújtott kamatozó devizaswapok egy részének lejáratát és lezárását, valamint a keresztárfolyamok változását. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 1 milliárd euróval csökkent 2017. december 31-re.

Az aranykészlet állományváltozásának oka, hogy az aranyra szóló követelés helyett 2016 decemberében kötött arany-deviza swapügylet 2017 elején lejárt, új ügylet megkötésére nem került sor. (2016 végén a derivatív jellegű aranyra szóló követelés a II.4. Egyéb devizakövetelések soron szerepelt, lásd 4.10.pont.)

A deviza-értékpapírok 2017. december 31-i állományából 318,4 milliárd forint értéket (összesen 6,3 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	8 996	8 817	-179
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	2 552	3 044	492
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	11 548	11 861	313
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-8 719	-8 528	191
I.3.	Egyéb forintkövetelések	2 829	3 333	504

A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 8,8 milliárd forint volt 2017. december 31-én, melynek 96,7 százalékára – az MNB belső minősítési szabályozásának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 3 milliárd forintba emelkedett 2017 végére.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	645 754	603 324	-42 430
	Külföldi fedezeti ügyletek*	81 951	44 862	-37 089
	Egyéb	1 411	0	-1 411
II.4.	Egyéb devizakövetelések	729 116	648 186	-80 930

*A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 6,6 százalékos erősödése miatt csökkent.

A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magába, amely 2016 végén tartalmazza még a 4.9. pontban említett arany–deviza swapügyletet is.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	50 029	55 169	5 140
	Egyéb kötelezettségek	9 391	7 729	-1 662
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	59 420	62 898	3 478

A nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei sor döntően az Európai Bizottság forintbetétét tartalmazza.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	IMF-betétek	1 035 803	967 744	-68 059
	Külföldi betétek és hitelek	141 112	70 957	-70 155
	Külföldi fedezeti ügyletek*	4	1 306	1 302
	Egyéb kötelezettségek	714	365	-349
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 177 633	1 040 372	-137 261

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2017. december 31-én 1040,4 milliárd forint volt, ami 137,3 milliárd forinttal volt kevesebb a 2016 végi állományhoz képest. Az IMF-betétek állományának árfolyamváltozása 68 milliárd forint visszaesséssel járt. A külföldi betétek 70,2 milliárd forintos állománycsökkenését alapvetően a piaci értékelésbe bevont határidős ügyletek volumenének csökkenése okozta, ami az ügyletek piaci értékkülönbszétének pénzügyi rendezésére szolgáló mark to market betétek állományának változásában mutatkozott meg.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	– 1 éven belüli	787 152	674 749	-112 403
	– 1–5 éves	0	1 203	1 203
	– 5 éven túli	0	0	0
	– lejárat nélküli	390 481	364 420	-26 061
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 177 633	1 040 372	-137 261

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a csökkenést az árfolyamváltozás okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
1.	- EUR	103 687	13 479	-90 208
2.	- USD	19 740	9 162	-10 578
3.	- JPY	-14 619	-125 982	-111 363
4.	- SDR	429 720	361 661	-68 059
5.	- Egyéb	639 101	780 746	141 645
6.	Egyéb devizakötelezettségek	1 177 629	1 039 066	-138 563

Az egyéb soron szereplő 780,7 milliárd forintos 2017. év végi állomány túlnyomórészt az IMF-kvóta ártértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (összesen 27,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (9 milliárd forint külföldi és 38,9 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások összesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Értéktár Program eszközei	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2016. 12. 31.	12 815	528	28 076	17 158	9 430	241	325	68 573
Üzembe helyezés/ Beszerzés	2 349	38	251	1 410	538	1	386	4 973
Térítés nélküli eszközátvétel			20	146				166
Egyéb növekedés/ Átsorolás	212							212
Selejt	-188			-1				-189
Eladás			-15 382	-3 177				-18 559
Térítés nélküli eszközátadás				-422				-422
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-1	-21		-284				-306
2017. 12. 31.	15 187	545	12 965	14 830	9 968	242	711	54 448
Értékcsökkenés részletezése								
2016. 12. 31.	10 384	0	5 566	10 866	0	0	0	26 816
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	1 203		716	1 380				3 299
Átsorolás miatti növekedés	61							61
Állományból történő kivezetés	-189		-1 425	-1 494				-3 108
Átsorolás miatti csökkenés				-61				-61
2017. 12. 31.	11 459	0	4 857	10 691	0	0	0	27 007
Nettó érték								
2016. 12. 31.	2 431	528	22 510	6 292	9 430	241	325	41 757
2017. 12. 31.	3 728	545	8 108	4 139	9 968	242	711	27 441
Változás	1 297	17	-14 402	-2 153	538	1	386	-14 316

Az Eiffel Palace eladásához kapcsolódóan 2017 szeptemberében kivezetésre került nettó könyv szerinti értéken 14 milliárd forint értékű ingatlan, illetve az egyéb berendezések közül 2,1 milliárd forint értékű tárgyi eszköz.

Az állami tulajdonban lévő vagyonekezelte ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó értéke 2017. december 31-én 63 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2016.12.31.	2017.12.31.	2016.12.31.	2017.12.31.	2016	2017
BIS	1,43	1,43	7850	7264	734	977
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,38	1,38	1742	1737	-	-
<i>ezer EUR</i>			5601	5601		
SWIFT	0,03	0,03	14	14	0	0
<i>ezer EUR</i>			46,4	46,4		
Befektetések összesen			9606	9015	734	977

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2017. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Lietuvos banka	44 729	44 729	0,4132
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 619 885	7 619 885	70,3915
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Națională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 205 122	120 192	29,6085
Összes NKB	10 825 007	7 740 077	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, illetve tőkeemelés során.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2017. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro (1,7 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2016.12.31.	2017.12.31.	2016.12.31.	2017.12.31.	2016	2017
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	10 627	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	80	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	0,0	19 298	0	0	0
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	100,0	100,0	569	665	0	0
MNB-Biztonsági Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	100,0	100,0	740	740	0	863
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	9 779	9 779	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	81,4	81,4	14 619	14 619	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,2	0,2	7	7	0	0
Befektetések összesen			56 907	38 905	80	863

Belföldi befektetések részesedései

millió forint

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2017.12.31.	2017.12.31.
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	1 823
	Budapest Institute of Banking Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	100,0	80
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,7	1 823

A Pénzjegynyomda Zrt. a forintbankjegyek mellett okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések, beruházások lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok korszerű, biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a fejlesztett forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és kiváló minőségben történő gyártása, a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban pedig a versenyelőnyökre építő fokozott piaci jelenlét. A forint bankjegyek korszerűsítését célzó csereprogram ideje alatt (2013–2019) a társaság valamennyi erőforrását a fejlesztett bankjegyek előállításához rendeli, ezen túlmenően a meghatározó hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is stabilizálta részvételét a 2022-ig tartó szerződéses időszakokra. Ennek keretében a 2015-ben létesített új telephelyen a kártyagyártás, az utalványok nyomtatása, valamint a zárjegyek előállítása mellett 2017 IV. negyedévével új tevékenységként elindult az útlevelek és más hazai okmányok megszemélyesítése, valamint az E-személyigazolvány gyártása. A befektetés értéke 2017 januárjában 11,8 milliárd forintra módosult a beruházásokhoz szükséges 1,2 milliárd forintos tőkeemelés hatására. A nyomda leányvállalata – a **Diósgyőri Papírgyár Zrt.** (DIPA Zrt.) – az ország egyedüli biztonsági papírgyártója. A DIPA fő feladata a hazai bankjegy alappapírok megfelelő minőségű, mennyiségű és határidőre történő előállítása. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegy-alappapíron túl a DIPA állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének alappapírját, jegy-alappapírokat, számos ország útlevelének papírját és különböző okmányok alappapírját, amelyekhez komplex biztonsági megoldásokat biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit, ezáltal biztosítani a tulajdonos számára a hatékonyan működő befektetést. 2017 szeptemberétől az MNB gyakorlatához illeszkedő, egységes iránymutatás került kialakításra a társaságok működését, gazdálkodását illetően.

A Magyar Pénzverő Zrt. elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzermék előállítása. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmeket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és import befektetési-arany termékeket.

A Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.) kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását, kockázati tőkealapok megszüntetését, valamint szükség esetén a pénzügyi szervezetek szanálásával összefüggő, közreműködői és tanácsadói jellegű részfeladatokat. Ellátja továbbá a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztosi feladatokat. A PSFN Kft. feladata a válsághelyzetbe került pénzügyi szervezetek kezelése, ennek érdekében az operatív irányításuk ellátása, valamint adott esetben zökkenőmentes kivezetése a pénzügyi közvetítőrendszerből. A társaság közfeladatának ellátása keretében szükség esetén kijelöli – az MNB felügyeleti

intézkedése alapján közvetlen szakmai kontrollt és átvilágítást igénylő pénzügyi szervezetek részleges vagy teljes irányítását átvevő – felügyeleti biztosokat. Amennyiben megállapításra kerül, hogy az MNB felügyeleti intézkedéseivel vagy felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, a szervezethez tartozó szakemberek végzik kizárólagos jogkörrel a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások célja, hogy a pénzügyi szervezetek engedélyének visszavonását követően, a fizetéseképtelenségi eljárás befejezését megelőzően a hitelezők érdekei megvalósuljanak, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybevevők érdekeit védve látja el. Határozott célkitűzése, hogy a hitelintézetek, a pénzügyi vállalkozások, a biztosítók, a tőkepiaci intézmények, a pénztárak és más pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint, a prudencia és a transzparencia elvének érvényre jutása mellett menjen végbe, illetve, hogy a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a pénzügyi fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerülhessenek. A folyamatos szervezeti, szabályozási és infrastrukturális fejlesztéseknek kell szolgálniuk azt is, hogy a PSFN Kft. biztosítsa a közvélemény megfelelő és hatékony tájékoztatását, valamint a pénzügyi közvetítőrendszerbe vetett bizalom erősítését.

A **Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt.**-ben (MARK Zrt.) lévő részesedését az MNB 2017. június 30-án értékesítette, így a befektetés kivezetésre került a mérlegből. A jegybank az elmúlt években számos célzott intézkedéssel segítette a bankrendszert a vállalati hitelportfólió tisztításában. Ennek részeként az MNB létrehozta a MARK Zrt.-t, amely keresleti oldalról katalizálta a piacot, felhívva a befektetők figyelmét és érdemben növelve a keresletet a magyar nemteljesítő eszközök iránt. A MARK Zrt. elindulása mentén ugyanis javult az információ minősége, valamint felépült a kellő szolgáltatási kapacitás, amelyek kulcsfontosságúak ezen a piacon. A végeredmény pedig nagymértékben elősegítette a nemteljesítő kereskedelmi célú hitelek bankrendszerből való kikerülését. Mivel közel a felére csökkent a bankrendszer vállalati nemteljesítő hiteleinek aránya, – amely ma már alacsony szintnek tekinthető – a fennmaradó állományt már a piac is képes kezelni, így az MNB a MARK Zrt. piaci értékesítése mellett döntött. A kiírt pályázat során az APS Investment s.r.o. került kiválasztásra. Az eladást megelőzően az MNB a MARK Zrt. alaptőkéjét az 50 millió forintos törvényi minimumra csökkentette, a jegyzett tőke arányosan végrehajtott kivonásából származó 19,3 milliárd forint májusban befolyt az MNB számlájára.

Az **MNB-Jóléti Humán Szolgáltató és Üzemeltető Kft.** feladata a Tiszaroffi Képzési és Szabadidőközpont fenntartása és üzemeltetése, valamint az MNB által meghatározott üdültetési és egyéb szolgáltatások – konferenciák, oktatások, továbbképzések, kihelyezett testületi ülések – nevezett helyszínen történő, magas színvonalú biztosítása. A társaság üzemelteti továbbá a munkahelyi büféket az MNB munkavállalói számára, valamint az MNB, mint tulajdonos részére egyéb szolgáltatásokat is nyújt (például: catering, Teátrum üzemeltetése). A befektetés könyv szerinti értéke az év közbeni 96 millió forintos tőkeemelés hatására 2017 végére 665 millió forintra módosult.

Az **MNB-Biztonsági Zrt.** – a megkötött Szolgáltatási szerződésnek megfelelő tartalommal – folyamatosan végzi az élőerős őrzésvédelmi tevékenységet. Ennek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzz szállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB-Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl – személy- és vagyonőrök biztosításával – a jegybank részére őrzésvédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát. A személy- és vagyonőri tevékenység 2016-ban kiegészült biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kíséresi feladataival. 2017-ben a Szolgáltatási szerződés módosítása értelmében az MNB-Biztonsági Zrt. jegybank részére nyújtott szolgáltatási köre két új tevékenységgel bővült: 2017. április 1-től az őrzésvédelmi tevékenységhez, illetve a jegybank által ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődő értékelő-elemzői és tanácsadói tevékenységet végez, valamint 2017 októberétől biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt a jegybank részére. Az MNB-Biztonsági Zrt. az MNB-n kívül harmadik fél számára nem nyújt szolgáltatást. Az MNB-Biztonsági Zrt. a jegybank Bankbiztonsági igazgatóságával együttműködve átstrukturálta az őrzésvédelem rendszerét, amelynek eredményeképpen különválasztásra kerültek a fegyveres biztonsági őrséggel, illetve a fizikai biztonsági fejlesztések meglátéban személy- és vagyonőrökkel őrzendő őrzési helyek. Az őrzésvédelmi rendszer átstrukturálásának következtében a fegyveres biztonsági őrség létszáma csökkent, amelyet az Országos Rendőr-főkapitányság határozatával jóváhagyott.

A **GIRO Zrt.** jegybanki tulajdonba kerülésével az MNB-nek lehetősége nyílt közvetlenül érvényesíteni az elektronikus pénzforgalom fejlesztésére irányuló elképzeléseit. A társaság üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert. Stratégiájában kiemelt célként szerepel a stabil, biztonságos működés; a jelenlegi elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új elszámolásforgalmi szolgáltatások bevezetése; valamint

az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. Ezzel összhangban a társaság a bankközi átutalások díjait két lépésben 2015 és 2016 során összességében 27 százalékkal csökkentette a jegybanki tulajdonszerzés előtti árakhoz képest, valamint több a fizetés forgalom gyorsítását célzó fejlesztést hajtott végre, új szolgáltatásokat vezetett be. A fizetési műveletek lebonyolításának további gyorsítása, valamint elektronikus fizetési módok használati lehetőségeinek a lehető legtöbb fizetési helyzetre történő kiszélesítése érdekében 2017 első félévében megkezdődött az azonnali fizetési infrastruktúra létrehozása. Az új fizetési rendszerrel a nap 24 órájában, az év minden napján maximum öt másodperc alatt teljesíthetőek lesznek a fizetések és a rendszer széles körben lehetőséget fog biztosítani kiegészítő szolgáltatások ráépítésére. Az ügyfeleknek másodlagos számlaazonosítók (például: mobilszám, e-mail cím, valamilyen állami azonosító) használatával is lehet majd átutalásokat indítani, a jelenlegi fizetési számlaszámok megjelölése helyett. Az azonnali fizetési rendszer indulása a tervek szerint 2019 júliusában fog megtörténni.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.**-ben (BÉT) az MNB tulajdoni hányada 2017. december 31-ig nem változott, továbbra is 81,35 százalék. Az MNB alapvető célja a piacfejlesztés és a megfelelő méretű és hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diversifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2020-ig szóló stratégiai irányvonalát képezik: a sikeres tőzsdei bevezetések, a piacszerkezet megújítása, a befektetői bázis és a nemzetközi kapcsolatok erősítése, valamint ezekhez kapcsolódóan a kormányzati támogatás elmélyítése. A befektetői bázis szélesítését, valamint a hazai tőzsde keresleti-kínálati és likviditási feltételeinek vonzóbbá tételét célzó stratégia egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszer kialakításához, a kamattranzmisszió javításához, és a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén a gazdaság további kifehéredéséhez járulhat hozzá. 2017-ben a részvénypiaci állomány növekedése két új részvény bevezetésével, illetve alaptőke-emeléseken keresztül is megvalósult. A részvénypiaci tranzakciókon túl 2017 során számos hitelpapír, strukturált termék és befektetési jegy tőzsdei bevezetésére is sor került. A BÉT a befektetők információellátottságának növelését és a likviditás támogatását célzó elemzési-árjegyzési programot indított, illetve az MNB-vel közreműködve új jelzáloglevél indexeket hozott létre. A piacszerkezet fejlesztést segítette továbbá a középvállalatokat támogató új piac, az Xtend platform elindítása, a Kijelölt Tanácsadók – azaz a NOMAD-ok (Nominated Advisor) – intézményének megvalósítása, valamint a szabályozott ingatlanbefektetési társaságok jogszabályi hátterének rendezése is. A BÉT a potenciális vállalatok tőzsdére lépésének támogatása jegyében folytatta a munkát a Nemzeti Tőzsdefejlesztési Alap (NTFA) felállításával kapcsolatban. Mindemellett a BÉT nemzetközi fórumokat, konferenciákat szervezett a kibocsátások kínálati oldalának ösztönzése érdekében, oktatási tevékenységgel serkentette a keresleti oldalt és megalapította a Budapest Institute of Banking (BIB) Zrt.-t. A társaság kisebbségi részesedéssel rendelkezik a **KELER Zrt.**-ből és a **KELER KSZF Zrt.**-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB rendelkezik a többségi tulajdonnal, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiacon kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott, dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Központi Értéktár Zrt.** (KELER Zrt.) a hazai tőkepiac egyetlen központi értéktári tevékenységet végző szervezete, és ezen funkciója mellett szakosított hitelintézetként is működik. Piaci pozíciójából adódóan a KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként vesz részt az összes hazai értékpapír-kibocsátásban. A KELER 2017. február 6-án csatlakozott az Európai Központi Bank által üzemeltetett páneurópai TARGET2-Securities (T2S) értékpapír-elszámolási platformhoz, amelynek célja, hogy hatékonyabbá tegye a határon átnyúló értékpapír-kereskedelmet. A T2S nemzetközi tranzakciókra vonatkozó alacsony díjai hozzájárulhatnak a magyar értékpapírok iránti külföldi kereslet növekedéséhez, a hazai szereplők számára pedig vonzóbbá tehetik a külföldi értékpapírpiacon. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S által nyújtott összes előnyt, a KELER-nél folyamatban van a vállalat Stratégiai Modernizációs Programjának megvalósítása, amelynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája. 2017-ben megkezdődött a KELER újrarendélezési eljárása a központi értéktárakra vonatkozó új európai rendeletnek (CSDR) megfelelően. A sikeres engedélyezési eljárást követően a KELER a legszigorúbb európai normákkal összhangban fogja biztosítani a magyar tőkepiac zavartalan működéséhez elengedhetetlen szolgáltatásait.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER cégcsoporton belül az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években dinamikus növekvő üzletág volt az elektromos árammal, illetve földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. Az árampiacokon (ilyen például a magyar áramtőzsde, a HUPX) a KELER KSZF a lipcsei székhelyű European Commodity Clearing AG klíringtagjaként

nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon, mint például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén, központi szerződő félként támogatja a szállítások zökkenőmentes lebonyolítását.

A kapcsolt vállalkozásokkal lebonyolított ügyletek szerződés által szabályozott szolgáltatásnyújtások vagy termékvásárlások, amelyek árszabása piaci alapon történik, illetve az önköltség figyelembevételével. A kapcsolt felekkel történő díjelszámolás az érvényes hatósági díjszabás (MNB rendelet, hirdetmény) alapján történik. A bankjegy- és érmegyártás költségeit a 4.20. pont, a támogatásból eredő ráfordításokat a 4.22. pont részletezi.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
	2017.12.31			
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	5 748	640	18 215
Magyar Pénzverő Zrt.	575	839	143	1 557
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53
MNB-Jóléti Kft.	785	-113	5	677
MNB-Biztonsági Zrt.	210	530	3	743
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	6 861	838	10 195
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	5 505	176	6 222
KELER Zrt.	4 500	24 414	915	29 829
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 990	185	5 998

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2017.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	0	864
Magyar Pénzverő Zrt.	6	1
MNB-Jóléti Kft.	76	0
MNB-Biztonsági Zrt.	0	174
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	1	1
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	1
KELER Zrt.	0	6
Összesen	83	1 047

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak. A Pénzjegynyomdával szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek kiszámlázásából származik. Az MNB-Jóléti Kft.-vel szembeni nettó követelés a társaság üzemeltetéséhez kapcsolódó előlegnyújtásból, illetve költségelszámolásokból származik. Az MNB-Biztonsági Zrt.-vel szembeni kötelezettség az őrzésvédelemmel kapcsolatos kiszámlázásból adódik.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2016.12.31.	Évközi változások		2017.12.31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	5 489	15	0	5 504
I.3.	Egyéb forintkövetelések	8 719	0	-191	8 528
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	2 651	0	-2 402	249
III.	Egyéb követelések	27	0	-23	4
VIII.	Függő kötelezettségek	689	218	-266	641
	- peres ügyek	540	120	-264	396
	- NHP+ konstrukció	149	57	-2	204
	- egyéb célú származékos ügyletek	0	41	0	41
	Összesen	17 575	233	-2 882	14 926

A céltartalék és értékvesztés állománya 2017-ben nettó értékben 2,6 milliárd forinttal 14,9 milliárd forintra csökkent.

Egy felszámolási eljárás alatt álló bankkal szembeni lejárt forintkövetelésre a várható megtérülés alapján 5,5 milliárd forint értékvesztés továbbra is indokolt volt 2017. december 31-én.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre a negyedéves minősítések alkalmával összesen 0,2 milliárd forint értékvesztés-visszaírás történt 2017-ben.

A befektetett pénzügyi eszközökre képzett értékvesztés állományából részesedés-értékesítés miatt 2,4 milliárd forint felhasználásra került.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 0,4 milliárd forint céltartalék megképzése volt indokolt 2017. december 31-én, így a 2016 végi állapothoz képest összességében 0,1 milliárd forint céltartalék képzésére, valamint 0,3 milliárd forint céltartalék felszabadítására került sor.

Az NHP+ keretében folyósított kkv-hitelekben eredő, hitelintézet számára keletkező tőkeveszteség maximum 50 százalékát – a veszteségtérítési limiten belül – az MNB megtéríti. 2017 során az NHP+ konstrukció kapcsán várható veszteségtérítési kötelezettségre céltartalék-képzésre és céltartalék felszabadítására egyaránt sor került.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	Bankügyletek miatt	68 837	61 819	-7 018
	Belső gazdálkodás miatt	383	1 732	1 349
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	69 220	63 551	-5 669
	Bankügyletek miatt	31 814	43 012	11 198
	Belső gazdálkodás miatt	669	835	166
X.	Passzív időbeli elhatárolások	32 483	43 847	11 364

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül. A belső gazdálkodás miatti aktív időbeli elhatárolások 1,3 milliárd forintos növekedése döntően abból adódott, hogy a PSFN Kft. 2018. évi működési költségeihez nyújtott támogatás 2017 végén kifizetésre került, és a ráfordítás elhatárolása a tárgyidőszakot érintően megtörtént.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2016.12.31.	Évközi változás	2017.12.31
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	107 869	54 281	162 150
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	182 459	-154 449	28 010
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	17 354	-13 435	3 919
XI.6.	Tárgyévi eredmény	54 281	-15 988	38 293
XI.	Saját tőke	371 963	-129 591	242 372

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

4.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2016.12.31.	2017.12.31	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	182 459	28 010	-154 449
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	17 354	3 919	-13 435
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	199 813	31 929	-167 884

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az ártértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. 2017-ben mindkét tényező a kiegyenlítési tartalék csökkenésének irányába hatott, melynek egyenlege 154,4 milliárd forinttal 28 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal: a hivatalos árfolyam 310,14 forint/euro, az átlagos bekerülési árfolyam 303,18 forint/euro volt 2017. december 31-én.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2017. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkülönbözete 3,9 milliárd forint pozitív egyenleget mutatott.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2016.12.31.			2017.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	3 870 739	3 870 739	36 358	3 875 715	3 875 715	55 046
	– Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatswapügylet (HIRS)	779 560	779 560	–8 994	906 350	906 350	–2 238
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	1 731 290	1 731 290	50 438	1 731 290	1 731 290	63 597
	– Külföldiekkel kötött kamatswapügylet	1 359 889	1 359 889	–5 086	1 238 075	1 238 075	–6 313
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	260 719	–2 738	0	88 930	314
3.	Devizaswap- és termin ügyletek	2 874 990	2 793 117	82 832	3 583 417	3 534 119	46 852
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött finomhangoló devizaswapügylet	400 487	400 283	126	1 519 637	1 515 344	1 274
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	2 052 883	2 105 756	–172 066	1 921 702	1 964 947	–87 405
	– NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	84 783	85 143	10 094	140 946	141 642	7 674
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1 + 2 + 3 + 4)	8 798 612	9 030 331	–55 614	9 380 834	9 463 711	14 807
6.	Opció ügyletek	0	0	0	28 509	0	–40
7.	TBA ügyletek*	6 880	0	13	13 943	0	15
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6 + 7)	6 880	0	13	42 452	0	–25
9.	Összesen (5 + 8)	8 805 492	9 030 331	–55 601	9 423 286	9 463 711	14 782

* A táblázat 2017-től teljes körűen tartalmazza a származékos ügyleteket, ezért – a 2016. évi beszámólótól eltérően – az összehasonlító időszakra is tartalmaz adatot a TBA ügyletekre vonatkozóan.

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap- és terminügyleteket is, amelyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek. 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswapügyleteket, és 2016-ban megjelentek a hitelintézeti aktivitáshoz kötött kamatswapügyletek (HIRS) is. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek nagyobb része 1–5 éven belüli, közel 2 százaléka 10 éves lejáratú.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap- és terminügyletek a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várározásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek. 2016 IV. negyedévében új ügyletként jelent meg a monetáris politikai célú – 3 hónapos betét mennyiségi korlátozásához kapcsolódó – finomhangoló devizaswapügylet, amely a belföldi hitelintézeteknek nyújt forintlikviditást.

A kamatozó devizawapügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. Az állomány csökkenését a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó ügyletek egy részének lejáratára okozta. 2017. december 31-én a kamatozó devizawapok állományából 34 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött, tízéves lejáratú tőkecsere nélküli ügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli (1–2 hónapos lejáratú) ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
	– 1 éven belüli	3 390 360	4 335 034	944 674
	– 1–5 év	2 829 416	2 458 141	–371 275
	– 5 éven túli	2 810 555	2 670 536	–140 019
	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	9 030 331	9 463 711	433 380

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	121 583	98 715	–22 868
2.	NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	149	204	55
3.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	716	786	70
4.	Garanciák	1 804	1 592	–212
5.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	15	15	0
6.	Összesen (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	124 267	101 312	–22 955

Az NHP-val kapcsolatosan az MNB mérleg alatti kötelezettségként tartja nyilván egyrészt az eredetileg NHP+ keretében allokált, de a bankok kérésére az NHP I. pillér folytatásában felhasználható, még rendelkezésre álló keretet, másrészt a 2016-ban induló NHP harmadik szakaszának I. és II. pillérében lehívható hitelkeretet.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kv-hitelekkel eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során megállapított bírsághatározatok ellen indított perekhez kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglalnak magukban. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságkövetelést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2017-ben az állomány forint értékének csökkenése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2016.12.31.	2017.12.31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	364 807	146 283	-218 524
	- elszámolóházon keresztül (garantált)	24 457	9 573	-14 884
	- ügynökön keresztül (fedezettel)	340 350	136 710	-203 640
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	89 298	0	-89 298
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	236 400	138 528	-97 872
	- piaci értéke	236 400	138 528	-97 872
4.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó, befektetésre váró pénzbeli fedezet	27 199	1 293	-25 906
5.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	3 670	77 954	74 284

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-3 506	2 257	5 763
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-28 699	-10 001	18 698
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	74 812	49 135	-25 677
	Nettó kamateredmény	42 607	41 391	-1 216
	Forint-értékpapírok	122	114	-8
	Deviza-értékpapírok	-52 584	-30 804	21 780
	Származékos ügyletek*	-5 786	-61	5 725
	Egyéb	14	34	20
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-58 234	-30 717	27 517
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-15 627	10 674	26 301

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2017-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 10,7 milliárd forint nyereség volt, ami a 2016. évi 15,6 milliárd forintos veszteséghez képest 26,3 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 1,2 milliárd forinttal lett alacsonyabb, amit a devizatartalékok utáni kamatbevételek csökkenése okozott.

Az eredményt javították:

– a jegybanki irányadó instrumentumra (három hónapos forintbetét után) fizetett 18,5 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;

– a központi költségvetés forintbetétei után fizetett, az előző évinél összesen 5,7 milliárd forinttal alacsonyabb kamat a csökkenő forintkamatok hatására.

Az eredményt mérsékeltek:

– a devizatartalék után kapott, a 2016. évinél 20,7 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel a tartósan alacsony, részben negatív hozamkörnyezettel összefüggésben;

– a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 2,9 milliárd forintos csökkenése az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek visszaesése miatt.

A nettó kamatjellegű eredmény – amely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyamkülönbségének (ázsíójának) amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 27,5 milliárd forinttal javult.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016		2017	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
I.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	17 406	0	25 568	–706
I. 4.	Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	12 972	0	24 410	–706
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	154 036	–2 943	132 003	–5 204
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	78 010	–2 908	57 291	–2 924
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	76 026	–35	74 711	–2 280
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	45 866	–17	13 823	–360
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	32 853	–17	11 189	–360
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	141 203	–4 258	133 074	–6 060
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	–1 845	–1 848	–2 201	–2 249
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	–173	–178	–118	–119
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 233	–410	8 149	–438
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	139 988	–1 822	127 244	–3 254

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2016	2017	Változás
1.	Kamatozó devizaswapok kamateredménye	-14 414	-20 616	-6 202
2.	Fedezeti kamatswapok kamateredménye	11 047	22 371	11 324
3.	Fedezeti devizaswapok kamateredménye	-2 203	727	2 930
4.	Fedezeti forward ügyletek kamateredménye	-1 015	144	1 159
5.	Fedezeti futures-ügyletek kamateredménye	-2 956	-4 309	-1 353
6.	Fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye	3 270	1 461	-1 809
7.	Fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye	95	0	-95
8.	Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	390	161	-229
9.	Származékos ügyletek nettó eredménye (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8)	-5 786	-61	5 725

A kamatozó devizaswapok között külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. Az ÁKK-val kötött ügyletek átlagos állománya 2017-ben emelkedett, a devizahozamok (euro- és dollárhozamok) alakulása kedvezőtlenül hatott az eredményre. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek külfölddel történő fedezésére szolgálnak, átlagos állományuk emelkedett, a devizahozamok alakulása a nettó kamatbevételeket növelte. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek átlagos állománya a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó ügyletek lejáratára miatt csökkent, amit csak részben ellensúlyozott az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswap-állomány emelkedése. Mindkét folyamat a nettó kamatbevételek csökkenését eredményezte. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 20,6 milliárd forint veszteség volt, 2016-hoz képest 6,2 milliárd forinttal romlott.

A kamatswapok kamateredményének 11,3 milliárd forintos emelkedését – a forint hozamszintek csökkenésének hatására – a belföldi hitelintézetekkel kötött kamatcsereügyletek okozták.

A fedezeti devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. Kamateredményük 2,9 milliárd forinttal emelkedett. A nettó kamatbevételek emelkedése a belföldi hitelintézetekkel kötött monetáris politikai célú finomhangoló devizaswapok állományának növekedéséhez, valamint a külföldi partnerekkel kötött ügyletek deviza-összetétel változásához köthető.

A fedezeti célú forward ügyletek között külfölddel kötött ügyletek szerepeltek, állományuk csökkent, devizaszerkezetük módosult. A kedvezőbb kamatkülönbözet okozta a forwardügyletek kamateredményének 1,2 milliárd forintos emelkedését.

A fedezeti célú futures ügyletek kamateredménye 1,4 milliárd forinttal romlott a kötvényfutures ügyletek nettó kamatráfordításának növekedése miatt.

A fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye az ügyletek árfolyamnyereségét, illetve veszteségét tartalmazza. 2016-ban nagyrészt hitelintézetekkel kötött kamatswapok lezárásából, 2017-ben elsősorban hitelezési aktivitáshoz kötött kamatswapok (HIRS) lezárásából származó realizált árfolyamnyereség jelent meg ezen a soron.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
	Magyar államkötvény realizált árfolyamnyeresége	132	15	-117
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	23 568	6 728	-16 840
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	23 700	6 743	-16 957
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	6 123	5 571	-552
	CDS ügyletek realizált vesztesége	731	0	-731
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	6 854	5 571	-1 283
IV. - XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	16 846	1 172	-15 674

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a magyar állampapírok és a devizaértékpapírok értékesítéséből származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket tartalmazza. 2017-ben a pénzügyi műveletek realizált nyeresége 1,2 milliárd forint volt, a nyereség előző évhez képest bekövetkezett csökkenését döntően a devizapiaci hozamok 2017-ben bekövetkezett enyhe emelkedése magyarázza.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2016	2017
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	95 089	61 393
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-130 140	-154 449
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	-35 051	-93 056

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.
 ** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2017-ben 93,1 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések és konverziók során az MNB 61,4 milliárd forint nyereséget realizált, míg 154,4 milliárd forint nem realizált árfolyamveszteség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot csökkentette.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
	Bankjeggyártási költség	11 712	9 517	-2 195
	Forgalmi érmeverés költsége	1 988	2 507	519
	Emlékérmeverés költsége	463	520	57
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	14 163	12 544	-1 619

Az összes bankjegy- és forgalmiérme-gyártási költség 12,5 milliárd forint volt 2017-ben, amely az előző évhez viszonyítva 1,6 milliárd forint csökkenést jelent. Ez leginkább annak köszönhető, hogy a bankjegycsere negyedik évében már lényegesen kevesebb mennyiségű bankjegy legyártására volt szükség, így a 2,2 milliárd forintos költségcsökkenés tervszerűen jelentkezett. A forgalmi érmegyártás esetében – 2016 azonos időszakához képest – a kereslet élénkülésének következtében 0,5 milliárd forintos növekedés volt tapasztalható 2017-ben. Az emlékérmék iránt tovább nőtt a kereslet, ami az emlékérmé-verés költségének emelkedését vonta maga után.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	941	1 087	146
XV.1.	Jutalékráfordítások	693	689	–4
	Jutalékeredmény összesen	248	398	150
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	1 634	4 055	2 421
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 570	4 677	107
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	–2 936	–622	2 314
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	14 675	11 940	–2 735
V. - XV.	Egyéb nettó eredmény	11 987	11 716	–271

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A bevételnövekedést elsősorban a benyújtott megbízások tételdíjának emelkedése okozta.

A 2017. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
	Részesedések osztaléka	814	1 840	1 026
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	609	638	29
	Befektetett pénzügyi eszközök miatti bevétel	24	244	220
	Pénzügyi támogatások visszautalása	93	187	94
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	0	37	37
	Egyéb bevétel	94	1 109	1 015
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 634	4 055	2 421
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	569	577	8
	Pénzügyi támogatások	3 697	3 899	202
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	217	141	–76
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	18	23	5
	Egyéb ráfordítás	69	37	–32
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 570	4 677	107
V.2. - XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	–2 936	–622	2 314

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2016-hoz képest 1 milliárd forinttal emelkedtek. 2017-ben az MNB–Biztonsági Zrt. 0,9 milliárd forintot, míg a BIS 3,2 millió euro (1 milliárd forint) osztalékot fizetett ki osztalékként az MNB számára. (Lásd 4.12. pont)

Az emlék- és bevont forgalmi érték értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékermék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékermék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén).

A befektetett pénzügyi eszközök miatti bevétel soron a MARK Zrt.-ben lévő részesedés értékesítéséből származó nyereség szerepel.

Pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepel. 2017-ben az MNB 3,9 milliárd forintot nyújtott támogatásként, valamint visszautalásra került 0,2 milliárd forint fel nem használt pénzügyi támogatás. A Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 2017-es működésére 1,3 milliárd forint került kifizetésre támogatásként, amelyből a társaság előzetes beszámolója alapján 2018-ban várhatóan 0,7 milliárd forint kerül visszafizetésre fel nem használt működési támogatásként.

A hatósági eljárás miatti ráfordítás nagyrészt hatályon kívül helyezett bírsághatározatok kapcsán előző időszakban bevételként elszámolt bírságok visszautalásából, illetve az előírt bírságkövetelések megszüntetéséből adódott.

Az egyéb bevételek között a legnagyobb tételt a 2016. évi HIRS feltétel nemteljesítése miatt befolyt több mint 0,6 milliárd forintos szankciós bevétel jelentette, valamint kivezetésre került a mérlegből egy devizás kötelezettség (1,5 millió USD) az eredmény javára történő elszámolással.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	9 119	9 530	411
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	5 255	2 075	–3 180
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	281	325	44
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	10	4	–6
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	10	6	–4
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	14 675	11 940	–2 735

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2017-ben az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 9,5 milliárd forint bevétel származott, míg a 2016-ban megállapított díjkötelezettségekből 9,1 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 2,1 milliárd forintot tett ki. Az igazgatási-szolgáltatási díjak, valamint a hatósági vizsgadíjak kapcsán 2017-ben 0,3 milliárd forint folyt be.

4.24. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2016	2017	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	20	20 104	20 084
	Közvetített szolgáltatások bevétele	224	93	-131
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	1 052	756	-296
	Egyéb bevételek	41	24	-17
VIII.	Banküzem bevételei összesen	1 337	20 977	19 640
	Anyagjellegű ráfordítások	12 372	12 795	423
	Anyagköltség	432	408	-24
	Igénybe vett szolgáltatások	11 899	12 348	449
	– Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete	1 806	2 021	215
	– Eszközök karbantartása és bérlete	675	708	33
	– Postai és távközlési szolgáltatás	684	617	-67
	– Tanácsadás, szakértés	1 138	1 014	-124
	– IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés	1 375	1 667	292
	– Tagdíjfizetés	606	623	17
	– Őrzésvédelem, pénzszállítás	4 132	2 959	-1 173
	– Hirdetés, piackutatás	505	1 549	1 044
	– Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*	978	1 190	212
	Egyéb szolgáltatások	41	39	-2
	Személyi jellegű ráfordítások	21 146	22 347	1 201
	Értékcsökkenési leírás	2 954	3 299	345
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-1 077	-933	144
	Banküzem működési költségei összesen	35 395	37 508	2 113
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	30	16 400	16 370
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	223	89	-134
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	1 013	777	-236
	Egyéb ráfordítások	370	546	176
	Banküzem működési ráfordításai összesen	1 636	17 812	16 176
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	37 031	55 320	18 289
VIII.–XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-35 694	-34 343	1 351

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmé-forgalmazás.

A banküzem 2017. évi nettó eredménye 34,3 milliárd forint veszteség volt, ami a 2016. évihez képest 1,4 milliárd forinttal (3,8 százalékkal) csökkent.

Az eszközök és készletek miatti bevétel és ráfordítás sorokon jelenik meg az Eiffel Palace ingatlan eladásához kapcsolódó 3,7 milliárd forintos eredmény. 2017. szeptember elsején a tulajdonjog átadásával bevételként elszámolásra került 16,4 milliárd forint árbevétel, valamint ráfordításként az ingatlan 16,1 milliárd forintos nyilvántartási értékének kivezetése. Továbbá az ingatlanügylethez (beszerzés, beruházások, értékesítés) kapcsolódóan összesen 3,6 milliárd forint levonásba helyezhető áfa, illetve 0,2 milliárd forint pótlólag fizetendő áfa keletkezett.

A kiszámlázott és közvetített szolgáltatások bevétele és ráfordítása döntően az ingatlan-bérbeadásokból származik, amelyek értéke 2017-ben csökkent az Eiffel Palace ingatlan értékesítése miatt. A bérleti díjak és továbbszámlázott üzemeltetési költségek bevételként, a banküzemi működési költségek közül – bérbeadáshoz kapcsolódóan – átvezetett üzemeltetési és amortizációs költségek ráfordításként jelentek meg.

A banküzem 2017. évi működési költségei 6 százalékkal (2,1 milliárd forinttal) magasabbak az előző évinél. A 2017. évi kiadásokat döntően az anyagjellegű, valamint a személyi jellegű ráfordítások növelték.

A 2017. évi *anyagjellegű ráfordítások* 3,4 százalékkal (több mint 0,4 milliárd forinttal) magasabbak a 2016. évben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű jellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások – azon belül is a hirdetés, piackutatás, az IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés, az ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete, valamint az egyéb nem jelentős igénybe vett szolgáltatások – költségeinek emelkedése volt a meghatározó amellet, hogy többek között az őrzésvédelem, pénzszállítás és a tanácsadás, szakértés kiadásai csökkentek.

– A hirdetés, piackutatás csoporton belül a kommunikációs szolgáltatások 2017. évi költségeinek jelentős emelkedése a harmadik negyedévben indított médiakampányok (például: pénzbevonási és bankjegy-kibocsátási, valamint pénzügyi fogyasztóvédelmi kampányok) következménye volt, melynek legnagyobb összegű tétele a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt népszerűsítő többéves kampány költsége.

– Az IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés csoport növekedése döntően a megvalósult beruházások (az új informatikai rendszerek) támogatási és üzemeltetési költségeiből fakad, de emelkedtek az IT biztonsági rendszerekkel kapcsolatos tanácsadási költségek is.

– Az ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete esetében a költségnövekedés főként a bérleti díjaknál merült fel, a bérlemények számának emelkedése (külföldi kapcsolattartó irodák, a 2017-ben értékesített Eiffel Palace egy részének bérlete), továbbá a 2016-ban megkezdett, de 2017-ben már teljes évben jelentkező ingatlanbérlet miatt (Capital Square).

– Az egyéb nem jelentős igénybe vett szolgáltatások csoporton belül leginkább az oktatási költségek emelkedtek, egyrészt a nyelvi és készségfejlesztő képzéseken résztvevő munkavállalók számának bővülése, másrészt – az igazgatóság évközi döntése alapján – az MNB Menedzserképző Program keretében megvalósított képzések miatt.

– Az őrzésvédelem, pénzszállítás költségeinek jelentős összegű csökkenését eredményezte az őrzésvédelmi tevékenységet ellátó szervezetekkel kötött szerződések módosítása – az őrzési feladatok volumenének mérséklődése miatt –, amely az előző évihez képest lényegesen alacsonyabb összegű szolgáltatási díjakat foglal magába.

– A 2016. évhez képest 2017-ben számottevően csökkentek a tanácsadás, szakértés költségei, mivel a Pénzügyi Békéltető Testület működése kapcsán 2016-ban felmerült jogi szakértői tevékenység igénybevétele 2017-ben már nem volt szükség.

– Az MNB könyvvizsgálatának 2017. évi bruttó díja 23,9 millió forintot tett ki.

A 2017. évi *személyi jellegű ráfordítások* a 2016. évihez képest 5,7 százalékkal (1,2 milliárd forinttal) nőttek. Az átlaglétszám 85,5 fővel (6,4 százalékkal) emelkedett elsősorban a be nem töltött pozíciók egy részének feltöltése miatt.

Az *értékcsökkenési leírás* 2017. évi összege több mint 0,3 milliárd forinttal magasabb az elmúlt évben felmerültnél, főként az elmúlt időszakban történt szoftverfejlesztések túlsúlyából adódóan (az immateriális javak hasznos élettartama általában rövidebb – azaz bruttó értéke gyorsabban kerül leírásra –, mint a tárgyi eszközöké).

Az *önköltség-átvezetések* annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az átvezetések abszolút értéke 2017-ben több mint 0,9 milliárd forintot tett ki, ami a 2016. évi összeg 86,6 százaléka. Az átvezetések túlnyomó részét az Eiffel Palace 2017 III. negyedévi értékesítése előtt bérbe adott területeire jutó amortizációs költség, a fizetési forgalommal közvetlenül összefüggő ráfordítások összege (a VIBER szoftver költségei), továbbá a Logisztikai Központ Magyar Pénzverő Zrt. által használt területeire eső költségek ráfordítások között történő – MNB-nek fizetett bérleti díjjal megegyező – megjelenítése teszi ki. A saját fejlesztésű szoftverekre fordított működési költségek is itt jelennek meg, mivel e költségek a szoftverek aktiválásakor a befektetett eszközök közé kerülnek. Az átvezetések 2017 novemberétől – a bruttó módon történő készletrevétel elszámolásának bevezetésétől – tartalmazzák az MNB saját kiadású könyveinek előállítási költségeit is.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2016	2017	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsege	13 144	14 482	10
Egyéb bérköltsege*	530	558	5
Kifizetett bérköltsege	13 674	15 040	10
Személyi jellegű egyéb kifizetés	2 853	3 082	8
Szociális hozzájárulási adó	3 749	3 361	-10
Egészségügyi hozzájárulás	595	553	-7
Szakképzési hozzájárulás	208	229	10
Rehabilitációs hozzájárulás	61	76	25
Táppénz hozzájárulás	6	6	0
Járulékok	4 619	4 225	-9
Személyi jellegű ráfordítás összesen	21 146	22 347	6

* Egyéb bérköltsege tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2016	2017	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma	1 326	1 411	6

A vezető tisztségviselők járandósága és kölcsönei

millió forint

Testület	Járandóság
Monetáris Tanács*	450
Felügyelőbizottság	222

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9. § (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2017. december 31-én	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	48	6	2018.12.01	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	–	–	–	–

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön mértéke a jegybanki alapkamat +1%.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2017. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

© MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.